

NOVÉ OBZORY
ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ K 25. ÚNORU 1988

23 - 24

JAHRGANG 1988 – SONDERAUSGABE
ANNÉE 1988 – ÉDITION SPÉCIALE YEAR 1988 – SPECIAL EDITION

NOVÉ OBZORY

NOVÉ OBZORY č. 23 - 24
Zvláštní vydání

OBSAH

Editorial, Felix Uhl	3
Dům Strach, Jan Zahradníček	6
Znamení Moci, Jan Zahradníček	7
Únor 1948 – Čsl. studenti v boji za demokracii, Jan Renner	10
Poprava akademické svobody, Felix Uhl	13
Z galerie umlčených básníků: Václav Renč, Prolog Sabatu, Čechy Královské	20
Za služby vlasti aneb únorová pomsta za květen 1945, Adolf F.J.Karlovský	24
Únor 1948 – Interview BBC Londýn s prof.Dr.Josefem Kalvodou	28
Okupační kodex – z knihy "Solidarita"	32
Kolektivismus znamená Dehumanizáciu, E.S.Juriček	37
Co chceme! Pracovní skupina býv. čsl. politických vězňů ve Švýcarsku	40
Raportenka, Jan Beneš	42
Z informací o církvi: K nedožitým narozeninám P. Adolfa Kajpra, T.J. P. Kajpr ve vzpomínkách spoluvězňů	47
Vzpomínka na Ládu	50
Pokusy komunistů o spolupráci s katolíky v letech 1946-1947, Adolf Klimek	51
Kolik má divizi? Jan Beneš	60
Představujeme nové autory: Zlata Junge-Zimmerová, Vybrané básně ze sbírky "Záření"	61
Generace – skutečnost nebo fikce? Jaroslav Dresler	63
Reprisa "Socialismu s lidskou tvář", Evžen Hoffmann	67
Paralelní situace? Jan Beneš	70
Zaškrtli jsme	72
Souhrn kolektivní moudrosti	73
Mapka hlavních vyšetřoven, pevných věznic a koncentračních táborů v Česko- slovensku v letech padesátých až šedesátých, částečně i dodnes	78

OBRAZ NA TITULNÍ STRÁNCE OD MISTRA JIŘÍHO ZAVŘELA (†1987 V LOS ANGELES) © NOVÉ OBZORY 1988

JÁCHYMOV – URANOVÝ DŮL SVORNOST – ŠTĚDRÝ DEN 1950

NOČNÍ SMĚNA VYFÁRALA A SHROMAŽDUJE SE POD DOHLEDEM SNB K ODCHODU DO LÁGRU NAD DOLEM PO POVĚSTNÝCH 300 SCHODECH

Dne 25. února 1948

znásilnila KSČ, vedená Gottwaldem, Slánským, Širokým, Zápotockým a ostatními stalinistickými pochopy a jejich přísluhovači
zosnovaným pučem

DEMOKRACII A SVOBODU

v Československé, Masarykem budované republice a nastolila
pod záštitou Stalinova Sovětského svazu

DIKTATURU, POLICEJNÍ TEROR, STRACH A OSOBNÍ NESVOBODU.

Ti, kteří tuto hrůzovládu zažili, zkusili na vlastní kůži a jimž
bylo dopřáno najít svobodu v exilu, vzpomínají, nezapomenou
a prosí:

**Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš,
rozpomeň se na svůj lid,
nedej zahynouti svému národu.**

EDITORIAL

Vychází-li zvláštní číslo Nových obzorů právě k 25. únoru 1988, má to svůj zvláštní význam. Chceme u příležitosti tohoto smutného výročí znovu všem připomenout nejen to, co se odehrálo před čtyřiceti lety, ale i všechny následky až po dnešní den. Jako ještě žijící přímí účastníci pokládáme za svou povinnost vydat o tom pravdivé svědectví, zejména naší mladší generaci. I když se jak režim doma tak i komunisté všech tváří v exilu snaží všemožně zatlačit právě pozadí února se všemi následky do pozadí, vše přejít nějak pouhým mávnutím ruky, my a naši přátelé mlčet nechceme, nebudeme. Nesmíme. V tisku, pomocí sdělovacích prostředků, při různých vzpomínkových shromážděních, bohoslužbách, společných modlitbách buď někde v blízkosti hranic naší vlasti nebo ve městech svobodného světa, kde žijí vlastenecky založení krajané a uprchlíci demokratického smýšlení, chceme v těchto dnech vyznat: dodnes jsme nezapomněli a nezapomeneme ani v budoucnosti!

Osobně jsem přesvědčen, že jedním z pravých účelů nedávného interviewu ústředního orgánu italské komunistické strany »Unita« s Dubčekem, který zorganizovala skupina Listů v Římě, čili Pelikán, bylo zastínit blížící se výročí února, zatlačit je do pozadí. Vždyť Unita dodala Dubčekovi otázky už několik měsíců předem! Ovšem v Římě nepočítali s tím, že do brzkého zapomenutí spadne interview sám. Velká nafouklá bublina, která rychle splaskla. A nikoliv neprávem. Celý interview byl totiž co do obsahu neumělý, ne dosti uvážený.

Dubček vidí a hodnotí popis událostí v roce 1968 pouze ze svého hlediska a stanoviska. Rok 1968 byl podle něho velkou šancí pro KSČ a národy Československa. Celé to memorandum v Unitě je pouze čistou ideologickou úvahou komunistického aparátčíka, který po dvaceti letech ústrku, ponižování a pronásledování vlastní stranou bohužel nedospěl k patričné změně názorů. Komunismus – tak jak byl – zůstal pro něho jediným vyznáním. Staví se plně za Gorbačovovu politiku, v perestrojce vidí pokračování jara 1968 i přesto, že oficiální místa KS SSSR a sovětské agentury nějaké srovnávání s reformismem v ČSSR jasně odmítají. Stejně tak i funkcionáři KSČ a jejich Rudé právo. Štrougal npř. u příležitosti lednové návštěvy kancléře Kohla v Praze nazval Dubčeka slabochem, jemuž chyběla a chybí sebekritika. Že se dostal v lednu 1968 na místo generálního tajemníka KSČ, byla prý zásadní chyba, která pak způsobila všechno ostatní. Jisté je, že StB o chystaném interview už dávno předem věděla a mohla mu zabránit. Pod pláštíkem glasnosti a perestrojky to však přehlédli a blahosklonně svolili, neboť se jim to hodilo do krámu: mohli před svobodným světem, který se během německé návštěvy více soustředil na Prahu demonstrovat »svobodu« projevu a tisku. A přitom věděli, že jim ten interview stejně nemůže nijak uškodit. Znalci situace a poměrů v SSSR se shodují v názoru, že perestrojka je z dlouhodobého hlediska beznadějnou záležitostí.

Je snad trochu pochopitelné, že Husákem, Bilakem a Indrou vyřazený Dubček vidí v Gorbačovovi velkou naději, svoji hodinu. A s ním všichni jeho stoupenci doma i v exilu. Jak se říká: tonoucí se stébla chytá. Může ale stéblo tonoucího zachránit? S těmi velkými nadějemi v Gorbačova je to stejně jaksi pochybné. Pan Mlynář se npř. všude honosí svou známostí s dnešním šéfem Kremlu a jeho ženou z dob společných studií v SSSR. To je samé »můj přítel Gorbačov«, »můj spolužák Gorbačov«, »kolega Gorbačov« atd. Chápeme, že to působí na veřejnost, hlavně na rakouské politiky a úřední místa. Ve Vídni je občas slyšet: Až se Mlynář vrátí, budeme mít v Praze velkého, nám zavázaného přítele, ten pak upraví náš sousedský poměr apod. Cha-cha-cha...! Nuže dobrá. Co nám ale nejde do hlavy: Jak to, že ten dobrý kumpán a kolega ze studií, s nímž Mlynář dokonce bydlel v jedné místnosti (jak psal svého času v curyšské »Weltwoche«), nechává svého přítele pořád v exilu ve Vídni? Jak to, že dosud neřekl: »Samozřejmě, Zdenku, nemáš zapotřebí nějaký vídeňský exil, pojď přece k nám, jsi tu stejně už jako doma, buď naším hostem!« To by asi udělal každý věrný přítel. Nebo ne?

Jsou tedy dvě možnosti: buďto to s tím přátelstvím – jak popisuje Mlynář – neodpovídá plně skutečnosti (nějaké to bla-bla-bla), nebo pan Gorbačov nemá dosti charakteru a smyslu pro pohostinství. Osobně bych se přikláněl spíše k té první variantě. Anebo má exil ve Vídni snad svůj zvláštní význam, opodstatnění, poslání?

Tím též nepřekvapuje, že se kancléř Kohl za ty reformisty vlastně vůbec neangažoval, což lze interpretovat tak, že si říká: co je nám do vašich tahanic a svárů? Co jste si připravili a nadrobili, to si vyřídíte sami. Bravo, jaképak přímluvy! Formálně se Kohl sešel s chartisty, což se stává v Praze už zvykem, ale asi dobře věděl, že to jsou jen ti KSČ a StB vždy připouštění, prostě jakási filiálka nebo vývěsní tabule ústředního sekretariátu strany. Ti, co by měli být říci, se k prominentům ze Západu stejně nedostanou. To už StB vždy nějak obratně zhatí.

Jinak Kohlova návštěva nepřinesla nic nového. Výměna názorů, pokračování a zesílení dialogu, posila sousedských styků, stabilita v Evropě, nová etapa spolupráce, zejména na poli kulturním, zvýšení vzájemné důvěry, vše pro lepší bu-

doucnost Evropy. Všechno staré, otřepané fráze, jak jsme je už slyšeli, když byl v Praze Brandt, Genscher, Mock a ostatní ze Západu. Ale aby se neřeklo, tak alespoň jedna nová »vidina«: vnitrozemská plavba, nové mezinárodní vodní cesty a dálnice Praha - Norimberk. Jak se zdá, i kancléř Kohl nepokládá tuto svoji návštěvu za nějaký skutečný pilíř nové epochy. Ve své zprávě v německém parlamentě přešel celou záležitost několika málo nic neříkajícími větami. Přítomní němečtí novináři též nepozorovali nějaké zvláštní změny v ČSSR. Kromě určité umírněnosti v soudní praxi (co bylo dříve zločin, je dnes jen přečin, provinění) -- nihil novum.

Jediným opravdu světlým bodem celé události byla Kohlova návštěva u 87-letého kardinála Františka Tomáška, nepoddajného, nezlomeného symbolu svobody uprostřed rabiátního státního ateismu. Jen Albánie předčí ještě ČSSR v pronásledování křesťanů! Kancléřova demonstrativní pozornost vůči pražskému arcibiskupovi nutí mocipány v Praze k umírnění před světovou veřejností. Podobně nedlouho před Kohlem vyjádřil i berlínský arcibiskup kardinál Joachim Meissner svojí návštěvou v pražském arcibiskupském paláci solidaritu mezi dvěma utlačovanými církvemi v evropské komunistické oblasti a vyzval pražské vedení k ukončení náboženského pronásledování

Ovšem nejen tato morální pomoc z ciziny podporuje Otce kardinála Tomáška při jeho jednáních s pražskou vládou. Daleko účinněji, konkrétněji, působí podpisy čs. občanů při různých podpisových akcích, na různých peticích. Zejména té poslední! Více než 170.000 podpisů coby výraz víry a oddanosti sebráno za pouhých 11 dnů. Uvážíme-li, že Chartě 77 se podařilo na 11 let sebrat jenom 1200 podpisů, rovná se poslední podpisová akce věřících v ČSSR prakticky plebiscitu!

Ptáme se soudruhů marxistů všeho ražení, doma i v exilu: Kdo a kde je tedy ta skutečná duchovní a intelektuální opozice ve vlasti? K tomu teď, v době pobě poroby! Jak by to asi dopadlo při s v o b o d n ý c h volbách?

FELIX UHL

**JE DOBŘE, VÍME-LI, CO JE NAŠÍM CÍLEM.
MUSÍME VŠAK JEŠTĚ DOKÁZAT, ŽE K TOMU CÍLI
TAKÉ SKUTEČNĚ DOJDEME!**

Jan Zahradníček

DŮM STRACH

I.
Vyslýchá se.
Ve všech čtyřiaadvaceti pokojích najednou.
Vždy jeden a dva a nezbytný ovšem psací stroj.
Ti dva s nudou se přehrabující v cizích útrokách.
A ten chudák jak na trní.

Tak začíná
Hodina Bičování. Zde slova
nemají smyslu. Zde v barvách
hovoří slepí.
To nadpřirozená prostřednost všechno rovná
k obrazu svému...

Lelkují. Čistí si nehty. Konečně
jak u duchařů stroj náměsíčně se rozfukal.
Naléhají. Rozkřikují se. Udeří kolikrát.
Ó páchne tu krví, páchne tu slzami.
Není to nic tak nevinného,
jak by se zdálo.

Taková smutná zrůdnost,
jak ji známe z některých surrealistických obrazů,
civí na mě z těch obličejů jen přilepených
k trupům, jež se mohou podle potřeby vyměnit,
zatím co tvář zůstává jednou provždy.

Nevím, z které půjčovny masek je přinesli,
ale skutečné nezdají se.
Přesto však mají svou přízračnou existenci,
jako celý ten dům, ten pokoj má přízračnou existenci,
ten vesmír se svým vlastním pohybem kolem své vlastní osy.
Jiný čas, jiná gravitace a jiný prostor,
nás obklopují v tom domě výslechů,
jenž je a není.

Jeho dveře se otevírají a jeho dveře se zavírají
přůvanem prázdna a po všech schodištích, po všech chodbách
na slepou bábu s námi hrají si. Vodí nás,
abychom zabloudili s tou páskou přes oči,
sami v sobě
očíslované hromádky neštěstí,
jež na všechno kývnou.

A zatím co tam venku
přeslavný blankyt srpnový plný mráčeků,
a pod ním skutečnou ulici skuteční lidé chodí,
co z domu naproti z okna dokořán vykloněna
dívá se žena.

Mezi námi je chaos,
mezi námi mráz prázdnoty mezihvězdné,
jíž ona
s kočičí lhostejností, hledí sem dolů do té hloubky,
do všech čtyřadvaceti pokojů najednou,
kde se zkouší, kde se konají přípravy
k panoptikálnímu vystoupení té smutné zvrhlosti,
k té zběsilé maskarádě polomasek a polotváří,
jíž se má jednou všechno skončit.

II.
Takový je
ten hrozný.
A takový bude konec jeho.
Pád - jediný úkon přirozený,
jenž zbývá tu.
Jediná možná bohopocta těchto míst prokletých.
Jen masky nic netuší. Usmívají se nejasně
a tímto svým čínským úsměvem hypnotizují chudáky,
co sedí jak na trní.

Nevím, jak na mapě budoucnosti Dům Strach je označen.
Ale dokud takové domy, takové hrozné domy
budou stát v našich ulicích, v našich městech,
vychýlen úpěnlivě tak zůstane
Kříž Čihošfský.

Jan Zahradníček

ZNAMENÍ MOCI

I

Bylo k zašknutí.
Nikoliv naráz
nikoli všechny najednou
ale nenápadně a tu a tam
tak jak zazněl příkaz dne
nepozorovaně se rozkládat
poslední zbytky minulosti se vytrácely.

Staré závazky beztak už mrtvé z nich tiše padaly
v tom malomocenství zhoubnějším než lepra tropická,
neboť slyšet bez uší, dýchat bez nosu, hovořit bez jazyka
nebylo nikdy tak zle ani tak nemožně jako tento stav
obnaženosti naveskrz, kdy se od nich trhaly celé věky
přátelství odcházela, krajiny samý škrt
nezadržitelně se smazávaly.
Až najednou jim bylo řečeno, že neměli dětství,
že nikdy nezestárnou.

Přes nesmírný počet každý byl sám
bez jistoty o svém narození
zatím co smrt je obcházela
své setkání, setkání s nimi promítajíc
na bílé plátno budoucnosti
ta stále bližší a stále skutečnější
jediná jistota
jež zbyla jim.

Zas jako tenkrát
a potom tak často
procházel jsem se ulicemi, z nichž čas byl vymetený
ulicemi sterilisovanými, jež nemohly mít pokračování
tady na zemi ani na žádné jiné planetě, v žádném jiném vesmíru
tady už nezáleželo na tom, zda přichází podzim či jaro nastává
a tím méně, zda je to zrána nebo se začne smrákat hned,
ačkoliv všechno nasvědčovalo tomu
že je pozdě
příliš pozdě, aby to mohlo být v některém jiném dni
v některém jiném roce našeho letopočtu.

Stromy stejně trčely holé a sníh tolik měl jinotajů
že jeho pád a jeho tání pod nohama domů
jeho něžné a chladné doteky na tváři spěchajících
zůstaly nepochopitelné
jeho nevtíravý a přece tak důrazný pokyn z neznáma
které se naučily pomíjet jako všechno
co nemělo pečeť moci.
Jako v Dantově Infernu
mezi domy, jež stály nakřivo
do kruhu stále štvaly se...

Bylo to k smíchu a bylo to k pláči
s tou jejich svobodou.
Mysleli, že myslí, mysleli, že mluví, mysleli, že jdou
cokoliv a kamkoliv se jim uráčí
a zatím se smekali po hladké stěně nálevky malstromu
v kruzích stále menších
v kruzích stále menších

a jedinou svobodou zrn obilných, jež mají být rozdrčena
pro potravu obrů tak nelidských
že kamení nad tím naříkalo.

Ale protože odnikud nepřicházeli, nemohli nikam dospět
všechno běželo pouze na oko
a už dlouho
přes ten chvat se tady nic nedělo
přes ten lomoz tu vládlo ticho Zvěrokruhu
ticho, v němž bylo slyšet dosud nepostřehnutelné hřímání hněvu
úpění lásky
a hlas svědomí, jenž překřičel všechny ampliony
rozléhaje se oblohou vyprázdněnou až k poslední hvězdokupě vesmíru děravého
z kterého vanulo hrůzou.

A v té chvíli
já se zděsil, co se stalo s člověkem
co se stalo s jeho tváří
ve které, jak jsem viděl, se neodráželo seabeméně
z dvanácté hodiny historie, jež měla nastat.
Přesně tak, jak si to přáli hlasatelé šťastného živočicha
bylo prázdno před očima a bylo prázdno za očima
vychvalování zubní pasty se neslo jako rouhání
v samé sousedství chrámů, jejichž zvonům
a jejichž varhanám bylo s neopatřením ještě dopřáno
úpět a oslavovat.

Sem tam se někdo pokřizoval
ale pořád ještě nebylo jisto,
zda ten kříž je na počátku čehosi nového
nebo zda podle všeho
Křížování bude třeba zopakovat.

Nebyli studení a nebyli horcí
odporná příchůť vlažnosti nutila Boží ústa
s hněvem je vyplivovat
do stále větší opuštěnosti
té ohrady času vždy mezi dvěma převraty
ve kterých se nepřevrátilo vůbec nic.

Stromy stály, kamení leželo
z roztráštěného sloupu Svrchovanosti
toho, co je nahoře, nad tím, co je dole,
a teď bahno napodobilo
pohybem vzpoury
jeho bohoslužebnou přímou,
stříkajíc k nebi své zneuznání
své neuznání jediné opravdové vlády
své neuznání jediné opravdové vlády nad světem.

Jan Zahradníček

– nar. 17. ledna 1905 – zemřel několik týdnů po propuštění z komunistického koncentráku 7. října 1960. Zahradníček studoval na filosofické fakultě Karlovy university jako žák F.X.Saldy a Tilleho. Do svého zatčení pracoval jako lektor a redaktor v několika nakladatelstvích. Jan Zahradníček patří k vrcholným zjevům moderní české lyriky. V jeho díle dominují otázky transcendentna, rodného kraje a vlasti. Jeho verše vynikají rytmickou formální dokonalostí a bohatě rozčleněnou kulturou slova. V roce 1951 byl Zahradníček zatčen orgány tzv. Státní bezpečnosti a dlouho preparován pro divadelní proces, ve kterém byl v červnu 1952 odsouzen na 13 let tuhého vězení. V roce 1966 byl posmrtně zcela rehabilitován a v roce 1967 vyšla jeho klasická sbírka "Jeřáby" v novém vydání. Z literární pozůstalosti vydal Čs. spisovatel za redakce dr. Bedřicha Fučíka Zahradníčkovy verše z vězení "Čtyři léta" (1968) a v Římě vyšla "Rouška Veroničina" s veršemi z pozůstalosti (1969). Sem byla i zařazena poema "Znamení moci" (1950), kterou vyvrcholilo Zahradníčkovy básnické dílo. Sběrka z vězení "Dům strachu" nebyla dosud vydána – ukázky z ní jsou roztroušeny časopisecky. Prvotina Zahradníčkova vyšla v roce 1930 "Pokušení smrti", pak následovaly v rychlém sledu sbírky: "Návrat" (1931), "Jeřáby" (1933), "Žíznivé léto" (1935), "Pozdravení slunci" (1937), "Korouhve" (1940), "Pod bíčem milostným" (1944), "Svatý Václav" (1946), "Stará země" (1946) a "La saletta" (1947).

* * *

JAN RENNER

ÚNOR 1948: ČESKOSLOVENŠTÍ STUDENTI V BOJI O DEMOKRACII

„Považuji svoji práci ve Svazu Vysokoškolského Studentstva a účast na našem společném vítězném boji proti komunistické totalitě v letech 1946-48 za to nejlepší, co jsem v životě vykonal. Často na vzpomínám. Nejsem ale papež, abych mohl Pelikánovi odpouštět.“

Emil Ransdorf k J. Rennerovi v předvečer své smrti 19. července 1974.

Také pro nás, první poválečnou emigrační vlnu, zůstává vzpomínka na události před více než 40 lety ještě stále živou. Pro ty, co prošli vězením a perzekucí anebo tvrdou školou exilu, pro nás všechny, kdož si zachovali národní čest neposkvrněnou. Mohou ti, co psali v Hejzlarově Mladé Frontě v dubnu 1948, že »pravým cílem Ransdorfa, Rennera a Uhla byl boj proti republice a služba cizím mocnostem« říci i dnes totéž? Ti, kteří jsou nyní rovněž v exilu, ale přitom skutečně v cizích službách a za cizí žold!

Košická vláda přijela domů s komunisty a kryptokomunisty, kteří usurpovali skoro všechna klíčová ministerstva, zejména vnitra. Také ministerstvo školství, university, studentské spolky a Svazy. K nim se rychle přidali ti, jejichž svědomí za okupace nebylo čisté. A takových nebylo málo. Už tehdy vlastně vše vypadalo na to, že nově vydobytá svoboda se brzy zhroutí.

Studenti brzy reagovali na novou totalitu. Na rozdíl od ostatních stran lidová strana byla hned od počátku proti t.zv. »nadstranickému« Svazu České Mládeže a Msgr. Šrámek dal okamžitý souhlas k obnově činnosti KLA (Klubu Lidových Akademiků), jehož bývalí předváleční funkcionáři, z nichž mnozí přišli právě z koncentračních táborů nebo nasazení v Říši, se dali ihned k dispozici mladým. Když později i národní socialisté vystoupili z tehdy již jasně komunistického plus sociálně demokratického Svazu České Mládeže, byl založen i Klub jejich strany. Tento klub postavil společně s KLA kandidátky pro nastávající fakultní volby 1946.

Oproti květnovým parlamentním volbám, v nichž marxisté měli většinu, demokratičtí studenti zvítězili na podzim 1946, i když toto vítězství bylo těsné. V novém výboru SVS (Svaz Vysokoškolského Studentstva) Praha byla nemarxistická většina pouze 2 hlasů a bylo třeba všech sil nového předsedy Emila Ransdorfa tuto většinu za všech okolností udržet.

Silný odklon v Československu od komunismu se projevil nejdříve ve studentstvu. S dobrou odborovou prací, organizací, jednotou demokratických studentů českých, podporovaných slovenskými kolegy studujícími v Praze, podzim 1947 přinesl vítězství nad všechna očekávání. Komunisté ztratili i Spolek Posluchačů Filosofie a měli většinu pouze na Vysoké Škole Politické. Ústřední Svaz Čs. Studentstva neměl již ani jediného marxistu ve výboru. A po celonočním sněmování 31. ledna 1948 a velkém volebním vítězství demokratických studentů, komunisté ztrácejí všechny důležité pozice ve výboru SVS za předsednictví A. Navrátila. Několik dní potom je pisatel těchto řádek zvolen za předsedu Zastupitelstva SVS na návrh Bohuslava Kučery, národně-socialistického studentského předáka a později ministra spravedlnosti komunistické vlády v Praze.

Vedle Emila Ransdorfa považovali komunisté Felixe Uhla za svého největšího odpůrce. Jeho vedení Spolku Českých Mediků v Praze, největšího fakultního spolku v republice s téměř 5000 členy, bylo příkladné a jako tiskový referent SVS byl úspěšný i na mezinárodním poli. Aby se ho zbavili, komunisté se pokusili známým způsobem ho obvinít ze špionáže už při jeho první cestě do Francie v roce 1946, kde jednal se studentskými spolky o výměně tisku a prázdninových studentských táborech. Tento trik nezabránil Uhlovi znovuzvolení obrovskou většinou za předsedu Spolku Českých Mediků. KLA ho pak jednomyslně navrhl na místopředsedu Ústředního Svazu Čsl. Studentstva, jimž byl též v posledních demokratických, svobodných volbách v r. 1947 zvolen. Po demisi hlavních nekomunistických ministrů Gottwaldovy vlády 20. února 1948 msta Slánského pochopů a jejich spolupracovníků ve vedení komunistických studentů byla okamžitá. Zatím co Ransdorfovi, pocházejícímu z Moravy a bydlícímu v Praze na různých adresách se podařilo uprchnout, Felix Uhl a Pavel Pták, předseda SPIKU (Spolek posluchačů komerčního inženýrství) byli zatčeni již 23. února. Moje intervence na předsednictvu vlády, v kabinetě Msgr. Šrámka, místopředsedy vlády, nebyla úspěšná, protože poslední úřadující nekomunista ve vedení Národní Bezpečnosti Dr. Prosser, byl již komunisty zproštěn funkce.

Pobouřeno zatčením svých předáků jde nyní demokratické studentstvo z volebních místností demonstrovat za svobodu a podpořit slábnoucího prezidenta republiky.

23. února, po veřejném projevu Dr. Vlad. Krajiny k národně socialistickým studentům, je organizován průvod k sekretariátu jejich strany a později společně s ostatními protikomunistickými studenty se jde v průvodě k Dr. Benešovi, který

přijímá delegaci, vedenou poslancem Lesákem.

25. února předseda SVS Navrátil svolává mohutnou demonstraci k Hradu, již se účastní tisíce nekomunistických studentů všech stran, podpořených dalšími tisíci spoludemonstrujícími občany. Dochází k boji s pohotovostními oddíly nako-
mandované komunistické policie, četní účastníci průvodu zraněni, ostatní roze-
hnáni. Navrátil a 107 dalších studentů je zatčeno.

27. února pražský rozhlas a pak i tisk oznamují vyloučení 7 vedoucích protiko-
munistických studentských představitelů, z nichž většina je již ve vězení, ze stu-
dií. Vylučuje Ústřední Akční Výbor Vysokých Škol, jehož předsedou je Jiří Pelikán,
místopředsedou sociální demokrat Vladimír Filip, šedou eminencí prof. Dr. Kolman.
Další vylučování se odehrává na jednotlivých fakultách s vlastními akč-
ními výbory. Ve SPIKu je řízeno Václavem Hůlou, později ministrem a náměst-
kem předsedy vlády pod Štrougalem. Hůla už v roce 1947, po porážce komunis-
tů na fakultě, hrozil představiteli KLA Luboši Pavlišťovi: »Es kommt der Tag!«
Volby jsou již pro marxisty zbytečnosti, Ústřední akční výbor prostě sesazuje,
vylučuje a jmenuje. Nejen studentské funkcionáře, nýbrž i profesory. Škrtnutím
Pelikánova pera je odstraněn i rektor Karlovy University Prof. Dr. K. Engliš a
s ním něco kolem 50 profesorů. Oproti tomu se jmenuje komunista Pilát předs-
dou zastupitelstva, sociální demokrat Čapek předsedou Všehrdu atd. Hlavní stu-
dentské funkce uchvacuje Pelikán osobně, bez jakýchkoliv voleb.

28. února. Na rozdíl od svých kolegů ve vedení prokomunistických sociálních de-
mokratických studentů vyjadřuje Ivan Sviták v dopise svému příteli Pelikánovi
svoji nespokojenost s praktikami vylučování a žádá nápravu.

Zatím co vylučování studentů ze studia na všech vysokých školách v ČSR bez-
ohledně pokračuje, exodus nekomunistických studentů začíná. Někteří jsou chy-
ceni při útěku na hranici a uvězněni. Tito "kopečkáři", jak je tehdy policie ještě
mírně označovala, jsou po amnestii, kterou udělil Gottwald po svém "zvolení"
prezidentem republiky, propuštěni a pokoušejí se hned znovu. Předák KLA Vác-
lar Hyvnar překračoval třikrát hranici než se dostal do Francie. Mnozí zůstávají
po léta v komunistických věznicích a koncentračních táborech. Tak jako Felix
Uhl dostává i Vojtěch Janděčka, předseda Hnutí Odporu, a jeden z vedoucích
17. listopadu 1939 a předseda prvního mezinárodního Světového Kongresu Stu-
dentstva v listopadu 1945 v Praze, 20 let vězení.

Čeští studenti často v historii národa ukazovali cestu. Bylo tomu tak i před
únorem a za února. Ale zůstali sami.

Mohlo se komunistickému převratu v únoru 1948 zabránit? Byla to jen Jal-
ta? Kdo je hlavním viníkem naší národní tragedie?

Při studiích na předních univerzitách svobodného světa mnozí z nás si kladli
tyto otázky.

Únor je spjat s Mnichovem. Kapitulacím se mohlo zabránit, kdyby Českoslo-
vensko mělo rozhodného a statečného vůdce typu De Gaullea nebo Churchilla.
V únoru 1948 totiž na rozdíl od policie, NSB, čsl. armáda komunistická nebyla.
Ovšem opravdový vůdce národa se nesmí bát prolítí krve, musí-li rozhodnout
mezi bojem za demokracii, za svobodu a nuceným jhem, ztrátou svobody, ztrá-
tou národní cti. Dr. Beneš ale opravdovým vůdcem národa nebyl, ani v roce 1938
při okleštění ČSR, ani při komunistickém puči v únoru 1948.

Po mnichovské kapitulaci přišla Druhá Republika. V exilu, ač Dr. Emil Hácha

byl svobodně zvolen Národním Shromážděním, Dr. Edvard Beneš se dal protiprávně prohlásit za prezidenta. Doma pražská vláda pod nátlakem Říše rozpustila komunistickou stranu, jež s přáteli Dr. Ladislava Rašina byla hlavním odpůrcem Mnichova. Špatné příklady pro budoucí boj za legalitu a demokracii, chyby, jichž později KSČ stále využívala pro svoji propagandu, ve svůj prospěch. Nedbaje rad Edena a Churchilla Dr. Beneš se vrátil domů přes Moskvu a podlehl vlivu komunistů při tvoření košické vlády. Jeho nová spojenecká smlouva se Sovětským svazem dostala podporu všech tehdy existujících, t.j. jím a komunisty povolených, k vládě připuštěných stran. Ale Stalin a posléze i Brežněv tuto smlouvu otevřeně porušili v červenci 1947, únoru 1948 a srpnu 1968, tak jako Daladier v roce 1938 porušil naši smlouvu s Francií. Možná, že dnes by třeba nedošlo ani k únorovému puči, ani k srpnové invazi.

Dnes, po 40 letech, ministři, kteří v únoru 1948 podali demisi, stejně jako jejich odpůrci, jsou již na vůli Boží. Tež někteří z těch, co byli tehdy studenty. My, kteří jsme ale byli ještě demokraticky, svobodně voleni a dosud žijeme, máme povinnost říci příštím generacím co a jak se skutečně v roce 1948 a potom odehrálo, neochvějně říci pravdu, která se pochopitelně diametrálně liší od pohádek KSČ.

V Československu pokračuje stalinistický režim. Dokonce i ruské noviny jsou nyní tak málo k vidění jako kdysi noviny západní. Chvějící se režim bude oslavovat výročí února. V exilu čekají jejich bývalí přátelé, úzcí spolupracovníci a spolumyslníci padesátých let na nějaký pokyn z Kremlu. Co soudí dnes Zdeněk Mlynář, Zdeněk Hejzlar a Jiří Pelikán o "Vítězném únoru"?

"Bůh má náš český národ rád. Demokracie, svoboda, slušnost a pravda vždycky nakonec zvítězí."

(Z projevu J.M. rektora Karlovy University Dr. Karla Engliše, vyhnáního v únoru 1948 komunisty z rektorátu university k delegaci KLA dne 17. 10. 1847. Pozn. redakce)

Jan Renner studoval po květnu 1945 práva na Karlově Univerzitě v Praze. Byl předsedou KLA a posledním svobodně zvoleným předsedou zastupitelstva Svazu Vysokoškolského Studentstva (Praha). Po únoru 1948 uprchl do exilu a žije dnes v New Yorku. (Pozn. red.).

FELIX UHL

POPRAVA AKADEMICKÉ SVOBODY

Je nesporné, že komunisté byli po německé kapitulaci v r. 1945 perfektně připraveni. A pakliže měli ještě někde jakési mezery, poválečný chaos revolučního charakteru za pomoci byl už i pozdě přicválavší rudé armády jím umožnil vše srovnat ve svůj prospěch. Najednou bylo všechno komunistické, co nebylo, označili jednoduše za fašistické, reakcionářské, asociální, protinárodní. Tak se ocitly i vysoké školy vlastně přes noc v jejich rukou. Komunističtí funkcionáři si tehdy

vůbec ani nepřipouštěli myšlenku, že by některý student či studentka mohli být i nekomunisty. Když jsme nastoupili v červnu a červenci do zdravotní služby, předepsané k zapsání se na medicínu do zimního semestru 1945, seděli v rozdělovnách jen komunisté, kteří každého titulovali »soudruhu«. Když jsem pak počátkem r. 1946 ve své funkci tiskového referenta SVS Praha (Svaz Vysokoškolského Studentsтва) interviewoval Jana Kazimoura, šéfa frakce komunistických studentů, poslance za KSČ a prvního, nikým nezvoleného, nýbrž jmenovaného předsedu SVS, oslovoval mě klidně »soudruhu«, ač dobře věděl, že jsem ve výboru SVS za lidovou stranu a současně studentským redaktorem Lidové demokracie. Ba vzpomínám si, že dokonce ještě v r. 1947, když jsme u Zápotockého, tehdy předsedy ÚRO, jednali o vystoupení z kolektivního členství ROH, které pokládali komunističtí funkcionáři po květnu 1945 za samozřejmé, nás Zápotocký oslovoval jako »soudruhy«, ač mu přesně bylo známo, kdo v delegaci je a předsedou SVS tehdy už byl Emil Ransdorf, národní socialista.

Tím trapnější byly pak volební porážky komunistů a povětšinou s nimi spojených sociálních demokratů na jednotlivých fakultách, jedna za druhou, od podzimu 1946 až do ledna 1948, kdy prohra marxistů dosáhla vrcholu. To samosebou volalo po jejich pomstě, která byla pak únorovým pučem umožněna. A asi právě proto, že únor přišel tak rychle po poslední porážce, kdy šílená zloba nad touto pohromou ještě neochladla, stala se jejich pomsta tak bezohlednou a nelidskou. V roce 1968 pak najednou začali mluvit něco o »lidské tváři«. V únoru 1948 a v padesátých letech měli však tvář nelidskou, tvář vydrážděné šelmy. Tehdy předčili i Starý Zákon: místo »oko za oko, zub za zub« platilo u nich: za vlásek oko, za chloupek zub.

Je však pozoruhodné, že ti z komunistických předáků, kteří se po roce 1968 ocitli v exilu, na jimi po dlouhá léta proklínaném »prohnilém, kapitalistickém« západě, pokračují ve svých známých manýrech i zde. A protože jsou všichni, jak se česky říká, »na jedno brdo«, vyberu si za příklad toho, který za vše, co se odehrálo na čsl. vysokých školách po únoru 1948, nese plnou osobní zodpovědnost: Jiřího Pelikána, který si nejvíce hraje na »reprezentanta« čsl. exilu, nejvíce si otevírá pusu v radiu, televizi, tisku a ohlupuje svými řečmi mnohé, ne právě dostatečně informované a chápavé poslance v evropském parlamentě, kde dnes sedí za Craxiho italské socialisty. Tak jako to už dělal dříve v pounorovém parlamentě v Praze. Vydává dokonce i svoje »Listy«, které se nijak netají svými: pravým posláním. Obsah těchto Listů netvoří ani tak zprávy z ČSSR jako spíše *báje*, vysněné v jeho římském bytě, za větrem, v bezpečí, kde se to nádherně krikuje a nadává na Husákův nebo Štrougalův režim a dnešní situaci doma, kterou pan Pelikán se svými spoluvinníky celou dobu od května 1945 připravovali a přemrštěnou aktivitou během puče a po něm nakonec umožnili. Tito pánové dělají, jako kdyby na jaře 1968 náhle spadli z nebe do Československa. Co prováděli od února 48 až do jara 68, o tom diskretně mlčí. A tu musím dnes, u příležitosti tohoto nejvyššího smutného výročí znovu opakovat to, co jsem na tomto místě už řekl před několika lety, totiž přesně upozornit na holé skutečnosti, o nichž soudruzi neradi mluví a slyší. Pochopitelně!

Tento dnešní režim v Praze se v jednom jediném bodě zle, ba přímo »zločinně«, provinil proti Pelikánovi a jeho stoupencům: odtáhl jim koryta, která dostali za odměnu od »tatička« Gottwalda a jeho nástupců. A tu mě napadá něco, co mně kdysi řekl jeden návštěvník z ČSR, který poprvé od roku 1947 mohl jet na návštěvu do západní Evropy a který zažil soudruhy Pelikána, Hejzlara. Mly-

náře a spol. v plné slávě. Rekl totiž doslova: „Ať už je situace u nás jakákoli a i když s tím vším nesouhlasíme, musíme otevřeně přece jen přiznat jedno: od roku 1968 nebyl nikdo popraven a soudní procesy dnes nekončí 15, 20, 25 léty či doživotím, jako za Gottwalda, Zápotockého a Novotného, kdy dnešní komunističtí »trpitelé« na západě seděli v Ústředním výboru KSČ, čímž byli spoluzodpovědní za všechna ta zvěrstva a násilí v padesátých letech. A kdo mohl tenkrát jet do zahraničí? Jen oni. Tím si též získali své kontakty pro rok 1968 a později z nich pak všude plně tyli. Našinec si nebyl jist, ani když jel jen do Bratislavy. A konečně jejich »neštěstí« nespočívá v jejich náhlé »lidskosti«, jak by to nyní rádi interpretovali, nýbrž ve skutečnosti, že vsadili na špatnou kartu. Nevyšlo to. A jediné to, že je nový režim nevzal na milost, způsobilo, že se stali emigranty. Jak by se např. mohla jinak vysvětlit skutečnost, že Pelikán ještě za Husáka »sloužil« coby kulturní atašé v Římě? Jak to, že když nesouhlasil se srpnem 1968, neoděšel ihned – jen s kufrem či baťohem, jako jiní uprchlíci? Proč nejprve stěhovacími auty se vším nábytkem a majetkem do Říma pod ochranou diplomatické imunity? To se to výtečně »emigrovalo«. Jen hlupáci mohou stavět na těchto závětech o komunismu s »lidskou« tvářičkou.“

Najdou se ovšem i různí duchovní a pravicová inteligence, kteří ve své zaslepenosti nebo přehnané dobrotivosti chtějí najednou vše zapomenout a udělat ze Šavla Pavla, aniž by tuto »změnu« důkladně promysleli a srovnali se skutečností. Svátý Pavel otevřeně přiznal svoji vinu, hluboce jí litoval a veřejně se z ní vyznal (ne jedenkrát, nýbrž mnohokrát), zanechal svého hřešení, radikálně změnil způsob svého života a stal se vzorným apoštolem svého Mistra, pro něhož často trpěl a nakonec položil svůj život. Přiznal takový Pelikán kdy otevřeně své viny? Kál se z nich? Napravil je? Rehabilitoval a odškodnil postižené? Jeho činnost po únoru 1948 se klidně může v mnohém srovnat s německými protistudentskými akcemi na podzim 1939. Podívejme se na ni blíže. Existuje celá řada přímých svědků, v ČSSR i zde, na Západě. Ti, kteří díky Pelikánově »čistě« práci dodnes žijou ve vlasti, mluvit nemohou. Museli mlčet před rokem 1968 a musí mlčet nyní. Pelikánovo »oštemplování« těchto lidí v roce 1948 uznal nejen vrah Gottwald, nýbrž i ostatní zločinecké veličiny a jejich administrativa: Zápotocký, Novotný, zrádce Svoboda, Dubček a rovněž dnešní režim. Vždyť dnešní spolupracovníci Husáka, Štrougal a atd. byli přeci členy Pelikánových akčních výborů! A nyní k jeho hlavním vinám.

Jak probíhala vlastně ta jejich »Očista«, ta poprava demokratické svobody na vysokých školách? Kdo byli členy té popravy čtyř pod Pelikánovým vedením za aktivní asistence Hejzlara a jeho komunistického SČM? Máme je tu jmenovitě tak, jak se sami vyhlásili:

Ústřední akční výbor vysokých škol v Praze

Cenová: Jiří Pelikán, předseda, Vlad. Filip, místopředseda, Marcel Zachoval, sekretář, Oleg Homola, Jan Štern, Račan Rícha, JUDr. Santar, Jiří Vrba, Alois Rohlínek, Tomáš, Jan Abořčan, Vlad. Kolbe, Ludvík Hubr, Jindř. Glück, Milana Bláhová, František Hořavka, Pavel Borský, prof. dr. Tureček, prof. dr. Dvořáček, prof. dr. Foustka, prof. dr. Kolman, prof. dr. Valouch

Dvacet komunistů, z nich šest navenek sociálních demokratů, ale již dávno fierlingerovsky KSČ upsaných, mezi nimiž a komunisty nebyl vůbec žádný rozdíl a k tomu pak pro formální nádech Národní fronty jeden národní socialista a jeden lidovec, kteří pracovali jako špiclové pro komunisty v těchto dvou protikomunistických studentských organizacích. Prostě samá »esa« včetně »pánů profesorů«. Např. takový profesor Julius Dolanský! Byl mým učitelem na gymnasiu v Křemencově ulici v Praze v době Protektorátu, kdy byly university zavřeny. Takový zbabělec, který ze samého strachu před německým inspektorem Wernerem si psal ve svém notesu i křestní jména německy (ne Zdeněk, Václav atd., nýbrž Sidonius, Wenzel, Ladislaus, Johann atd.) a hajloval dle Moravcova předpisu jak při příchodu do třídy, tak i při odchodu, zatímco jeho kolegové, vlastenci, jen náznakově mávli rukou na znamení »sednout«. Za takové chování byli mnozí nekomunisté po květnu 45 pronásledováni, souzeni a trestáni. Jůlek ale věděl, jak z toho. Coby komunista stal se vědeckou veličinou KSČ.

* * *

V noci z 22. na 23. února 1948 začala Noskova Státní bezpečnost zatýkat všechny dosažitelné studentské funkcionáře, aby nemohli při následujícím komunistickém puči vést pražské studentstvo, které – zdaleka víc než 70% protikomunistické – by se rozhodně bylo postavilo za presidenta republiky dr. Beneše a proti teroru komunistických milicí a policie. Zatýkáni bylo už dlouho předem připraveno, neboť čelní komunističtí studentští funkcionáři byli už od roku 1945 tajně členy Státní bezpečnosti nebo tzv. Odboru Zemské bezpečnosti, když dříve prošli patřičným školením v Moskvě (tzv. studijní prázdniny v SSSR), jako např. sekretář SVS Hanka, právník Jindra, medik Vrba a mnoho jiných. Zatčení studenti byli pak svým způsobem týráni a ač bez konkrétní viny, byli drženi protiprávně v policejní vazbě, nakonec pohnáni před nově zřízené »státní lidové soudy«, tam dle diktátu komunistického sekretariátu odsouzeni a deportováni do uranových dolů, kde museli za nejhorsích poměrů dobývat rudu pro Sověty.

* * *

Už během puče uzurpoval Pelikán (nikdy nebyl skutečně demokraticky zvolen) funkci předsedy Ústředního svazu studentstva a na schůzi 26.2.1948 – v hudebním sále SVS v Praze – byl pak komunisty dosazen jako předseda Ústředního akčního výboru čs. vysokých škol, který rozhodoval o osudu studentů a profesorů.

Jako takový, podporován zločinným ideologem KSČ Kolmanem, dal do chodu Akční výbory na všech fakultách, které okamžitě připravily černou listinu »nepohodlných« a ze studia je vyloučily. Bez udání bližších důvodů. Když se se vyloučení šli zeptat na důvod, jako například kolega Sliva, ukázali mu soudruzi na plakát, kde byly povšechně oznaženy tzv. možné důvody a řekli mu: „Mužeš si vybrat, jeden na tebe bude určitě pasovat.“

V týdeníku »Předvoj«, který začal vycházet 13.3.1948, pak byla vždy celá stránka vyhrazena rubrice »Očista na vysokých školách«, kde byli uvedeni vyloučení jmenovitě. A veškerá tato vyloučení byla vždy s konečnou platností schválena Ústředním akčním výborem, tedy Pelikánovým podpisem. Přestaly demokratické volby. Akční výbor prostě jmenoval (např. Piláta předsedou SVS Praha, atd.).

Vyloučení nebyli jen demokratičtí studenti, ale díky Kolmanově perfidnosti a mstě též demokraticky smýšlející a proti zkomunizování vysokých škol protestující profesori, včetně uznávaných mezinárodních kapacit, jako např. rektora Karlovy university prof. dr. Engliš, který byl prostě »sesazen«. Kromě profesora Engliše pak dlouhá řada dalších profesorů: Vašta, Novotný, Stránský, Krajina, Bušek, Matějka, Svamberg atd. Pouhým skrtem Pelikánova pera to bylo něco kolem padesáti profesorů jen v Praze. To byl začátek komunistického, tj. Pelikánova řádění, té »nové akademické svobody«. K tomu ještě v jubilejním roce Karlovy university: 600 let od založení.

Na právnické fakultě v Praze byli vyloučeni:

Dr. K. Engliš jako reprezentant protilidového a kapitalistického směru v činnosti politické, hospodářské i vědecké. Dr. Vrst. Bušek jako představitel reakčního vedení nar. soc. strany, Dr. Vošta jako zastánce reakčního pojetí práva vůbec a mezinárodního práva zvláště, Dr. J. Matějka pro svůj negativní postoj k revolučním výmohám (neuznával národní výbory). Dr. Novotný, který byl odsazen reakčními silami na přednášky, pro něž neměl vůbec kvalifikaci.

Ze studentů byli vyloučeni: Emil Ransdorf, Karel Šofina, Svoboda Gavenda, Josef Mestehäuser, Boh. Kučera, N. Bičíš, Jiří Renner, N. Raiman, Jan Sklenář, Bohuslav David, Jan Renner, Richard Hartmann.

Přednáškami byli pověřeni šlo odborníci: Dr. Václav Vlk — právní filosofie a teorie práva, Dr. Karel Rutter — plánované hospodářství, Dr. Pavel Hrubý — národní hospodářství, Dr. V. Kadlec — finanční věda, Ing. B. Spáčil — finanční věda, Dr. O. Fial — finanční věda, Dr. Vlad. Outrata — správní právo, Dr. Fr. Roušar — občanské právo, Dr. Fr. Bořecký — občanské a pracovní právo, Dr. Rud. Beckmann — právo mezinárodní, Mistr Zdeněk Furlinger — mezinárodní politika, Dr. Pavel Levít — správní právo.

Předsedou »Věchrůn« byl jmenován kol. Čapek. Prvním činem nového výboru bylo odstranění hanby spolku, totiž zbavení čestného členství Háchy, Dra. Chovského, Popelky, Prešma, Kramáče, Hudži a Osuského.

Na lékařské fakultě

vyloučení ze studia: Felix Uhl, Mir. Vokát, Lubomír Tájner a Zofie Šofa Mojžíšová.

Na přírodovědecké fakultě

byli zproštěni výkonu funkce profesori: dr. Krajina pro politickou činnost proti lidové demokracii, K. Domin pro fašistické smýšlení, známé již z dob první republiky

Na pedagogické fakultě

byli zbaveni výkonu přednášek: prof. dr. Velinský pro svůj záporný vztah k lidové demokracii (tvrdil, že u nás platí pěstní právo), dr. Třtka pro přednášky, zaměřené proti lidové demokracii, dr. Kovárna pro veřejnou činnost, pro niž byl vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů, doc. Stejskal a prof. Heitrich pro fašistické chování za okupace, dr. Uhlík pro protislovenské vystupování, dr. Nykl pro protidemokratickou činnost. Zbaveni funkce asistenta dr. Krátký a V. Berka. Pověřeni přednáškami byli dr. A. Klíma, dr. J. Kopecký, dr. J. Linhart, dr. L. Serbus.

Na vysoké škole architektury a pozemního stavitelství

byli zbaveni profesorské činnosti: Karel Vávra, Antonín Engel, Oldřich Blažický. Zbaveni asistenty: Jaromír Stříbrný, Irena Stříbrná, Stanislav Eisner, Miloslav Josef. — Podmínečně vyloučení posluchači: Oldřich Kovanda, Bedřich Vysoký, Bedřich Rybář, Jiří Kotek, Jaroslav Mandrus. Vyloučení z fakultního spolku: Jaromír Stříbrný, Irena Stříbrná, Zdeněk Steklý, Jan Driml, Alois Ergáš, František Lojda, Frant. Roudný, všechny podmíněně vyloučení.

Přednáškami byli pověřeni: dr. Josef Dittrich v oboru architektury a dr. Frant. Fiala v oboru krajinného plánování. Ministerstvem školství bylo dále povoleno zřízení ústavu teorie soudobé architektury a ústavu zemědělských staveb.

Na vysoké škole hospodářských věd

vyloučení ze studia: Galet J., Chval Zbyněk, Prešák Jan, Zich Jaroslav, Borovec Roman, Dikrov Václav, Danes Petr, Zimmermann Emil, Jitich Miloš, Procházka Jaroslav, Báloun Oldřich, Bašus Vladimír, Navrátil Ant. Ješ Jiří, Funkce děkana zbaven prof. Svamberg, jmenován

ing. dr. Šala, podniková ekonomika, ing. dr. Fukáček, podniková ekonomika, dr. ing. J. Jarábek, finanční věda, ing. L. Frejka, hospodářské plánování, dr. Z. Popel, hospodářské právo, dr. Vlad. Kadlec, finanční plánování, dr. V. Eisera, pracovní právo, dr. J. Chmelář, doprava a hospodářské právo, dr. J. Fuks, plánování v dopravě, ing. J. Nošek, plánování cen a mezd, ing. J. Balaban, bilanční plánování.

Na bohoslovecké fakultě

se ustavil akční výbor bohoslovecké fakulty, který vydal prohlášení, v němž se mimo jiné píše: Ve vážné době, kdy je nutno semknout všechny síly k budovatelskému úsilí v rámci sociálního pokroku k duchovnímu i hmotnému prospěchu českého lidu, přibíhají se profesorský sbor i posluchači bohoslovecké fakulty Karlovy univerzity k spolupráci se všemi konstruktivními složkami našeho národa.

SPÁSEŇ

Na vysoké škole strojírna a elektrotechnického inženýrství byli vyloučeni ze studia: Ivo Zák, Milos Sroubek, Jaroslav Vágnr, Vlastimil Sevcík; dočasně vyloučen Svatopluk Ham.

SPÍCH

Na vysoké škole chemicko-technologického inženýrství zproštěn profesury ing. dr. B. Jelinek a J. Štěpánek. Ze studia vyloučeni: Rubela Theodor, Skřivánek Václav, Filip Bohudav, Burda Zdeněk, Srb Jaroslav.

Na akademii výtvarných umění

Lidáno o zbavení rektorské funkce: prof. O. Španěl pro negativní postoj k revolučním vymoženostem a pro porušení rektorského slova. Zbavení funkce prorektora prof. V. Nechleba. Po dobu do nastupení nového rektora byl navržen na místo rektora prof. J. Fraegner.

Nová disciplína na filozofické fakultě

Od začátku tohoto semestra bude na filozofické fakultě zavedena nová disciplína - Dějiny dělnického a odborového hnutí. Výkonem přednášek byl pověřen dr. Josef Charvát. Upozorňujeme na to kvůli proto, že tyto přednášky navěští jedny ze základních příčin současných událostí.

Očista na vysokých školách

Opatření, provedená akčními výbory, jsou vpravená a vsouzení v platnost ihned. Je samozřejmé, že při očistě profesorských sborů náleží poslední slovo

ministerstvu školství.

Zadáme akční výbory fakult a kolejí, aby sekretariátu oznámily jména vyloučených osob, aby mohli být hromadně odevzdáni sociálnímu odboru SVS, správě studentského mateřku zdravotnímu ústavu, sociální správě komus, Národní bance a akademickým úřadům.

Sekretariát AV:

Akční výbor na vysokých školách zřídil stálý sekretariát v budově pražského SVS (Praha II, Opelenova 33. a. 207).

Tak jako v Praze, byla i v Brně provedena očista vysokých škol.

Na právnické fakultě byli vzdáleni vyučovat: dr. Stránský, dr. Pecháček, dr. Wejř, dr. Kučera, dr. Kopp, doc. Neulauer.

Předání výkonem přednášek byli: dr. Poláček, dr. Bláček, dr. Hochmann, dr. V. Chyba, gen. dr. Ečer, dr. Zocniar.

Na pedagogii zastavil akční výbor činnosť: profesorům O. Zoubkovi, Jar. Kufáři, Ant. Frádrovi, Em. Loubakovi, Ant. Okáčovi, J. Novotnému, Janu Kravankovi, J. Sedláčkovi.

Na strojí a elektrotechnické fakultě byla zastavena činnosť profesorům: inž. Lístevi, Boh. Vičkov, Jos. Hakovi, Jos. Zemanovi a docentům: Heřkovi, Pecherovi a Hejdrovi.

Naproti tomu na zemědělské fakultě, která byla mnohem pokrokovější, než pražská, nebyl z řadých profesorů vyloučen nikdo.

Revrzť na filosofii nebyla zastavena činnosť žádnému profesorovi, kromě prof. Beera, který byl zbaven zastupování fakulty navenek.

Na lékařské fakultě dostali někteří profesori důtku a celý profesorský sbor si odhlasoval vyluku.

Taková spravedlivá očista, jak je zřejmo z příkladu 6 fakult, nalezla velký ohlas v celé akademické čeci. Mnozí profesori a studenti se veřejně přibíhají k pokrokovým silám.

Pokrokoví brněňští vysokoškoláci prosadili zabránění pochybných hostů a nečinných podniků pro ubytování studentstva. První studenty již bydlí v nových kolejích.

Brněňský SVS 1. fakultní spolky byly očistěny od reakčních živlů a převzaty pokrokovými silami, které se přibíhají k budovatelskému programu Gottwaldovy vlády.

Jen několik nepřátel republiky se pokusilo vydat protistátní letáky, které zanechali na fakultách — na záchodcích! Jejich záchodová činnost byla však celou akademickou obcí ostře odmítnuta.

Zastoupení studentů v profesorských sborech

Akční výbor pražských vysokých škol

oznamuje akčním výborům jednotlivých fakult, že ministerstvo školství schválilo již předběžně návrh akčního výboru na zastoupení studentů v profesorských sborech v poměru 2:1. Vyzýváme akční výbory jednotlivých fakult, aby vyslaly své zástupce do všech senátů: profesorských sborů i akademických senátů (se všemi právy).

Po této první vlně vylučovací přišla pak druhá vlna, totiž zatýkáni a výslechy. Kdo se nespasil útěkem z hranice, byl buď zatčen nebo podroben domovním prohlídkám a systematickým výslechům na Státní bezpečnosti — až k fyzickému vyčerpání a zoufalství. Když si dnes Pelikán a jeho kumpáni stěžují, že jejich přátelé v ČSSR jsou vyslýcháni a obtěžováni policií (ponejvíce ve spojení s Chartou 77, ale i tu se záměrně vždy mluví hlavně o bývalých komunistech typu Jiřího Hájka, Šilhanové, Dienstbiera, Šterna, Šabaty atd.), lze k tomu jen říci, že oni, když byli u moci, byli daleko horší, než celý Husák se Štrougaem. Nejen v únoru 1948, ale i v pověstných padesátých letech, kdy Pelikán byl poslancem a členým funkcionářem KSČ a ve své honbě po funkcích a moci nakonec obsadil i místo předsedy už tehdy zcela komunistického Mezinárodního svazu studentstva. Když už všechny akční výbory v komunistické republice (v úřadech, ministerstvech, podnicích atd.) dávno ukončily svoji »činnost«, Pelikánovy akční výbory na vysokých školách pracovaly blahodárně dále. Tolik měly práce!

Obnovená činnost čestných soudů

Obnovené čestné soudy a fakultní vyšetřovací komise provedou revizi všech rozsudků a urychleně řízení proti dosud »nikdyjším kolaborantům«.

Akční výbory na vysokých školách zústanou

Vzhledem k četným dotazům upozorňujeme, že akční výbory na vysokých školách vzhledem k naléhavosti a rozsahu jejich úkolů budou dále trvat — i když budou zrušeny akční výbory v úřadech a podnicích.

A jejich oběti, studenti, vyloučení ze studia, které už namnoze nemohli nikdy dokončit, museli pak — ač nadaní a schopní — pracovat buď přímo s lopatou nebo na nějakém podřadném místě. A tato diskriminace platí dodnes, i pro jejich děti, které rovněž nesou toto Pelikánem vypálené Kainovo znamení na čelo jejich rodičů. Zním dost svých přátel v ČSSR, jejichž vysoce nadané děti nesmějí na vysokou školu. Rodiče či prarodiče nesmějí studovat za nacismu, děti za komunismu. A co pro tyto své nevinné oběti pak Pelikán později udělal? Nepříklad v tom vychvalovaném pražském jaru 1968 s lidskou tváří? Kdy je rehabilitoval a odcinil bezpráví na nich spáchané? Zato členové Pelikánových spolků, také schopní — ale všeho —, si vesele zadarmo studovali, udělali kariéru a vyhřívali se na výstuní »rodné« strany. To platí na všechny komunisty a jejich nohsledy v exilu, od Pelikána, přes Kohouta, Hejzlaru až k Mlynářovi. Nevím, co je vlastně opravdu přimělo jít do exilu na Západ (Východ byl přece jejich nebe!), ale rozhodně to muselo být jen něco ryze materiálního. Svoje původní přesvědčení přece nikdy nezměnili! Alespoň Hejzlar a Pelikán jistě ne. A když dnes nařikají, že doma ztratili svobodu a demokracii (tedy teplá a výnosná místečka, která jim ani nepatřila), pak jako odpověď je třeba citovat Vladimíra Maximova, který správně řekl na Pelikánovu adresu: „Co on vlastně chce? KGB ho dosadil, KGB ho sesadil.« A skutečně: co všechno museli títo soudruzi dělat, aby si v KSČ vy-

sloužili takové funkce, jako generální ředitel Československé televize nebo Československého rozhlasu. A tato místa určitě nedostali bez souhlasu Moskvy.

V Praze běžel za války film »Pelikán má alibi«. To byla veselohra. Alibi, které si dnes za pomoci různých neuvědomělých exulantů, včetně dokonce i několika pánů z předsednictva Rady svobodného Československa, opatřuje Pelikán teď na (možná opravdu prohnilem) Západě, je truchlohra.

Když se po roce 1968 objevil náhle v exilu, čekali jsme, že jednou otevřeně přizná svoji vinu a když už třeba nebude s to ji plně vyznat, že se alespoň nějakým způsobem omluví, jak by se to patřilo a jak to někteří komunisté, jako npř. spisovatel Mňačko, skutečně udělali. Ovšem – bylo jich pomálu. Domnívali jsme se, že pak by mohlo i z naší strany dojít k nějaké revizi ve smyslu křesťanského odpuštění.

Co však říká Pelikán – a s ním i ti ostatní – svěmu krédu dnes? Jak jasně vysvitá z jeho vět z r. 1976, kdy už byl v exilu a měl dosti času o všem přemýšlet (tyto výroky přinášíme doslovně na jiném místě), zůstává i nadále »uvědoměle tvrdý«, ničeho nelituje, ba naopak je stále přesvědčen, že vše, co udělal on a jeho spolupinníci v únoru a po únoru 1948, bylo správné. Tím zůstává on i ti ostatní skvrnou v dějinách československého studentstva a patří na stejný pranýř, jako němečtí nacisté za 17. listopadu 1939.

* * *

Z GALERIE UMLČENÝCH BÁSNÍKŮ

Václav Renč

PROLOG SABATU

Jsou dny nekonečnější než noc bez úsvitu,
jsou dny krvavější než rozčtvrcená těla,
jsou osudy, jimž bylo by lépe, kdyby se byly nezrodily,
jsou tváře, s kterých masku nesvlékne ani smrt.
Jsou naše dny a osudy a tváře –
je tma.

A blažení, kdo mohou říci:
b y l a t m a,
třebaže ještě jimi protéká jak trombus,
v kteroukoli chvíli smrtelný.

K těm nyní mluvím, já nic víc než hlas,
jenž stále ještě jimi protéká jak hrůza,
která nevzpomíná, aniž kdy umí zapomenout...
V ten den, do kosti zbičováný, stalo se toto:
mrak popela vyvřel, hořelo kamení, hroby se otvíraly,
kde stály kolébky.

A blažení, kdo prostoduchým prstem dosáhnou
až na počátek a mohou říci: tu je žhář —,
aniž jim prst na vlastním čele spočinul.

A stalo se toto: mrak popela vyvěřel
a zahřmělo až do nejtělejších rozpomínek z dětství.
Splasení koně pohrom, lží okování, úzkostí okřídlení,
pádí a pádí nocí bez úsvitu, deptají mračna
a moči děsem, až se rozlévají řeky,
unášejíce celá města živých.

A stalo se toto: životy nedůchodné
jak ropuchy se naduly a jako polapení štíři
usmrcovaly se vlastním žahadlem. Životy zrozené k velikosti
se rozkládaly buňku po buňce a zápach po zápachu,
strach ze strachu vraždil a bratr bratru na smrt připíjel
v šíleném sabatu a všechna krása světa
byla medúzou vyvrženou na blátivý břeh.

Jsi to ty? Jsem to já? Noc bez úsvitu
a samohana lásky — to je vše.
To je válka. To je ta ruka uťatá,
jež poslepu nahmatává vlastní tvář,
to místo, kde ještě včera byla tvář,
to místo, kde včera možná hnízdil polibek,
to místo zrady, kde se páří lež, jedna jediná a jevnosubná lež,
lež bez úsvitu.

Bylo to včera? Je to dnes?

ČECHY KRÁLOVSKÉ

Mé Čechy královské, jak bdělá zvěř
ležící nad prameny řek, nad vlášením moří,
jak srdce živíce žilobití zlatých řek,
ukrytých před hněvem bouří, uchovávajících
ostražitě pod kořáním olší
křišťálová, větrná i ocelová slova výšek
a druhdy i písek zlatý, řeč země
hojnou jako zpěv a jako píseň, tak ryzí.

Řekami těmi vyneseny zdola
a hlasem zvonů vystavěny vzhůru
a směrem k Bohu košaté, okraji k nebi se prouče
a v samém středu peň svatovítských věží.
Pevné jak skála, kol níž se sunou národové,
kráčejíci za hlasy svými, co hlas vás
usedl na cimbuří zahrádek a sadů s pěnkavami

a o sklo azuru se tříští v chvále skrivení a čeká v tichosti,
až bude uslyšen.

Na hřbitovech tisíckrát zvrstvených,
v naději věrně shromážděných
na malé pídi u paty Otcova domu, ve znamení Václavů a Janů,
se hluboce trátí v šumu zádumčivých tisů
o polednách, kdy se hroby chvějí
modlitbou neslyšnou, jen lípou u rezavých vrat
střeženy u věčném orodování.

Jak žhavé musí býti vody vaše,
že věčně žíznete, mé Čechy jabloňové
a v doloviště žízně své bloudíte přečasto,
se srdcem zalykajícím se vroucností,
vydechnutým na oslnivé, jásající rty třešňovek a štěpnic při Labi.
Se srdcem zmučeným a čistým.

Mé Čechy,
oheň, jímž byl ukut pancíř vašich hor,
je ještě živý a válí se v oblacích bouří hluboko pod korou,
duní a zvony nedělní jej přibližují.
Po cestách bílých, vinutých mezi mateřidouškou,
po ptačích stezkách na lukách při kraji potoků,
znamenany bosou nohou žneček a zbožných tuláků
se blíží
hlas ohně toho, výzva, poslání
a koruny lesů temnější pod tíží jitřenky, jež vyzývá ty spící.

Ach, Čechy mé, střežící bděle písně pramenů,
jak huňatá a svěží, sladká zvěr, odpírající, čistá kořist Pána.
Neodešli ještě všichni vidoucí, kdo otvírají zahrady minulosti vaší,
všichni, kdo bdí nad bělostí vaší, zdvihající vysoko
přílbu Václavovu i drátěnou košili jeho.

Byli tu, jsou tu zcela blízko s vámi,
svědkové budoucí té chvíle,
až huňatá a svěží, sladká zvěr
pod břemenem oblohy procitne a najde obraz její
ve vodách, jež střeží, pod kořáním olší.

I vrhne k nebi strašný jásoť procitnutí svého
a jako váží moře v jejich pramenech, tak ovoce národů zváží
a zdaleka, zdaleka vyvede dílo věrnosti své.
A prameny vod budou prameny vína,
jež rozlije se po zemích, sám Václav je štípil a lisoval a v bojích stácel.

Mé Čechy, za pokřiku smeček spící už jen lehce
jako za jitra před procitnutím.

Václav Renč

se narodil 28. listopadu 1911 ve Vodochodech u Roudnice. Filozofická studia na Karlově universitě v Praze skončil doktorátem v roce 1936. Nejprve působil jako redaktor ve Svazu knihkupců a nakladatelů ČSR, později pracoval v redakci "Rozhledů" a nakladatelství "Novina". Po válce působil jako dramaturg v městském olomouckém divadle a v roce 1947 přešel jako šéfredaktor a dramaturg do Mahenovy činohry Státního divadla v Brně. Akčním výbojem byl v r. 1948 vyložen z divadla a v roce 1952 ve známém spisovatelském a intelektuálském procesu odsouzen pro domnělou špionáž ve prosách Vatikánu a USA na 25 let těžkého žaláře. V roce 1962 byl propuštěn z vězení a vykonával různé pomocné práce. V roce 1964 se stal pak dramaturgem operety Divadla Oldřicha Ctibora v Olomouci. Divadlu zůstal s kratšími přestávkami věren až do smrti. Zemřel v noci na 1. máje 1973 v Brně, v té době byla již jeho divadelní dramata opět na indexu. Ve své úvodní literární tvorbě byl Václav Renč ovlivněn básnickým a esejistickým dílem Otokara Březiny. V pozdějším jeho díle měl na Renčův literární vývoj vliv R.M. Rilke, Franz Kafka i Franz Werfel, které mistrně přetlumočil do češtiny.

Odezvu Březinova a Rilkeho vlivu najdeme v Renčových prvních sbírkách "Jitění" (1933) a "Studánky" (1935). Sbírkou "Sedmihradská zem" (1937) a "Vinný list" (1938) vyvolaly značnou kritickou odezvu pro své silné spirituální spektrum, zatížené ovšem zčásti intelektualismem. Umělecký význam Renčův tkví ovšem v dramatickém básnictví, kterým otevřel českému divadlu nové tvůrčí perspektivy. Je tragedií generace, která dorostla v letech 1948-1968, že neměla možnost vidět Renčova dramata a studovat je v jejich celistvě tvůrčí mnohotvárnosti.

Všechna Renčova dramata měla úspěch u divadelní kritiky i u obecnstva. Drama "Marnotratný syn" (1942) se opírá o masopustní středověké výstupy a mělo několik vtipných jinotajů na nsvobodu, poručnictví atd. Druhé drama, "Císařův mím" (1944), znamenalo již určité umělecké Renčovo vyvrcholení. Byla to také první Renčova hra, uvedená po jeho dlouholetém umlčení v roce 1967. Je to drama, které novým způsobem řešilo věčný problém života a umění. Hrdinou dramatu "Císařův mím" je herec na dvoře císaře Diokleciána, Genesius, který je později jako mučedník prohlášen za svatého. Po smrti své milenky hledá Genesius vysvobození v divadle, které ho přivádí ke konverzi i ke konfliktu s mocí. Další Renčovo drama "Barbara Celská" – historická hra o rozkošnické císařovně, vdově po Zikmundovi, má dvě zcela samostatné variace – druhá, umělecky výraznější, se jmenuje "Černý milenec" (1947), je tím méně mor. Po Renčově rehabilitaci 1968 vyšly krátce po sobě básnické sbírky: "Setkání s Minotaurem", "Popelka Nazaretská", "Skřiváncí věž" a jako bibliofil obsáhla báseň "Zastavení" z rukopisné sbírky "Přesýpací hodiny". Divadelním epilogem Renčovým bylo drama "Hoře z návratu" s podtitulem "Marco se vrací", které mělo premiéru v Brně v říjnu 1969. I když to byla opět hra historická, každý divák cítil její zhavou aktuálnost. Její knižní vydání bylo zakázáno. Na závěr hry působila na Renče tragedie srpna 1968. Křesťanská akademie v Římě vydala v roce 1973 Renčovu obsáhlou báseň "Pražská legenda o zboření mariánského sloupu v Praze". Renč napsal báseň v komunistickém vězení.

ADOLF F. J. KARLOVSKÝ

ZA SLUŽBY VLASTI
aneb
ÚNOROVÁ POMSTA ZA KVĚTEN 1945

(Kořeny komunistického puče v únoru 1948 je nutno hledat i v pražském květnovém povstání 1945, po němž už rudá armáda neměla koho osvobozovat.)

KAPITULAČNÍ LISTINA NĚMECKÝCH JEDNOTEK V PROTEKTORÁTU
ČECHY A MORAVA

»Česká národní rada oznamuje: Protokol o provedení formy kapitulace německých branných sil, sepsaný dne 8. května 1945 v 16 hodin za přítomnosti osob na protokolu podepsaných, zní takto:

1) Plnomocník velitele německých branných sil podepisuje ujednání o způsobu stažení všech německých branných sil inklusive letectva všech velitelství, svazů zbraně SS, policie a všech státně i vojensky organizovaných jednotek v oblasti Prahy a okolí. Počátek odchodu jednotek dne 8. května 1945 v 18 hodin.

2) Ujednání toto neovlivňuje podmínky, které byly dány těmto jednotkám od velitelství spojeneckých (amerických, anglických a sovětských) bojových sil.

3) Německé ženy a děti, pokud neodejdou s jednotkami, z Prahy se stahují cími, stojí pod ochranou Mezinárodního červeného kříže, který o ně pečuje a zařídí jejich odtransportování.

4) Všichni váleční zajatci spojeneckých národů a všechny internované osoby budou ihned propuštěny a dány k dispozici českým policejním úřadům.

5) Odevzdání zbraní se provede takto: všechny těžké zbraně budou odevzdány po opuštění Prahy na okraji města a převzaty od československé národní armády.

Letadla zůstanou na obou letištích v Ruzyni a ve Kbelích.

6) Odevzdání všech ostatních zbraní bude provedeno před dosažením americké demarkační čáry československé armády.

Veškeré zbraně budou i s municí a nic nebude úmyslně poškozeno.

7) K odbavení zákopnicko-technických záležitostí (nálože v mostech, podmiňování ulic, budov) určí zmocněný generál zvláštní předávací oddíly pod vedením důstojníka (major Zehres).

8) Jednotky jsou oprávněny vzít ze skladů nutná množství potravin. Zbytek bude v pořádku odevzdán orgánům čs. národní armády.

9) České obyvatelstvo nebude činit obtíží odcházejícím německým jednotkám.«

Skončeno, podepsáno.

Dr. Albert Pražák, v.r., Josef Smrkovský, v.r., Dr. Jos. Kotrlý, v.r., kpt. Jaromír Nechanský, v.r., gen. Karel Kutlvašr, v.r., pplk.gšt. Fr. Buerger, v.r., pplk.gšt. Jaroslav Kadavka, v.r.

General der Infanterie Rud. Toussaint, v.r.

Dodatek k protokolu ze dne 8. května 1945.

Generál Toussaint prohlašuje, že svými silami potlačí případná hnízda odporu

německých jednotek, která neuposlechnou jeho rozkazů.

Skončeno a podepsáno.

Toussaint, v.r.

Pozn. autora:

Generál v. Toussaint kapituloval 8. května 1945 v 1600 hodin!

První sovětský tank dojel do Prahy 9. května 1945 ráno . . .

V úterý 8. května 1945 v 16.00 hod. podepsal vrchní velitel německých braných sil v Čechách a na Moravě, generál pěchoty Rudolf von Toussaint, úplnou kapitulaci svých vojsk, kterým byl Českou národní radou povolen odchod do amerického zajetí. Na hranicích Velké Prahy musely tyto jednotky odevzdat těžké zbraně a před překročením demarkační čáry u Holoubkova i osobní zbraně československé armádě. Tak skončily čtyři dny bojů, které vešly do dějin jako »Pražské povstání«. První sovětský tank dojel do svobodné Prahy až v ranních hodinách následujícího dne . . .

Kapitulační listinu podepsali za Českou národní radu prof. Dr. Pražák, Dr. Kotrlý a Smrkovský, ovšem opravdu důležité nebyly podpisy politiků, ale především vojáků, kterým podléhaly bojující jednotky, tedy skutečná ozbrojená síla. A protože jsem měl to štěstí, že někteří ze signatářů byli mými přáteli, považuji za svou povinnost říci dnes, po čtyřiceti letech systematického falšování české historie, něco o jejich osudech.

Karel Kutlvašr, v době povstání padesátník, byl jako starodružiník jedním z prvních důstojníků ruské legie, nositel všech osmi stupňů carského kříže a medailí sv. Jiří za statečnost (»úplný georgievský kavalír«), rytíř Řádu sv. Anny, francouzské Čestné legie a všech válečných vyznamenání československých. U Zborova velel rotě, u Kazaně proti bolševikům byl jako velitel praporu raněn a domů se vrátil v roce 1920 jako pětadvacetiletý podplukovník v čele legendárního 1. střeleckého pluku. Za první republiky byl nejmladším brigádním generálem naší armády a posléze divisionářem.

Hrál pak významnou roli v domácím odboji, po zatčení nebo smrti svých představených zaujímal jejich místa, až konečně stanul v čele útvaru, známého dnes jako »Velitelství Bartoš«. Pak přišlo povstání, které přes všechna opačná tvrzení vypuklo spontánně a v době, kdy se už jednalo o převzetí výkonné moci Českou národní radou, kterou vláda v Košicích uznala za svého representanta. Na Kutlvašrovi spočinula při tom nesmírná zodpovědnost, postavit se do čela těm několika slabým a špatně ozbrojeným jednotkám domácího odboje a především teprve vznikajícím útvarům dobrovolníků, kteří si své zbraně museli doslova holýma rukama vybojovat. Věděl, jak vysoké je v jejich řadách procento chlapců (a řekněme si už jednou pravdu, většinou studentů, nikoliv dělníků), které staří záložníci teprve v boji učili zacházet s puškou. A věděl také, že proti nim postupuje z »Truppenübungsplatz Beneschau» pancéřová divise SS Wiking, jejíž kázeň a vysoká bojová morálka byly pověstné. Už proto se snažil od prvního okamžiku vyjednávat a přesvědčit jak K. H. Franka, tak především německého velitele o nesmýslivosti dalšího boje. A přijal de facto i pomoc vlasovců, fanaticky odmítanou především Smrkovským, ač s nimi nikdy nepodepsal žádnou úmluvu. Kapitulace, kterou von Toussaint nakonec podepsal a dodržel (těch několik esesáckých

hnízd odporu, zejména v Dejvicích, už opravdu nepadalo v úvahu a naše armáda měla už dosti sil, aby je vyřídila) je tedy především osobní zásluhou Kutlvašrou a důstojníků jeho štábu. Praha byla ušetřena osudu Varšavy!

Generál ovšem zvítězil bez "bratrské sovětské pomoci", a to mu nebylo nikdy odpuštěno. Velel sice ještě vojenské přehlídce na Pražském hradě po příjezdu presidenta Beneše, pak ale byl rychle odstraněn do Brna a teprve po dlouhých rozpacích a odkladech dostal konečně hvězdy divisního generála. Jeho dávný boj proti bolševikům na Sibíři, jeho chof, která je ruskou šlechtičnou, ale především jeho věrnost demokratickým ideálům a mimořádné vojenské schopnosti jsou však solí v očích komunistům a jejich moskevským pánům, a tak je i Kutlvašr jedním z "nespolehlivých" generálů, které ministr Svoboda povolává do nejvyššího velitelského kursu a tím je – "náhodou" právě v únoru 1948 – vzdaluje z jejich velitelských míst.

Po únorovém puči pak Státní bezpečnost zorganizuje "ilegální skupinu", agent provokatér pozve na schůzku i Kutlvašra a i když "důkazy o spiknutí" nestačí na jeho odsouzení k smrti, zapadá za něj na dlouhá léta brána vězení. Pankrác, Bory, Opava a pevnost v Leopoldově jsou zastávkami té cesty plné ponižení, urážek, hladu a zimy. Je dokonce úmyslně dán na celu s von Toussaintem, ale tady se soudruzi zmýlili, protože bývalí protivníci mají k sobě navzájem úctu a jejich společný pobyt je užitečný k osvětlení řady nejasných otázek z doby okupace a povstání. A oba si dovedou i v nejtěžších chvílích zachovat svou důstojnost a jsou nejen vzorem, ale i morální posilou svým spoluvězňům.

Mezitím ale došlo v Moskvě po Stalinově smrti k politickému tání, které se s několikaletým opožděním projevilo i v Československu, a tak v roce 1960 vychází hrdina Pražského povstání z vězení. Stává se nejdříve hlídačem v Národní galerii, ale tam za něj – jakmile se to v Praze rozkřikne – putuje tolik návštěvníků, kteří se s ním chtějí setkat, a otevřeně mu projevují sympatie, že je to i pro soudruhy, jinak s hroší kůží, neúnosné. Našlo se tedy pro něho místo vrátného v Nuselském pivovaru. I tam se ale těšil všeobecně úctě svého okolí a zůstal až do poslední chvíle nezlomeným, vzácným vzorem důstojníka a čestného člověka vůbec. V roce 1968 byl konečně – po velmi dlouhém odkládání – soudně » zcela rehabilitován«, ale toho se dožila už jen jeho chof, která s ním od svých osmnácti let věrně sdílela všechno dobré i zlé.

Kapitán jezdeckta Jaromír Nechanský podepsal kapitulaci listinu ještě před Kutlvašrem, protože byl vojenským plnomocníkem československé vlády v zahraničí. Prošel Cizineckou legií, prodělal zhroucení francouzské fronty, v Anglii absolvoval parašutistický výcvik a přihlásil se u generála Moravce k nasazení v německém týlu, kde seskočil začátkem jara 1945. Byl jsem mu bezprostředně podřízen, stejně jako radista nadporučík Kleměš, jehož vysilačka udržovala během povstání spojení mezi Prahou a Londýnem.

Bylo trochu překvapující, když MNO tak nebezpečně nasazení Nechanského povolilo, ačkoliv nosil brýle a musel mít jinak tedy zřejmě výtečný popis. Do Prahy ho těsně před povstáním dopravila vojenská jednotka ZB, zformovaná převážně z bývalých skautů – dr. Slávek Wahl, který to provedl a byl za to vyznamenán Válečným křížem, byl po únoru popraven! Nechanský organizoval ještě shoz zbraní u Kladna v prvních květnových dnech, ale pro špatné počasí nemohly britské letouny ze základen v severní Itálii startovat. Pak už ho překotný vývoj událostí postavil vedle Kutlvašra, s nímž si přes věkový rozdíl dobře rozuměl a na jehož jednání o německou kapitulaci se velmi aktivně podílel.

Sloužili jsme spolu pak krátkou dobu u pátého pluku na Smíchově, odkud Jaromír odešel na Vysokou válečnou školu. Jako major generálního štábu se oženil s dcerou ministra Laušmana, což bezesporu jenom zvýšilo jeho "nespolehlivost" už před únorem. Hned po něm mu OBZ poslalo jménem bývalých spolupracovníků z řad protinacistického odboje několik podvržených nabídek k "ilegální práci proti komunistům" a v roce 1949 byl Nechanský konečně zatčen pro tehdy obvyklou "velezradu". Jako svědci vystoupili Reicinovi agenti, kteří celou provokaci připravili a rozsudek smrti byl v rekordní době nejen vyneseno, ale i vykonán. Všechna vyznamenání za statečnost před nepřitelem, udělená Československou republikou nebo západními spojenci mu před soudem jen přitížila!

Jaroslav Kadainka začal svou vojenskou dráhu v c. a k. armádě. Jako maličkému nadporučíkovi v bosňáckém úderném praporu byl mu na italské frontě udělen rytířský kříž Leopoldova řádu, tedy pro subalterního důstojníka nesmírně vysoké vyznamenání, jehož nositelé byli až do roku 1884 automaticky povyšováni do šlechtického stavu. V roce 1919 byl jako dobrovolník za bojů proti Maďarům na Slovensku vyznamenán Válečným křížem. Absolvoval Vysokou válečnou školu, na které se stal později profesorem všeobecné taktiky. Jako vynikající vojenský teoretik začal i on, jako tehdy neznámí cizí plukovníci Montgomery, de Gaulle a Patton, studovat doktrínu generalobersta von Seeckta o bleskové válce a masovém nasazení tanků a letectva a vyvozovat z ní důsledky pro naši obranu. Tím si nezískal právě oblibu v Nejvyšší radě obrany státu a tím méně u ministra národní obrany Machníka, který chtěl za každou cenu udržet dragounské pluky, které byly významnými odběrateli koní a krmiva od prominentních členů agrární strany. Jezdeckému sportu však Kadainka věrnost zachoval a jeho vlastní výkony ho přivedly až do řad československého teamu, který republiku reprezentoval na berlínské olympiádě v roce 1936.

Němečtí okupanti mu jako bývalému rakouskému důstojníku udělali několik nabídek, jimiž ho chtěli získat ke spolupráci. Kadainka je však hrdě a energicky odmítl a naopak se významně zapojil do odboje, kde se nakonec setkal s Kutivašrem, kterého do té doby jen velmi málo znal. Jako zástupce náčelníka jeho štábu, s výbornou znalostí němčiny a dalších jazyků, zúčastnil se s generálem rozhodujících jednání a spolu s doktorem Kotrlým stylisoval text kapitulací listiny. Komunisté jim to nezapomněli a když Kotrlý odešel jako diplomat do ciziny, dokázali pod všemožnými záminkami (jednou z nich bylo také, že mu při představování na olympiádě podal Hitler ruku!) zdržet Kadainkovo samozřejmě povýšení, takže byl v únoru 1948 snad služebně nejstarším podplukovníkem generálního štábu v celé republice!

Hned po puči se pokusil se svou chotí o útěk za hranice, byl však chycen při přechodu a odsouzen k vysokému trestu, naštěstí pro něho ještě před přijetím pověstného zákona č. 231, což mu pravděpodobně zachránilo život. V roce 1956 se zúčastnil všeobecné všeženské vzpoury na pevnosti v Leopoldově, ačkoliv měl krátce před možností podmíněčného propuštění. A když jsme mu říkali, že mu za těchto okolností nikdo z nás nebude mít za zlé, jestliže s námi nebude solidární, prohlásil, že to je otázka jeho důstojnické cti, o té že nediskutuje a není ochoten dělat kompromisy. Zemřel několik let po propuštění na následky věznění.

Podplukovníka Buergera-Bartoše jsem osobně neznal, ač jsem byl vybrán k tomu, stát se jeho pobočником, když byl jako nepohodlný »uklizen« v hodnosti brigádního generála jako vojenský atašé do Paříže, odkud byl krátce po únoru

odvolán.

S generálem pěchoty von Toussaintem jsem se seznámil až na Borech a v Leopoldově jako s kultivovaným aristokratem a důstojníkem staré školy a navíc nadaným a školeným malířem. Byl před válkou jako plukovník německým vojenským atašé v Praze, kterou si velmi oblíbil a proto také usiloval o to, aby se stal velitelem v tak zvaném Protektorátu. Netušil jistě, před jaké úkoly zde bude nakonec postaven, ale jsem pevně přesvědčen, že jeho a Kutlvašrově rozvaze můžeme děkovat za to, že Pražské povstání nebylo utopeno v krvi, jak to byli ochotni riskovat fanatici jako Smrkovský a jeho soudruzi, kteří také alespoň dodatečně vytvořili legendu o »Rudé armádě osvoboditelce«. Proto musel být také von Toussaint odsouzen, tuším na doživotí, jako »válečný zločinec« a byl odsunut až v roce 1955, když Adenauer vymohl na Stalinovi propuštění všech válečných zajatců a vězňů, až na těch několik set tisíc, které Rusové »nedokázali vyúčtovat« a kteří asi zemřeli někde na GULAGu.

Snad stojí za porovnání, že vojáci a politikové, kteří stáli v čele pařížského povstání v roce 1944, zaujali bez výjimky vysoká místa v armádě nebo v politickém životě osvobozeného státu. A že generál von Choltitz, německý velitel města, který svou rozumnou kapitulací zachránil Paříž před zničením, výslovně mu nařizeným osobně Hitlerem, se stal pouze normálním válečným zajatcem a byl krátce po skončení války propuštěn. O několik let později byl pak prezidentem de Gaullem vyznamenán Řádem čestné legie...

„ ÚNOR 1948 ”

Interview BBC s prof. Dr. Josefem Kalvodou

1) Kde jsou, podle Vás, kořeny, původ "Února 1948"? Bylo to vše připraveno komunistickou stranou podle instrukcí Kominformy či Moskvy? Jakou úlohu měl náměstek sov. min. zahraničí Valerián Zorin, který 19. února přiletěl do Prahy?

Únorové události byly následkem jednání bývalého prezidenta Beneše se Stalinem a čs. komunisty v Moskvě v r. 1943 a 1945. Je možno jít ještě dál do historie. Začátkem r. 1919 se prezident Masaryk veřejně vyslovil proti účasti čs. armády na Sibiři v boji proti bolševikům. V roce 1935 Československo uznalo Sovětský svaz *de iure* a uzavřelo s ním smlouvu. Později, jak to napsal bývalý ministr financí v Benešově londýnské vládě, Ladislav Feierabend, uznáním Beneše a jeho vlády, jakožto i československého státu v roce 1941, si ho Stalin koupil. Stalin dal Benešovi to, co chtěl, tj. uznal ho za prezidenta československého státu v předmnichovských hranicích a tím si z něho udělal svého nejlepšího propagandistu v západních demokraciích. Během své návštěvy v Moskvě v prosinci 1943 Beneš uzavřel smlouvu se Sovětským svazem na dobu dvaceti let, jak to chtěl Stalin, a také ji tam hned sám, namísto řádně zvoleného parlamentu, ratifikoval. Navíc, Beneš slíbil čs. komunistům žijícím tehdy v Moskvě, že komunistická strana bude nejsilnější stranou ve státě a že bez dohody s nimi nic zásadního nepodnikne.

Valerián Zorin přijel v únoru 1948 do Prahy, aby tím ujistil Gottwalda a další komunisty, že za nimi stojí Moskva.

2) *Do jaké míry byl "Únor 1948" připraven, volky nevolky, zahraniční činností dr. Beneše za války, když:*

a) *po mnichovském debaklu chtěl západním demokraciím ukázat, že se bez nich obejde, neboť má v záloze stalinské eso. A Stalin mu pak umožnil prosadit opatření, jako smlouvu o přátelství s SSSR (přes rady Angličanů) a odsun Němců. Ale nedostával se tím do stále pevnějšího Stalinova sevření, což se projevilo v Únoru ?*

b) *Při moskevských jednáních v r. 1943 s čsl. komunisty a v r. 1945 o vládním programu předloženém komunisty, se podle všech náznaků Beneš snažil nahrávat komunistům. Nepředurčilo to vlastně už výsledek Února 1948 ?*

Na první část otázky jsem už částečně odpověděl. Nepochybně Beneš Stalino-
vi věřil. Jak to později napsal britský ministerský předseda Cletmet Atlee, Beneš nepochopil, jak dlouhou lžici je nutno mít k jezení polévky s ďáblem. Zatímco Beneš byl přesvědčen, že v aféře Tuchačevského zachránil Stalinovi život, sovětský diktátor věděl lépe, jak to vlastně s Tuchačevského aférou bylo a jak mu Beneš naletěl. Stalin si v případě Tuchačevského aféry jen ověřoval Benešovu spolehlivost a pak ho používal či zneužíval ke svým cílům.

Pokud se týče druhé části Vaší otázky, musím na ni odpovědět jednoznačným ano. Košický vládní program byl programem komunistické strany a jeho provedení bylo jen první fází revoluce, tzv. národně demokratické, abych použil komunistické terminologie, která pak byla následována druhou fází revoluce, revoluci socialistickou. Tou byl únor 1948.

3) *Mohly koncepce jako čsl.-polská federace nebo Podunajská federace zabránit proniknutí Sov. svazu do střední Evropy, kdyby je byli podporovali lidé jako Sikorski a Beneš ?*

Prostudoval jsem velké množství dokumentů vlád americké a britské a nepochybují o tom, že kdyby byl býval Beneš plně podporoval koncepci československo-polské či Podunajské federace, Sovětskému svazu by se bylo bývalo nepodařilo proniknout do střední Evropy. V tomto případě by se Spojenci byli bývali vylodili na Balkáně a shodili výsadkové vojenské jednotky do Maďarska a Rumunska, kteréžto státy s nimi vyjednávaly o obrácení fronty proti nacistickému Německu v r. 1943. Jak Maďarsko tak i Rumunsko měly plně ozbrojené armády a změnou fronty by byly bývaly zabránily okupaci střední Evropy sovětskými armádami.

4) *V roce 1938 dr. Beneš kapituloval, resignoval na presidentský úřad a odjel ze země, zanechávaje lid osudu, do kterého jej zavedl. V roce 1948 dr. Beneš zase kapituloval, odjel na své sídlo do Sezimova Ústí, zanechávaje zase lid svému osudu a resignoval, až když se to komunistům hodilo. Mouřenín splnil svou úlohu. Kruté, ale výstižné ohodnocení tehdejšího nejvyššího ústavního a státního činitele ?*

Bohužel, máte pravdu a plně s Vámi souhlasím.

5) *Lidově demokratické zřízení a Národní fronta, vnucené lidu Československa zahraničním odbojem vytvořily rámec, v němž pravidla hry určovala jedna strana – komunistická ?*

Naprosto správně. Komunisté hráli svoji komedii s demokracií podle sovětských pravidel.

6) *V údobí 1945-48 byla komunistická strana ochotna postupovat parlamentní cestou, pokud se jí to hodilo, ale zároveň měla vždy v záloze nějakou mimoparlamentní akci. Nekomunistické strany, jak se zdá, tuto druhou možnost neměly, nebo ji nepoužily?*

Nekomunistické strany Národní Fronty se zavázaly k provedení Košického vládního programu, tj. k zrušení demokratického státního zřízení už v r. 1945. Tímto programem byly vyzákoněny politické strany, které před Mnichovem prezentovaly většinu voličů v Československu. Už v r. 1945 daly souhlas k pravidlům hry určenými komunistickou stranou a tím si svázaly ruce. Zrušením právního řádu a nerespektováním zásadních pravidel liberální demokracie nekomunistické strany si samy sobě kopalý hrob.

7) *Nekomunistické strany do února 1948, jak se zdá, vždy jen reagovaly na akce komunistů, samy mnoho návrhů, které by vytvořily nesnáze komunistům, nepřinesly. Dalo se ale dělat něco jiného?*

Existovaly jiné možnosti, než je reagování na akce komunistů. Bohužel, vedoucí nekomunistických stran měli nedostatečnou politickou schopnost a neprohlédli komunistické strategie a taktiky. Po mnoha letech v exilu, tehdejší předseda národně socialistické strany, Petr Zenkl, prohlásil, že kdyby byl býval v r. 1945 věděl tolik o teorii a praxi marxismu-leninismu, jak tomu bylo o několika deset let později, že by to bylo bývalo v Československu dopadlo jinak. Přiznal tím svoji neznalost komunistických strategií, metod a taktik. Msgr. Jan Šrámek, předseda lidové strany, byl ještě méně znalým těchto komunistických praktik. Navíc, byl to starý a nemocný člověk, který nedovolil, aby lidé mladší a schopnější se dostali do vedení strany. Komunisté měli své lidi ve všech nekomunistických stranách, jak se to ukázalo během února a později.

Co bylo nejdůležitější byla tehdy národu neznámá skutečnost, že komunisté věděli, že Beneš jim udělal dalekosáhlé závazky a že proti nim zásadně nepůjde. Nekomunisté tedy neprávem spoléhali na Beneše. Národní socialisté prohlašovali, že Beneš byl jejich programem a v únoru se mylně na něho spoléhali. Jak to nedávno naznačil bývalý generální tajemník této strany, nebylo pro ně myslitelné použít mimoparlamentární akce bez Benešova souhlasu. Ten k ní nikdy souhlas nedal a během únorové krize prohlásil, že si nedovede představit vládu bez komunistů a bez Gottwalda jako jejího předsedy. V únoru bylo nutno jednat nejen bez Beneše, ale proti Benešovi. To pro strany Národní Fronty nepřicházelo v úvahu.

8) *Je možno v únorové demisi nekomunistických ministrů vidět poslední zoufalý pokus přimět komunisty, aby postupovali podle pravidel hry, jak je zvykem v demokracii a přijali urychleně vypsaní nových voleb, nebo to jen nahrálo komunistům v partii, která byla už stejně předem prohrána?*

Demise nekomunistických ministrů svědčila o jejich naivitě, když si předem nezajistili plnou podporu sociálních demokratů. Domnívali se, že přinutí komunisty k vypsaní nových voleb. Zjevně nepochopili po několikaleté zkušenosti s nimi, že se jednalo o "stranu nového typu", abych použil Leninova výrazu. Jednalo se o stranu totalitní, která pravidel parlamentní demokracie používá jen tehdy, když to slouží jejím cílům a ignoruje je, když tomu tak není.

9) *Jakou úlohu hráli tehdejší nejvyšší představitelé armády, generátové Ludvík Svoboda a Bohumil Boček?*

Generál Ludvík Svoboda otevřeně přiznal v r. 1968, že spolupracoval s komunisty už za války. Ač neměl patřičnou kvalifikaci, komunisté mu pomohli k hodnosti generála a prosadili ho za ministra národní obrany. Byl jim zavázán, byl jejich člověkem, a proto neutralizoval armádu během únorových událostí.

10) *Únor 1948 – byl to puč, převrat, revoluce, zákonná změna vlády?*

Byl to puč. V marxisticko-leninské terminologii to byla druhá fáze revoluce, revoluce socialistická, kterou byla nastolena diktatura proletariátu, což vždy znamená diktatura komunistické strany.

11) *Jaké máte osobní vzpomínky na události v únoru 1948?*

Byl jsem tehdy krajským předsedou mládeže lidové strany na Havlíčkobrodsku a známým odpůrcem komunistů. Státní bezpečnost na mě udělala trestní oznámení už na podzim r. 1947. Byl jsem v kraji znám, jako znalec marxismu-leninismu, který se nebál potýček s komunisty. Např. na veřejné schůzi v Oudolení u Havlíčkovy Borové v r. 1947 jsem dovedl obhájit tehdejšího poslance Bruknera, kterého chtěli komunisti na schůzi zatknout a postavit ho před "soud lidu". Brukner byl jediným českým poslancem, který v imunitním výboru poslanecké sněmovny hlasoval proti vydání k trestnímu stíhání generální tajemníky slovenské demokratické strany, Kempného a Bugára, a byl proto vystaven drsným útokům komunistů. Na schůzi v Oudolení přišly komunistické bojůvky z celého okolí a byly vedeny komunistickým poslancem Paškem. Ač schůze trvala osm hodin, dovedl jsem se s nimi vypořádat a zabránil jsem jejich pokusům schůzi rozbit. Po únoru si pro mě přijelo ve dvou autech sedm agentů Státní bezpečnosti. Odvezli mě do krajské věznice v Kutné Hoře, kde jsem měl několik měsíců příležitost uvažovat o příčinách komunistického převzetí moci a jaký byl rozdíl mezi vládou komunistů a tzv. Bachovým absolutismem. Totiž, téměř sto let předtím si v téže budově pobyl několik dní můj krajan Karel Havlíček Borovský, který tam byl souzen a osvobozen dvanácti hlasy českých porotců. Naproti tomu, za komunistů tam byli lidé popravováni.

12) *Vysvětlili odstoupivší ministři dostatečně situaci národu, aby věděl o čem jde?*

Odstoupivší ministři nevěděli dobře ani sami, o co šlo a tudíž nemohli situaci národu vysvětlit. Po jejich odstoupení byl proveden puč a po něm už neměli přístup k sdělovacím prostředkům.

13) *Existují tzv. "bílá místa" v dějinách "Února 1948"?*

Řekl bych, že jediným světlým bodem byla demonstrace studentů a jejich pochod na Hrad. Bohužel, vedoucí studentů měli nesprávné představy o Benešovi a tudíž jejich akce se nesetkala a ani se nemohla setkat s úspěchem. Rovněž i někteří důstojníci čekali na rozkaz nejvyššího velitele táhnout na Prahu. Znal jsem jednoho velitele tankového praporu, který v očekávání Benešova rozkazu dal povel k nástupu tanků. Tanky se však na Prahu nikdy nerozjely, poněvadž Beneš kapituloval.

(Vysíláno rozhlasem BBC v únoru 1988)

(S laskavým svolením BBC.)

OKUPAČNÍ KODEX

*Být poražen a nepodlehnout –
to je vítězství.*
J. Piłsudski

A

Když junta zaváděla válečný stav, doufala, že se jí podaří zastrašit, pokořit, ponižit společnost. Musíme udělat všechno, abychom to nedopustili.

POZOR: někteří se již přestali cítit svobodnými, již se poddávají. Zamysli se nad tím, zda jsi i ty nepodlehl. Nebojiš-li se mluvit nahlas o tom, cos slyšel ve Svobodné Evropě. Nezrychlíš-li krok, když jsou na ulicích lidé legitimováni. A třeba nepodáváš-li na poště nezalepený dopis, abys usnadnil práci cenzorovi... Nebo se bojiš zeptat se na osud kolegy, který byl internován nebo vyhozen z práce...

PAMATUJ: nejdůležitějším spojencem junty je strach. Musíš ho přemoci. Každý je povinen stanovit si určité úkoly, určitý práh, který se nesmí překročit.

PAMATUJ: junta zavedla v naší zemi okupaci. Spolupráce s okupantem je kolaborace.

OKUPAČNÍ KODEX:

1. Organizuj pomoc uvězněným, skrývajícím se a jejich rodinám.
2. Pomáhej vyhozeným z práce, aby nikdo nemusel jednat v rozporu se svým svědomím z obavy, že rodina zůstane bez prostředků k životu.
3. Plať příspěvky, shromažďuj fondy na pomoc obětem represí a na odborářskou a vydavatelskou činnost. Spolu s kolegy z práce a se sousedy vytvářej skupiny solidarity.
4. Vláda chce zreorganizovat ústřední radu odborů («CRZZ») pod názvem «Solidarita». Nedej se na to nacytat.
5. Sbírej informace o represáličích a odporu. Rozšiřuj je. Přepisuj a kolportuj letáky a nezávislé publikace.
6. Dbej na kontinuitu národní tradice. Ať mladé pokolení zná kulturu a dějiny Polska.
7. Stýkej se s lidmi a diskutuj s nimi. Rozhodněte se společně, máte-li podepsat prohlášení loajality. Ať se toto rozhodnutí shoduje s vašim svědomím, ale také se zásadou jednotného, solidárního postupu.
8. V práci uplatňuj pasivní postoj.
9. Nedodržuj nesmyslné předpisy vojevodské národní rady. Poskytuj svůj byt lidem, kteří se ukrývají. Nos velké brašny pro usnadnění práce kolportérů. Dělej zmatek, když někoho zadržují na ulici.
10. Jsi-li členem strany, vrať legitimaci. Kolegů, kteří to ještě neudělali, se zeptej, stojí-li skutečně na straně těch, kdo dali příkaz ke střílení do horníků v dole «Wujek».
11. Rozhlašuj jména těch, kdo pronásledují funkcionáře Solidarity.
12. Uplatňuj společenský bojkot (nezdrav je, nepodávej jim ruku, nemluv s nimi) vůči donašečům, přísluhovačům, horlivcům a podporovatelům junty. Ať pocítí kolem sebe prázdnotu.

PONECHME JIM KASÁRNA, ZÁVODY, ULICE, FRONTY PŘED OBCHODY, SÍDLIŠTĚ JSOU NAŠE.

Pamatujme: oni mají jen tanky, pušky, hole. My máme SOLIDARITU, která je mocnější než všechny diktatury. Ještě jste válku nevyhrál, pane generále!

12. ledna 1982

Zbigniew BUJAK
předseda oblastního vedení nezávislého samosprávného
odborového svazu Solidarita Mazovska

Wiktor KULERSKI
místopředseda oblastního vedení Mazovska

Zbigniew JANAS
předseda závodního výboru Solidarity závodů Ursus

B

Jak vytvářet kroužky odporu Solidarita

Nechceš-li se podrobit, smířit se s terorem, přístup neodkladně k organizování KOS. Rozhlédni se mezi svými přáteli, známými a spolupracovníky, o kterých víš, že myslí a cítí podobně jako ty. Vyber mezi nimi čtyři osoby, které zaslужují nejvíce důvěry, a navrhni jim společně vytvoření kroužku společenského odporu KOS.

- KOS nemá víc než 5 členů navzájem si důvěřujících, kteří se mohou na sebe spolehnout,
- KOS vyvíjí činnost konspirativním způsobem,
- KOS předává svým členům nezávislé publikace, letáky, instrukce týkající se celospolečenských akcí, organizuje jejich přepisování a kolportáž ve svém okolí,
- KOS poskytuje vydavatelstvím informace o represích používaných v jeho okolí, organizuje ve svém okolí a dosahu pomoc pro postižené represemi a jejich rodiny,
- KOS organizuje peněžní sbírky na pomoc obětem represí za vydavatelskou a organizační činnost v hnutí odporu,
- KOS podniká ve vlastním okolí činnost za účelem podpory společenské solidarity, např. kolportáž letáků, malování hesel, organizaci akcí pasivního odporu atp. Činnost tohoto typu musí být podnikána s náležitou rozvahou a se zachováním zásad úplné konspirace.
- Každý člen KOS je povinen usilovat o to, aby se stal zakladatelem nového kroužku společenského odporu.
- Nově vznikající KOS působí nezávisle, v úplné konspiraci, udržuje spojení s mateřským KOS pouze prostřednictvím zakladatele.
- Jednotlivé pětičlenné KOS o sobě navzájem nevědí, neznají své složení ani terén působení a spolupracují spolu tím, že si předávají materiály a instrukce týkající se společenských akcí prostřednictvím zakladatelů.

Starejme se o to, aby síť KOS pokryla co nejširší okruhy společnosti. Starejme se, využívající osobních známostí a rodinných svazků, o rozšíření sítě KOS na celé Polsko. Předáváme důvěryhodným osobám instrukce týkající se práce KOS, materiály, nezávislé publikace. Pamatujme, že naše činnost musí být rozhodná a rozvážná, ale konspirovaná a obezřetná. Dbejme na to, aby se mezi nás nevetřeli donašeči a provokatéři.

1

13. prosince stát napadl společnost a zmocnil se rukojmí. Vojevodsko-policej-ně-stranicko-administrativní aparát přijal taktiku terorismu, protože představuje nepatrnou menšinu naší společnosti a nemohl proto vnutit své koncepce většině, jejímž jediným věrohodným mluvčím byla a je Solidarita.

Teroristé teď navrhuji: propustíme rukojmí a přestaneme vám hrozit použitím zbraní, jestliže zanecháte své činnosti, opustíte své ideje a své vůdce. Zkrátka: teroristé se zfeknou teroru, jestliže se my zfekneme sami sebe. Naše odpověď musí být prostá a jasná: žádné jednání, žádná dohoda s teroristou.

2

K dosažení kompromisu není třeba vůle ke kompromisu, je třeba vůle k boji. Kompromis vzniká ze střetnutí sil, nikoliv z vyjednávání o pravdě. S pistolí přitisknutou na spánek se neuzavírá kompromis, je možné jen se podrobit. Ale není důvodu ke kapitulaci. Ta válka je také válkou nervů. Je už znát, že terorista se bojí střel neméně než my. Koberečky s nápisy „Chceš-li mír, připravuj válku“ a „Válka je pokračováním politiky prováděné jinými prostředky“ by měly viset nad lůžkem každého funkcionáře „S“.

3

Po sedmi měsících války proti národu je již zřetelně znát, že taktika vlády se omezuje na opakování frašky po Jaltě. Postupným ustupováním od tvrdých sankcí válečného stavu nás chce přimět k ústupu a k rezignaci na odpor výměnou za sliby nepoužití represe. Je to groteskní kopie Stalinovy akce odhalení Armii Krajowej, aby se pak... přistoupilo k její likvidaci. Taktika je jasná: izolovat elitu hnutí „S“. Odzbrojit národ tím, že bude zbaven vůdců. Nepodrobovat represím za pasivní členství v „S“, trestat za podzemní aktivitu.

4

Heslo společenského míru svádí diskusi s cesty. Smíření sugeruje dobrovolné ústupky na obou stranách za určitých podmínek. V situaci národa terorizovaného státem je to dobrovolnost fiktivní – jedna ze stran vypověděla občanskou válku a vede ji. Dokud jen strašíme, že odpovíme úderem na úder, a přitom se ve jménu vyšších důvodů rozhodujeme pro zdrženlivost, terorismus neustoupí.

Polská revoluce omezující sebe samu skončila, když náš protivník přestal sám sebe omezovat. Kuroń má pravdu: jen úderem na střediska moci a násilím můžeme přimět protivníka k ústupkům.

5

V přítomné situaci není nic nebezpečnějšího než zjednodušené uvažování o organizaci, nahoře se určuje, CO dělat, dole se precizuje JAK. Je to totiž naopak: úlohou Dočasné koordinační komise je určovat, JAK vyvinout na vládu tlak silnější než kolportáž nelegální literatury nebo bojkot tisku, rozhlasu a televize, JAK udeřit proti aparátu násilí. Centrum odporu může a musí určit, JAK odpovíme na to, že terorista propustil většinu rukojmí a bude protiprávně zadržovat – dejme tomu – dvě sta intervenovaných a sugerovat, že pro dvě stě lidí nemá smysl se přít, a ostatní jsou předem odsouzení.

Odpověď na otázku JAK zní podle mého názoru takto: na omezený teror je třeba odpovědět omezenou odvetou, která však nenabude povahy kontra-teroru.

Je třeba ničit materiální základnu aparátu násilí a symboly tohoto násilí. Je třeba zřítit společenské soudy a jejich rozsudky stavět na pranýř kolaboraci v řadách společnosti.

6

Na úrovni základní strategie zní otázka JAK? Avšak na úrovni skupin o několika osobách nebo několika desítkách osob je nejdůležitější CO? Nemá totiž smysl budovat organizaci pro organizaci, síť pro síť. Struktury vznikají pro plnění úkolů, nikoliv samy pro sebe. Úspěšně provedená konkrétní akce proti teroristům rozhoduje o semknutosti a síle skupiny, pomáhá jednotlivci ovládnout strach ze všemocného, jak by se zdálo, aparátu násilí. Vytrvalost a odvaha, konspirace, když nás terorista nemůže zasáhnout; zasahovat mu úderem znenadání, výpady z úkrytu ztěžují vládu strachu. Ruce nám umdlévají od toho, jak je musíme držet nahoře, ale on musí také držet pušku.

7

Jak tedy bojovat s Ruskem a s jeho velkoknížetem Jaruzelským? Zde je třeba síly. Je třeba znovu získat naši armádu, je třeba pomoci jí zorganizovat se zevnitř. Povstání? Ne, proč! Stačí paralyzovat pacifikátory, zbavit je vůle k boji se společností. Nevystupovat proti armádě, provádět práci uvnitř armády. Nespolehat na to, že v okamžiku zkoušky, kdy rozkaz postaví polského vojáka proti dělníkovi, se probudí národní svědomí. Předejit každý takový okamžik podporou nálady znechucení a rozčarování spjaté s úlohou okupanta.

8

Moskva se bojí solidarity porobených národů víc než solidarity samotných Poláků – proto tím silněji akceptujeme tu první solidaritu a šíříme náказ svobody za dráty polské zony našeho tábora. Mezi Němci a Rusy, národy v posledních dvou letech mocnějšími a početnějšími než je náš, pro samostatné a nezávislé Polsko nenajdeme místo. Žádná – i když z hlediska krátkodobých cílů vítězná – generální stávka nepřenesे naši zemi z hranic mezi Odrou a Bugem. Finlandizace Polska je fikce, která se podobá snům o autonomii Ruskem zabrané části Polska v devatenáctém století. Volba vypadá jinak: buď bude východní Evropa svobodná, nebo bude finlandizován západ.

9

Konspirace nikdy nebyla masová. Polovina Polska může pomýšlet na konspiraci, ale deset miliónů lidí skutečně v konspiraci pracovat nemůže. Zapřísáhlí vojáci Armii krajowej tvořili asi jedno procento společnosti. Důležité je, aby každý našel v hnutí své místo podle svých sil. S každým spolupracovníkem podzemí musí spolupracovat desítky spoluobčanů „na povrchu“. Obě strany si musí být vědomy mezi své činnosti, jedni neudělají mnoho bez druhých. Pro bojující Polsko musí pracovat celé solidární Polsko.

Něčím, co musíme hájit skutečně do vítězství, je náš podvojný život. S výjimkou okruhu těch nejbližších je naše činnost anonymní. Zůstane-li v tajnosti struktura i osoby, nehrozí nám naše postupné vynořování na povrch dekonspirací.

Život pod povrchem musíme zachovat za každou cenu: pak to budeme my, kdo bude – svým druhým životem – mít rudé v hrsti. Naše konspirace vynutí na vládě ústupky.

10

Další odpověď na otázku JAK bojovat je to, že podzemní Solidarita si musí uvědomit, že můžeme jít souběžně s církví, ale nemůžeme jít společně, harmoni-

zovat každodenně své cíle. Cíle církve jsou věčné, naše jsou pozemské. Církev musí trvat po celá pokolení. Aby přetrvávalo Polsko, musí každé pokolení znovu přinášet své oběti.

Nelze mít církví za zlé, že hájí svoji moc a své zájmy velké společenské instituce. Ale nemůžeme rezignovat ve jménu jednoty na samostatnost našeho společenského hnutí. Nemůžeme se církvi podřizovat.

Církvi vyhovuje řád, ve kterém, aniž ztrácí svůj dosavadní vliv, vykonává mimo veškerou pochybnost vládu nad dušemi. V revolučních situacích toho může dosáhnout jen zdržováním společnosti od boje – takové bylo vyznění kázání primase Wyszyńskiego na Jasné Górze v předvečer podepsání Gdaňských dohod a takový je smysl činnosti primase Glempa. Zachová-li církev umírněnost a my radikalismus, pak obě strany – působíce nezávisle a souběžně ve stejném směru – ztíží vládě politiku teroru.

11

Když přistupujeme k tomu, CO mohou různé organizace a podzemí Solidarity dělat, je třeba především odpovédět na otázku, je-li skutečně nekontrolovaný výbuch hněvu ve společnosti tím, čeho se máme obávat. V situaci, kdy máme politické ústředí Solidarity, živelný výbuch už není nebezpečím. I takový, který zcela nečekaně překvapí svou silou, jako demonstrace 3. května tohoto roku, může být – v tomto případě bohužel nebyl – politicky vyhrán. Je třeba pamatovat, že nekontrolovaný výbuch není ten, ke kterému dochází spontánně, ale ten, který nenajde náležitě formulovaný a dosažitelný cíl.

12

Generální stávka – „ani tehdy, když se jí podaří uskutečnit“ říkají autoři práce „Válečný stav a masový odpor“ – neparalyzuje vládu, protože nezasahuje její hlavní nástroj – aparát násilí. 13. prosinec znamená výrazný mezník účinnosti generální stávky. V srpnu vojáci a policisté nestříleli, protože jim neměl kdo dát rozkaz. Vláda byla paralyzována, neexistovalo politické centrum, které by mohlo učinit operační rozhodnutí.

Na stávku se můžeme odvolávat, ale ne tak, že budeme říkat: generální a až do vítězství. Stejně jako se nestřílelo až do vítězství, jen do vyčerpání munice. Chceme-li bojovat až do vítězství, nesmíme začínat od konce: od vystřílení veškeré munice v jednom střetnutí. Je možné zpívat „poslední bitva vzplála“, ale není možné to plánovat.

13

S výjimkou konkrétních situací, kdy si můžeme být jisti, že strhneme společnost do boje, je třeba vyhýbat se frontálním střetnutím. Jednejme jako partyzáni, zaskočíme protivníka, ale nedávejme mu příležitost k otevřené bitvě. O vytrvalosti našeho hnutí rozhodují takové akce, jako vysílání rozhlasové stanice Solidarity, zazdění žulové desky na paměť zabitých horníků dolu Wujek na náměstí Vítězství, výprask udělený 13. června vroclavským zomocům nebo únos postřeleného Jana Narozniaka z nemocnice.

14

Samo naše trvání je pro vládu hrozbou. Síla totalitního zřízení spočívá v ovládnutí prostředků společenské komunikace, v atomizaci společnosti a zne-možnění její organizace zdola bez vědomí a souhlasu vlády. Nezbytnou, i když ne dostatečnou podmínkou výstavby podzemní společnosti a podzemního státu je „papírová munice“, o které zpíval Kalus. Nezávislá kultura se ukázala být živnou půdou, ze které vyrostly kádry pracovníků srpna. Hledáme-li odpověď na

otázku CO má dělat podzemí, nezapomínejme na odpověď známou, která má stále smysl: vyrábět ilegální publikace, kterých je stále málo. Kterých se nedostávalo v počátcích sovětzace Polska v letech 1944-48.

15

Podvojný život nám umožní uskutečnit naše tužby nejen v boji, ale také v práci. Umožní spoluvytvářet pozitivní program se všemi, kdo by chtěli svou práci ne upevňovat existující řád, ale budovat prvky řádu příštího. Jednotlivě hospodářští rolníci, soukromí podnikatelé, družstevníci, řemeslníci musí pocítovat, že opozice podporuje jejich činnost jako budování hospodářské nezávislosti.

16

Již předsrpnová opozice prokázala, jak mnoho může záviset na nemnohých. Pro toho, kdo vidí osvobození polské společnosti jako proces, nikoliv jako jednorázový akt, bylo období Solidarity prudkým skokem stoupající křivky. Dnes temperatura nálad poklesla. Přesto je možno z předsrpnové perspektivy hodnotit dnešní situaci jako velmi dobrou. Máme široký vliv ve všech vrstvách. Máme vůdčí elitu společnosti. Máme podzemní tisk o velkých nákladech – vyhráli jsme bitvu o svobodné slovo.

17

Mlčení desíti miliónů je také formou dialogu, jaká je dnes možná. A jediná společenská dohoda, jakou dnes potřebujeme, je naše vnitřní dohoda o tom, jak hodláme bojovat se státním terorismem. O vyjednávání a o mírových nabídkách budeme uvažovat po vyhraných bitvách.

Z knihy „Solidarita”

E. S. JURÍČEK

KOLEKTIVISMUS ZNAMENÁ DEHUMANIZÁCIU

Čo je najväčší bohapustý zločin-svätokrádež? Zničenje domoviny-otcovizne. Žiaden človek nemal by byť olúpený, zbavený otcovizne, to jest tých skromných požehnaní ako je domov, vlasť, tradícia, kultúra, viera a podobných prirodzeností ľudskej existencie, ktoré hrejú a nasycujú jeho dušu a bez ktorých život ľudský je prakticky nemožný.

Simone WEIL

Demokracia a sociálna spravodnosť sú iba riadiace predstavy o vonkajšej forme súžitia ľudí, bez smysluplného obsahu. Obsah im môže dať iba duchovná, kultúrna tradícia, teda oblasť nepolitická a hodne staršieho pôvodu. Srovnajme osudy demokracie a sociálnej spravodnosti a samosprávy v Škandinávií, anglosaských zemiach oproti Nemecku a Rusku a jejích satelitov, kde socializmus bol založený výlučne na racionálnych princípoch, emancipovaných od akejkoľvek kultúrnej tradície. Racionálne princípy a ich logika, my dnes vieme, neodpustí ale zabíja ľudskosť, humanitu a hlavne historického konkrétneho človeka.

Christopher Dawson hovorí: „My sme dospeli dnes vývojom od osvietenstva k tomu, že zjednocujúca sila spoločnosti je jej materiálny záujem, a že duchovné presvedčenie je zdro-

jom rozporu a rozkolu. Moderná civilizácia vytiskla náboženstvo a duchovné elementy kultúry z hlavného prúdu jej vývoja, takže stratily kontakt so sociálnym životom a stali sa sektárskymi a zchudobneli. Súčasne však tento vývoj viedol osudove ku zchudobneniu celej našej kultúry, zrodil plody v plebeisme prejavujúcom sa v kolektivistických hnutiach nacionalizmu a ideológie." Povedal Grillparzer už pred 150 rokmi, že cesta moderného ľudstva prebieha od humanity cez nacionalizmus do bestiality.

Kolektivismus vedie násilne do dehumanizácie, odcudzeniu človeka, do nihilizmu, hlavných to nerestí, úskali nášho veku. Odcudzenie spôsobené kolektivismom cez emancipačný modernizmus vedeckého redukcionizmu vytvára malomocného podčloveka dehumanizovaného neschopného uvedomovať si v čo verí a čo zamieta. Tak odovzdáva svoju duchovnú autonómiu kolektívu-štátu a nie je schopný koncentrácie ducha, paralyzovaný sycophantami vedeckého redukcionizmu. Hermann Hesse hovorí, že skutočné pravdivé povolanie človeka je prísť sám ku sebe samému. A z anglosaského sveta počujeme, že myseľ človeka je výraz jeho duše, ktorá patrí Bohu a má byť nechaná na pokoji vládnu svetskou; pripomína nie kňaz alebo duchovný pastier ale praktický politik a veľký človek Adlai Stevenson – priateľ Jána Masaryka. Pretože kolektivizácia znamená zoštátnenie mysle jednotlivca jeho degradáciu, dehumanizáciu je hlavným nepriateľom civilizovaného života a kultúry.

Písane zákony možno prekročovať, pretože vinník si môže hriechy a vinu odpykať. A zákony sa píše arbitrárnou rukou smrteľníkov. Nepísane zákony však – o ktorých hovorí Simone Weil a všetci veľkí učitelia ľudstva – nesmia sa porušovať a prekračovať. Kto tak učiní prepadá do smrti, nihilizmu a cynizmu prázdnoty. Pretože civilizácia a ľudstvo možno zničiť a vyvrátiť cynizmom, nihilizmom práve tak účinne ako vodíkovými bombami.

Jakobínsky radikalizmus, tak blízky germánsko-slovanskej náture a všetkým politickým nedočkavcom, oslavuje čisté emancipované princípy a systémy ideológie rýchlych a konečných riešení. Zabúdajúc, že princípy a systémy bez kultúrnej tradície neodpučia a zabijajú. Kompromis, ľudský i politický, múdrosť anglosaská, teda žiaden princíp a systém, žiadna irečiteľnosť na ktorej si toľko zakladáme, dokazuje historicky, že každá cnosť človeka i spoločnosti a každý dobrý skutok a samospráva ako i obecná radosť zo života sú založené na kompromisu.

Istý dočasný radikalizmus vo správe ľudských vecí a spoločnosti je snáď nevyhnutný pre prekonanie životu vlastnej stagnácie, degenerácie a korupcie, ktoré doprevádzajú spoločnosť v mieri, prosperite i v núdzi. Keď však trvalý, totálny radikalizmus manifestujúci sa terorizmom politickým sa stane vládnu formou, ako sme boli svedkami v Nemecku, Rusku a vo východnej Európe v tomto storočí, základné predpoklady civilizovaného života zaniknú a hrubé barbarstvo sa stane normou. A tak Jakobinizmus je hlavný nepriateľ kultúry a civilizovanej spoločnosti a samosprávy.

Moderné, pokrokové sympatie ku teroru, akémukoľvek teroru politickému i civilnému, súbežníctvo ku komunizmu a podobným teroristickým systémom sú charakteristikou favičových Jakobínských módných intelektuálov a spisovateľov cez národné hranice. (G. B. Shaw, B. Brecht, J. P. Sartre a jejich nesčíslní epigóni.)

Rasové nebezpečie Jakobinizmu: Zatím čo teror francúzskej revolúcie trval jeden alebo dva roky, teror moderných nemeckých Jakobínov (radikálnych socialistov) držal sa 12 rokov a nezahynul prirodzenou smrťou. Teror moderných ruských Jakobínov je pri moci už 70 rokov, bez veľkej nádeje na zmenu. Samoregulačné sily a energie hlboko civilizovaného-romanizovaného francúzskeho ľudu vrátili ho v krátkom čase do civility. Nemci ani Rusi z vlastných síl nevedia a nevidia sa oslobodiť z jakobínského teroru. Toľko história. Akrobacie a exkurzie do radikalizmu si snáď môžu dovoliť románské a anglosaské národy, ktoré vlastnia poisťujúcu sieť záchrany v pevnej civilizácii a kultúry (čo my nacionalisticky nikdy

nepriznámé), ale už vôbec nie Germáni a Slovania, ktorí notoricky upadajú Jakobínským terorom do barbarstva, priepasti dejín nezvratne. Je nekonečne smutné-tragické dokumentovať rasové nebezpečie Jakobinismu číslami a štatistikou: Teror franc. revolúcie ca 12000 – 16000 obetí, teror nacistov ca 12.000.000, teror Sovjetov ca 45.000.000 – 50.000.000 obetí.

V modernej dobe nie je dôležité ako myslia a mysleli ti najlepší a kult. prominentní Nemci, Rusi, Francúzi a iní o humanite, spravodlnosti a dobrom živote v práve a zákone. Je nekonečne dôležitejšie v našej dobe populisticko-proletárnej, vedieť aká je kultúra väčšiny, jej mienka ak vôbec jesuje o týchto záležitostiach obecnej civility. Spomeňme iba na strašnú lahostajnosť máš ku židovskej tragédie cez vojnu v strednej Európe.

Napriek pozdnému času na konci 20. storočia, antisemitizmus, nacionalisticko-triedná nenávisť s politickým terorom su blízko srdcu väčšiny u mnohých polocivilizovaných národov alebo kmeňov. Mlúvči týchto temných instinktov t.zv. „pokrokovvej demokratickej masy“ sú vždy ľavicoví radikálni jakobínski intelektuáli oslavujúci politický a obecný teror konečného riešenia. História učí, že iba polo-civilizovaní ľudia siahajú, tolerujú a podporujú Jakobinismus ako pozitívnu silu ku napredovaniu, napredovaniu my dnes vieme ku beštiarstvu.

Ku zachovaniu našej sily a pevnosti, brániť sa musíme hriešnému atomizovaniu západných Slovanoch nacionalizmom a ideológiou. To všetko znamená výchovu ku štátnosti, respektu ku zákonu písanému i nepísanému, pretože vieme čo nás poškodilo v tomto veku: Svojevôľa a arbitrárnosť cudzích a jejích kolaborantov a vlastná nesvornosť.

Na začiatku júla t.r. zomrel v Prahe prof. Václav Černý. Veľký vlastenec, znalec českej literatúry a európskej kultúry vôbec, odišiel na večnosť z vnútorného exilu domáceho. Za svojho dlhého života iba v niekoľkých krátkych rokoch mu bolo dopriane vzdelávať našu mládež, rozdávať z výnimočnej vzdelanosti. S veľkým sociálnym a kultúrnym cítením, prof. Černý dokumentoval tragédiu národa v našom veku v diele „Plač Koruny Českej“. Odišiel veľký vlastenec český a europuský.

Už dávno žiaden český vzdelanec nespomína Korunu Českú. Plač Koruny Českej je nárek nie len pracujúcich robotníkov ale i roľníkov, majstrov remesiel a umenia, živnostníkov, duchovných i laických vzdelancov – kultúry národa, tých troch potencií európskeho spoločenstva, jeho štátnosti, náboženstva a kultúry, bez ktorých si pán prof. Černý nevedel predstaviť civilizovaný život v našich končinách. Národ i exil je mu zaviazaný ďakom.

V našich moderných dejinách bol to práve Štefánik, ktorý posledný z významných činiteľov hovoril o českom Kráľovstve. Jeho hlas bol však umlčaný ako anachronizmus, sykophantami plebejskej ľudovosti: Čo s tým Štefánikom? Dnes český vlastenec, socialista dokumentuje plač a nárek koruny českej. Tuňá by sa mali zamyslieť českí historikovia a poukázať na mylné cesty vývoja kultúrno-politického, nekriticky oslavovaného jakobínskymi intelektuálmi doma i v exilu. Aké hodnoty koruny českej byly pošliapané plebejskou ľudovosťou, ľudovou demokraciou? Kofko kolaborantov našli komunisti u „dobromyseľných“ súběžníkov jakobínského teroru?

Civilizácia a životný priestor v našej domovine sú v pokročilom štádiu deštrukcie. Ich rekonštrukcia u nás znamená rekonštrukciu nezávislých potencií ľudskej spoločnosti!: Štátu, náboženstva a kultúry – nepolitickej súkromej, nekolektivistickej činnosti občana –, ktoré sa síce vzájomne ovplyvňujú a oplodňujú ale za žiadnych okolností jedna nesmie dominovať celé pole. Poznáme príliš dobre štátom totálne ovládanú kultúru a náboženstvo až do zániku civilizácie v našich domovoch. Exil má čas uvažovať o váhe a dôležitosti týchto základov európskej civilizácie a menej pestovať kultúrny nihilizmus, akokoľvek módný a avantgardný.

Prof. Karel Engliš nám to tak jasne presne pred 40. rokmi predpovedal: „Štát ovládajúci

ekonomiu má tendenciu ovládať i ducha národa aby poistil svoj režim ekonomický. V podstate ide o odstránenie individualizmu, jeho dobrovolnosti a zásluhy ako i súťaže a výberu vo vedeckej a kultúrnej práci, teda o jej zkollektivizovanie a riadenie podobne ako v oblasti ekonomickej. To je však cesta od slobodnej myšlienky ku dogmatu, podľa súčasného záujmu štátu. Duch národa má byť spútaný a usmernený. Chyby v oblasti hospodárskej sa dajú konečne vyčísliť miliardami, chyby v oblasti kultúrno-politickej nikdy, ale sú osudovejšie. V kolektivizácii možno vytvoríť veľké stavebné diela hmotné, ale kolektívne nebolo vytvorené žiadne veľké dielo umelecké ani vedecké. Všetky veľké diela vedy a umenia boli prácou slobodných jednotlivcov, nesúc jejich mená, odpovednosť i zásluhu v šlachetnom závození. Iba v slobode sa môžu zrodíť myšlienka a veľké dielo."

A tak naša doba ako vždy vyžaduje nové myšlienky a nové veľké diela ku prekonaniu čarohy dna a hodiny, pretože v dôsledku vzrastajúceho kolektivismu, masovosti, všeobecného zlyhávania a hriechy doby su veľké: Neplodnosť a nihilizmus v umení a literatúre, zanedbávanie etického života, zanedbávanie náboženstva a filozofie – rozsah hrubého materializmu.

Záverom.

Je nám jasné, že komunizmus ako odmietanie vyššej civilizácie a kultúry v jeho podstate, aktívnym bojom a nenávisťou demoluje kultúrnu tradíciu európsku, ohrožuje a ničí našu samotnú kultúrnu identitu európsku? Ako dlho si necháme zľahčovať a bagatelizovať toto nebezpečenstvo sovjetizácie súběžníkmi a obdivovateľmi totálneho socializmu a marxizmu v pozíciách soc. opozície a podobných združení?

Trvalý duchovný zmatok vo väčšine exílu, odvodzovaný tiež a hlavne z moderny a nihilizmu paralyzuje dobrú vôľu a znemožňuje artikulovanie smysluplnej činnosti medzi nami a našimi susedmi za spoločným cieľom. Nutnosť revízie moderných základov našej bežnej kultúry, pojmu človeka a jeho miesta v dnešnom svete. Čo slobodní ľudia v bezpečnom svete tak veľmi ešte nepotrebujú v jejich krátkozrakom hedonizme, je pre nás vitálne potrebný základ, zdroj a opora nášho úsilia a sebazáchovy: Duchovná obnova a obroda. História učí, že sloboda a rovnosť (i demokracia) ako princípy bez bratstva a charity (pojmov nepolitic-kých, duchovných, patriaciach do kultúrnej tradície) vedú do chaosu a tyranstva. Pokiaľ dý-cháme máme svätú povinnosť volať hlasite do sveta s Lincolnom, že žiaden človek nie je dostatočne dobrý aby druhému vládnul bez jeho súhlasu.

Vzali nám a olúpili nás o všetko, domov, zvyky, vieru o-cov, históriu, jasnosť svetla našich očí a vzali nám slobodu našich nádejí. Čo nám chcú vzat' viac? Vieru v Božskú spravdlnosť? Nikdy!

CO CHCEME ! (Zásady nášeho zápasu o slobodu)

Každodenní zápas s komunisty a proti komunistám zmnohonásobil národní vědomí a vědomí státnosti, československé státnosti. Toto vědomí učinilo národy Československa odolné proti virusu dialektiky, kterým se režimisté po léta pokouší je infikovat.

Kolektivní nespravedlnost a třídní útisk vedly k vytvoření vnitřního exílu, z jehož posic se vede nerovný zápas o lidská práva. Tento boj se opírá o existující

předpisy a zákony založené na třídnicích, nikoliv národních nebo občanských zájmech. Zákony země nevyvěrají tedy z požadavku sebeurčení národů a nevyplývají také z ducha našich společných dějin.

Politici exulanti roztroušeni po celém světě, avšak jednotní ve společném úsilí se všemi upřímnými vlastenci doma, vedeni rozhodnutím v naší vlasti opět nastolit právo a spravedlnost, zabezpečit klidný život a osobní štěstí jednotlivce, zajistit svobodu pro naše národy a potomky, zamýšlí se nad zásadami, z nichž by měla vycházet ústava a zákony naší země.

My, Češi a Slováci, žijící v zahraničí, vedeni ideami humanity a sociální spravedlnosti oproštěné od cizích vlivů, poučení největší tragedií našich dějin a zamýšlející se nad kulturním smyslem a odkazem našich předků jsme si vědomi nebezpečí, které hrozí našim národům, nepochopíme-li všichni – bez rozdílu – že v naší jednotě, vzájemném porozumění a respektu je naše naděje na přežití v prostoru střední Evropy.

Ústavní prohlášení

Národy Československa odmítají jakoukoliv formu útlaku, tedy i útlaku třídního.

Národy Československa odmítají jakoukoliv formu socialismu, která nevyplývá z jejich potřeb a přesvědčení. Odmítají formu socialismu, kterou se jim snaží vnutit cizí velmoc a ideologie cizí jejích zájmům.

Národy Československa odmítají socialismus, který není založen na zásadách etických a mravních a sleduje a reprezentuje jiné zájmy než sociální a hospodářskou spravedlnost.

Národy Československa odmítají jakoukoliv formu organizace společnosti, která nevyplývá z jejich svobodného rozhodnutí, o niž nebudou rozhodovat všichni občané ve svobodných, tajných a přímých volbách.

Národy Československa odmítají jakýkoliv ideologický import, který je cizí jejich způsobu života, jež vedou v oblasti střední Evropy od Aše až po Čiernou pri Čope a odtud přes Užhorod až po Jasinu.

My, Češi a Slováci, žijící ve svobodném světě a doma, neuznáváme násilnou anexi Podkarpatské Rusi Sovětským svazem. Podkarpatská Rus je vlastní Rusinů, kteří se po první světové válce ze své vůle rozhodli pro společný život s Čechy a Slováky v jednom státě. Tato Podkarpatská Rus byla a je podle našeho přesvědčení součástí republiky československé. Rusinů musí být opět svobodným národem, který sám a svobodně rozhodne, v jakém státním svazku a s kým chce žít.

My, Češi a Slováci, poznamenání klatbou třídního teroru, cizího našim národům, který je cizí zásadám humanity a lidských práv, žádáme pro naše bratry, Podkarpatské Rusiny, stejná práva, která žádáme pro sebe a za něž budeme až do skonání tohoto světa bojovat.

Národy Československé federální republiky odmítají ideologii třídního boje jako nepřijatelnou.

Národy Československa odmítají ideologii předvoje vedoucí síly společnosti. Odmítáme tuto třídní nadřazenost, kterou považujeme za projev politického násilí a útlaku.

Odmítáme jakékoliv kastovníctví, tedy i třídní.

Odmítáme jakékoliv výsady či formu nadřazenosti politické strany.

Ústavní slib

My, národy Československa, Češi a Slováci žijící doma i v zahraničí uznáváme nezczitelnost práva našich národů na sebeurčení, na utváření svobodného způsobu života národního ve vzájemném respektu a ve společném státě. Poučení zkušeností dějin, utrpením a bojem proti společným nepřátelům, prodchnuti oboustrannou vůlí, prohlašujeme, že po přejití vichřic hněvu nad hlavami našimi, chceme žít ve společném státě a vybudovat náš vzájemný vztah na zásadách spravedlnosti a vzájemného respektu a nedotknutelnosti práv nezávislosti každého národa.

Vycházejíce z těchto poznatků a idej jsme přesvědčeni, že federální státní zřízení je forma, která uspokojí požadavky našich národů, zajistí vnitřní rozvoj, svébytnost a svrchovanost.

Československá republika po první světové válce byla založena na zásadách humanity a demokracie. Národy Československé federální republiky, vycházejíce z těchto zásad musí zajistit všestranný rozvoj a blahobyt všech občanů, jejich rovná, demokratická práva a svobody bez rozdílu národnosti.

Naší povinností je usilovat o všestranný rozvoj našich národů v rámci demokracie uskutečňované vládou lidu, lidem a pro lid.

V čele Československé federální republiky a v čele členských republik České a Slovenské musí stát nejlepší občané, věrní zásadám demokracie, svobody a nezávislosti svých národů a zájmům federace.

Aby federalismus mohl splnit svoje poslání, je k tomu zapotřebí svobody našich národů a jejich svobodného rozhodování. Bez demokracie a nezávislosti Československé federální republiky nemůže existovat ani federalismus.

Nynější forma federalismu v Československu je výsledkem politického chaosu a ideologických potřeb, které vyplynuly z krize komunistického hnutí a reformismu v roce 1968. Tato forma federalismu vyhovuje propagačním potřebám režimu, neplní však svoje politické a státotvorné poslání.

Jedině federalismus postavený na zásadách nezávislosti a právech sebeurčení je schopen rozvíjet státnost a demokracii a zajišťovat širokou účast národů Československa na řízení hospodářství, správě země a federace, zabezpečit obranu a vytvořit podmínky pro svobodný život všech občanů v zájmu osobního štěstí člověka, rozvoje jeho tvůrčích schopností a rozkvětu společného státu našich národů.

Pracovní skupina bývalých čl. politických vězňů ve Švýcarsku.

JAN BENEŠ

RAPORTENKA

Z cyklu "Na místě"

Z předposledního na poslední listopad přišly očekávaný mrazy. Někdo tvrdí, že zima na lágru utíká rychleji než léto, ale to je asi taky jedinej klad, jinak to není nic zvláště příjemného.

Večer začalo pšet, apel moknul, jako už kolik dní předtím, muklové přešlavovali v blátě a schovávali si ruce v rukávech kopřivovejch kacabajek, bachaři to pohlíželi v celťácích podšitých beranem:

– *Stojím v pozoru, sakra, nám je tu taky zima a musíme to vydržet!* –

Kolem půlnoci se z toho deště stala ledovka, plískanice se sněhem, ze dvora byla jedna klouzačka, a ve tři ráno budili bachaři výstupáfský komando, měsíčkáře a lidi, který to měli za pár. Šli prohazovat silnice do polovičky okresu, protože na tý klouzače už bylo nějakých dvacet čísel sněhu. Baráky promrzly a lidi se začali budit i sami od sebe.

Mezitím už bylo sněhu půl metru a pořád padal další a další. Prvotřídní chumelenice, v který se ztrácelo lunaparkový osvětlení na koridoru; lampy zapadaly pod čepicema sněhu, dráty měly krafasy a lepkaový mokro zavalovalo svět. Všecho zmizelo, i halda za lágrem a světla na lanovce nahoru na ni.

Chvilku po odchodu sněhový brigády výstupářů strhnula ta záplava poplachovou signálku na vnitřních drátech na severní straně lágru, i raketa byla zvlhlá, vprskla do bílý tmy a zapadla beze stopy, ale černoprdelník na špačkárně to přece jen stačil zaregistrovat, bdělej a ostrážitej strážce, kterej si chce zasloužit svý peníze, uzmatkoval se a vypálil do lágru. Na běčku prostřelil okno, zavařovačku plnou škvarkovýho sádla, která na něm stála, skleničku od hořčice a postel pod seminaristou a esesmanem Zelcama. Kristus ví na co dědek v tý bílý tmě vlastně mířil, a Zelcam měl kliku. Koho mají pověšit, ten se neutopí, a jak je vidět, tak ho ani nezastřelejí. Kulka zůstala v komině, jediný cihlový stěně v celým baráku. O půl metru dál by šla do prken a koupil ji určitě někdo ve vedlejší cimře.

Mezi drátama se sněhem brodili ucouraní psi, výstřel je vyplašil, i když byli z toho věčnýho litání v koridoru všichni zblbli. Museli se tam nudit ještě o něco víc než my v lágru.

Zelcam si svítil sirkou na díru po kulce v rámu postele, věčně nedožranej Franta Zajíc zvednul svý půldruhametrákový tělo a šmátral pod stolem po nějakým chlebovým skrojku, pár lidí šlo na záchod, taková zima podporuje močení. Fasoval se kyblik uhlí na cimru, a mezi prkýnkama kořistnýho německýho baráku byly místy škviry, skrz který se dala ven prostrčít ruka.

Někdo Zelcama zeřval, aby s tou sirkou neblábnul, ten bláznivej černoprdelník to moh pustit po světle znovu, kdopak ví co se děje v takový vylizanej makovici, v létě práskl Tondu Smrěka den před výstupem do civilu, akorát si sáhnul pro kotě, který mu uteklo mezi dráty. To lágr ovšem ještě hlídala vnitřní stráž, vojáci, a od černoprdelníků si leckdo slíboval něco lepšího. Byli to penzisti z místa, a netoužili po tom vystřelit si na muklech deset dní dovolenky, ale jak se pak ukázalo, tak to tedy taky hrozně rádi mačkali. Některý lidi holt v tom mají zálibu, když můžou do jinech lidí střílet.

Ale páter vyklouz a waffen SS, pancéřový granátník Zelcam nechal sirku klidně dohořet a jen ukázal z okna. Sněhová záplava, ve který tisícovky na koridoru vypadaly jako bludičky, a hledačka z věže jen jako světlejší čmouha. Strážnej musel vidět starou belu a ne nějakou sirku. Cimra se šla postupně na tu díru v Zelcamově posteli podívat. Franta Zajíc už rejpal kudlou střelu z komína, někdo si z něj dělal srandu, že ji hledá proto, aby ji mohl zbaštit, pár lidí si ubalilo primangéra a dědek Pytlů nadával, že se zas nevyspí. Dělal nákupčího pro celou směnu, bylo po kapesným a hejbaly se mu kšefty, totiž byly by se mu hejbaly, kdyby ho výchovák vzal za dráty do kantýny. Ale zatím z toho vždycky nějak sešlo, a dědek jen seděl, počítal a sepisoval.

Hledačka z věže občas přejela po baráku, slabě a rozptýleně jak přes silný koupelnový sklo. Někde u brány to strhlo další rachejtli, ale hlídačům už zřejmě došlo, že to dělá sniž a odbylo se to bez kanonády. Stavební komando vůbec nezavolali do práce, autobusy pro něj nedojely, a šachty měly budiček.

Pytel si zívnuł:

»Stejně nefáráme, civilové se v tomhle počasí nedostanou do práce.« Mávnul rukou a znovu se rozzval. » . . . známe z loňska.«

Rozchumelená bílá tma venku panovala dál, na cimfe už bylo rozsvíceno, přišel zasněžené velitel směny, prohlídnul si díru v Zelcamově posteli a prostřelenou flašku sádla, pokejval hlavičkou, někde to zas utrhlo rachejtli, a služba přinesla z kuchyně železnák s melťou. Musel stát už pěkně dlouho na mraze, kafe bylo úplně studený. Franta Bukásek nakrknutě bědoval skrz to prostřelený sádlo a zkoušel z něj vybrat střepy. Bylo jeho, a bez sádla je v kriminále dvojnásob trudno. Nakonec mu někdo poradil, aby ho po šichtě přepustil přes utěrku.

Místo obvyklého kvaltu bylo najednou plno času, noční fárala nahoru a stavěla se na malým apelu do čtverce, ale naši civilové ještě pořád nepřijeli, asi to sněhový komando dělalo moc pomalu nebo na něj toho sněhu bylo trochu moc. Spousta, spousta času v naprosto neobvyklou hodinu. Pytel si sundal helmu, vytrhnul ze svého kantýnského sešitu stránku a začal si psát raportenku. Noční už dofárala nahoru a na bečku přiletěl z brány Vytěrák, alias Rrzavej Dick, venkovský nemehlo s vodnatelnějma očima a zrzavou rozježenou palicí, kterou doopravdy připomínal vytěrák na kojenecký láhve. Byl nadítej ve tříčtvrtečním esenbáckým kožišku, kanadkách a ušance, na který měl docela slušnou závěj. Shlídnul, jak se chlapi válí ve fáracích na ustlaných postelích, a vyhnal to všecko ven z baráku na nástup, i když autobusy ještě pořád nepřijely, a ještě pořád se nevědělo, jestli se bude teda fárat bez civilů, nebo jestli se teda taky náhodou nepůjde na sniž, kterej ještě pořád padal, padal a padal. Mizerný, mokrý, zmrzlý, bílý půlšestý ráno předposledního listopadu. Život. Poslední vypadnul z baráku dědek Pytlů s brigádýrem. Došel pomalu až na konec dvora, vytáhnul z helmy vypsanou raportenku a hodil ji do schránky na raportenky. Nasadil si helmu zpátky na hlavu a šel se postavit na svý místo v druhý pětce. Měl starý nízký číslo ze začátku lágru. Jeho souseď k němu tázavě zvedl hlavu, byla to otázka na raportenku.

»Nějaký prachy z konta pro Starou,« zabručel dědek, a Zelcam o dvě řady dál prohlásil, že mu to nežere, že nás dědek oblbuje, že to nebyla raportenka na prachy z konta, ale bonz na Frantu Zajice, kterej v tom sněhovém zmatku ukradnul z várnice u kuchyně žrádlo pro psy.

Vytěrák kopal do sněhu, vyslapával si do něj písmenka, a aby se neřeklo občas zaječel:

»Klid, chlapi, SAKRA!« Ruce měl v rukavicích a ještě v kapsách svého tříčtvrťáku s beráncí podšívkou, tu a tam si zadumaně plivnul pod nohy a pozoroval, jak se slina pomalu boří do sněhu. Neměl instrukce, kromě tý základní samozřejmě: »Klid, chlapi, SAKRA, a stojím!«

Muklové ve cvilinkovejch fáracích mrzli, přešlapovali a brblali, noční už pustili na baráky, občas někdo něco křiknul, tma a chumelenice to všecko skryly, stádu byla zima, stádo se taky nudilo. Ze všeho nejvíc se asi nudilo, a kolem věčně ynnervovaného Vytěráka proletěla první koule. Otočil se, popoběhl zuřivě před směnou až do míst, odkud asi koule vylítla a zaječel:

»Nechte toho! Nechte toho! Kdo to byl? Vystupte!«

Na půl minuty přestalo i koulování ve směně, a potom ji Vytěrák koupil přes-

Kromě toho dal přehodit všechny Jehovovy svědky ze stavebních komand na šachtu.

Na lágru jehovistů moc nebylo, snad všeho všudy šedesát, ale bylo to elita všech elit. Žádný z nich nebonzoval, žádný nikdy nelezl bachařům do zadku, ani nekrad po barácích. Jeden jako druhý seděli kvůli vojně, nechtěli rukovat. A přitom jim stačilo ohlásit se u výchováka, že jako už jsou svolný na tu vojnu jít a do dvacetičtyř hodin mohli být doma. Nějak to ale nikdy neudělali, nikdo nepamatoval, že by kdy nějaký jehovista přilezl ke křížku, radši si všichni kroutili basu, ale i tady zas měli něco extra. Odmítali fárat na uran, protože uran se používá do atomovek a jehovistům víra zakazuje dělat cokoliv pro válku.

Starý ZLATÝ SRDCE to s nima vyzkoušel několikrát, obligo: deset dní bunkru, dvacet dní bunkru, svérací kazajka, bubnovačka (pořadí se případ od případu měnilo), — ale nakonec to musel vzdát a všechny jehovisty posílali někam na stavbu nebo do táborový režie prát špinavý podvlíkačky.

Nový ZLATÝ SRDCE zřejmě prahnul po uznání, že to s nima povede líp. Když fárala, na druhý den po jeho rozkazu a přefazeni jehovistů na šachtu, první ranní směna, zůstalo bokem asi jedenáct lidí, sami Svědci. Na odpolední se to opakovalo, a pro začátek je vždycky vrazili do korekcí. S nástupem noční jich měli všech šedesát pohromadě. Jenže tu předpokládanou čerstvou várku z noční směny už do díry nevrazili. ZLATÝ SRDCE zůstal schválně na lágru, uspořádal zase něco málo fečňování — všechny ZLATÝ SRDCE jsou komedianti první třídy — nechal jehovisty rozestavět po střeších baráků; Vytěrák a druhý takovej blbec, Quasimodo, horlivě lezli ve svých třičtvrtáčích s beránkem a v palčácích po žebříku nahoru a dolů, a rozestavovali mukly v ubohejch řídkějch hadrech tkanejch z koprův, v rozflastrovaných botách a bez rukavic či ponožek, jak kuležky:

»Ještě dva kroky dál! Ještě jeden! Vy sem! Další, polezte nahoru!«

*

Díra v rámu postele nepřekážela, okno se zatím zalepilo papírem a Franta Kubásek si přepustil sádlo do novy láhve, kterou pro jistotu, pro případ nějaký další střilečky, schoval pod postel. Dědek Pytlů se hrabal ve svých papírech a všichni poslouchali kvákání Zrzavýho Dicka a dupání nad hlavou na střeše baráku. — Ten vůl rozslape dehták a až to bude tát, tak nám sem poteče. — Kolem měsíce byl mlhový kruh, tenhle mráz už doopravdy nebude pro legraci. Na oknech byly dva centimetry ledu.

»Tak dlouho tam budete stát, dokud nesfárate . . .«, fečňoval venku Quasimodo. »Slyšeli jste pana náčelníka. Děláte si to sami . . . nikdo proti vám nic nemá, ale svy povinnosti si tady budete plnit jako každěj druhěj . . .«

Na střeše sousedního baráku stála taky už řídká rozptýlená řada. Světlo měsíce dělalo od nich až dolů na dvůr do sněhu dlouhé ostré stíny, a kdesi ve tmě pod nimi poskakovala světlá skvrna bachaře v kožíšku.

»Tohle přestává být sranda, hoši,« ozval se Pytel. »To jsme tu ještě neměli.«

»V Mauthausenu byly jiný věci,« povídá Zelcam.

Potom vrzly dveře a dovnitř strčil hlavu brigadýr:

»Dědku! Pytel! Máš tady tu raportenku, já ti ji zapomenul dát.« Potom zavřel: »VEČERKA!« a otočil vypínačem.

Raportenka

Odsouzený Josef Pytel, narozen 5. prosince 1899, zákl. číslo 00 214, barák B, směna VI.

Prosím Pana Náčelníka, aby mi povolil odeslat z mého konta 1000 Kčs rodině na nákup uhlí na zimu. Na kontě mám asi 14 700 Kčs.

Děkuji za laskavé vyřízení

odsouzený Josef Pytel, z. č. 00 214

Na rubu bylo náčelníkovo sdělení; razítko:
POVOLUJI, a rukou dopsáno: *Ale jen 25 Kčs.*

Škrábanec podpisu.

Pytel zamával sirkou, aby zhasla, a pak ji zahodil přes polovinu světlice směrem ke kamnům. Bylo slyšet droboučké ťuknutí jak dopadla.

»Co je, dědku?«

»Nic, pan náčelník má zlatý srdce. Dobrou noc, chlapi. Spěte už!«

Venku vítr zvedal prašán a hnal ho do tmy za jehovisty vyřízenými na hřebenech střech. Kolem měsíce v úplňku bylo mlhovitě kolo a světla na koridoru připomínaly slavnostně osvětlený lunapark.

(1968)

K NEDOŽITÝM 85. NAROZENINÁM P. ADOLFA KAJPRA T.J.

P. Adolf Kajpr se narodil 5. července 1902 v obci Hředle. Rodiče mu záhy zemřeli a chocha vychovávala teta. Po vychození dvojtřídky si vydělával nejdříve práci v zemědělství, nějaký čas se učil ševcem a konečně mlynářem ve mlýně, jehož majitelem byl hluchoněmý pan otec. Bratr pani mlynářky, profesor v Praze, často do mlýna dojížděl, přinášel noviny, časopisy a knihy a brzy si všiml neobyčejného nadání práška a později mládka a nabídl mu, že ho bude učit, aby mohl studovat. Mladík se připravil ke zkoušce do kvinty arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubenči. Nastoupil tam však až po vojenské službě a dalších dvou letech, kdy si vydělával na studium. Do gymnasia nastoupil ve šk. roce 1926-27 do V. tř. a i VI. tř. skončil s vyznamenáním.

14. 8. 1928 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě. Po skončení noviciátu se vrátil do Bubenče, kde jako externista vykonal maturitu v podzimním období 1930, opět s vyznamenáním. Nato ho poslali na studium křesťanské filosofie na řádové učiliště v Loegenhovenu u Lovaně v Belgii. Obvyklý tříletý kurs absolvoval za 2 roky v červenci opět s výborným prospěchem. Po prázdninách pak studoval v Innsbrucku na tamní teologické fakultě a 26. 7. 1935 byl vysvěcen na kněze. Potom absolvoval čtvrtý bohoslovecký rok a při poslední zkoušce obdržel tři eminenter. „Třetí probaci“ vykonal r. 1936/37 v Parsy-le-Monial ve Francii.

R. 1937 se definitivně vrátil do Čech a působil při kostele sv. Ignáce v Praze, kde byl kazatelem, exercitátorem, přispíval do družinského Věstníku "Ve službách Královny", do měsíčníku "Posel Božského Srdce Páně", r. 1938 měl promluvy v Pražském rozhlasu, r. 1940-41 přednášel křesťanskou filosofii na bohoslovecké fakultě v Praze-Dejvicích, stal se redaktorem časopisu "Dorost".

To vše mu vyneslo 20.3.1941 zatčení ("za štvavé články proti říši"). Přes Pankrác, Terezín, Novou Huť byl 26.9.1941 v Mauthausenu, kde dřel v lomech až do 29.5.1942. Jako č. 30242 přišel 30.5.1942 do Dachau, kde prožil tři roky do osvobození 29.4.1945. Do Prahy se vrátil společně se spolubratry P. Kolářkem a P. Němcem.

15.8.1945 složil slavné řeholní sliby jako profes čtyř slibů.

A ihned se dal do práce. Vzkřísil Dorost, brzy jej však opustil, protože se věnoval ještě důležitějšímu úkolu, redakci "Katolika"; už 16.12.1945 vyšlo 1. číslo. Kromě toho byl kazatelem u sv. Ignáce, ředitelem Mariánské družiny kněží, zpovědníkem, dával kněžské rekolekce a exercicie.

Dne 14.3.1950 byl zatčen a vězněn v Ruzyni a na Pankráci. Právě ve Svatém týdnu se konal monstrproces s řeholníky, v němž byl odsouzen k 12 letům odnětí svobody. K výkonu trestu byl z Pankráce 27.4.1950 odvezen na Mírov, 3.5. do Valdic a v červnu 1952 do Leopoldova, kde 17.9.1959 zemřel.

Ve vězení byl jako spirituál především svých spolubratří, dále řeholníků z jiných řádů a vůbec kněží s ním uvězněných. Míval k nim vzácně povzbuzující promluvy, všichni k němu přicházeli pro duchovní útěchu a poradu. Každou neděli míval pro vězně svého oddělení (asi 20 osob) duchovní promluvu. Všichni cítili, že P. Kajpr je Boží nástroj. I evangelici si ho vážili. Byl takřka „dobrým duchem Leopoldova“, tj. původcem a inspirátorem pravého smýšlení a vyššího pojímání zkoušek.

Byl pochován na leopoldovském vězeňském hřbitově, kde se na jeho hrobě velmi často objevovaly květiny. V létě 1968 konečně úřady přes značné potíže povolily, aby jeho ostatky byly exhumovány a uloženy v hrobě TJ na Vyšehradě. Exhumace se konala 23.10.1968. Slavný pohřeb v kostele sv. Petra a Pavla na Vyšehradě byl přímo triumfální: Promluvu měl a pochovával litoměřický biskup Štěpán Trochta za velké účasti spolubratří a nesmírného zástupu věřících.

ZE VZPOMÍNEK SPOLUVĚŽŇŮ

Postava otce Adolfa je jeden z nejryzejších výrazů českého duchovního a křesťanského života, ale výrazem do značné míry tragičnosti pro tento život, způsobené neporozuměním a nedorozuměním. Pohled do minulosti po stopách této tak veliké, krásné a jednotné osobnosti, a přitom tak české, tvoří doslova budoucnost, ukazuje cesty, po nichž třeba jít, i když ona není už mezi námi a zůstává zde jen její světlo a jas.

Jistě, někteří z nás dovedou si ještě živě vyvolat v mysli onu malou, dynamic-kou, eruptivní a výbušnou postavu, tak osobitou a tak ryze původní a tak nezištnou po každé stránce a při tom všem tak realistickou. A někteří z nás ji znají i v její poslední dozávající velikosti onoho umlčení, kdy otec Adolf tak statečně podruhé procházel všemi útrapami a nesnázeми nesvobody, a to v českém vydání oněch zkušeností Leopoldova, který mu byl i posledním domovem na této zemi.

Jak najít klíč k této tak živé a reálné, i když jedinečné osobnosti? On sám

nám jej dává. Rád se nazýval fanatikem jednoty. Přes tuto fanatičnost jednoty si získává úctu a obdiv mnohých, vlastně všech, i těch, kteří nesouhlasili.

Z čeho se rodila tato jednota a co bylo jejím obsahem, že byla tak elementární a živelně strhující? Otec Adolf rád říkával, že se člověk rodí s určitým zaměřením, s určitým postojem k věcem a nazíráním na ně. Sv. Pavel byl v tomto zaměření stejný před konverzí i po ní. Jen námět se změnil. Otcí Adolfovi bylo dáno něco, co bychom mohli nazvat zaměřením metafyzické, náboženské. Tuto metafyzičnost bychom mohli definovat jako onu hloubku každého profánního, které se začíná otvírat do sféry posvátného, božského. Proto jeho náboženská se rodila z věcí samých. Tím měl i smysl pro ony základní živé principy všeho jsoucna, které o všem rozhodují a které jsou zdrojem organické jednoty. Vždy kladl důraz na dvě věci: Na to, co nebo koho má člověk rád, a na přítomnou chvíli. Neměl rád historismus ani iluze velkého plánování ani iluze mnoha soukromých zjevení a hlavně jejich nepřesnosti. Měl příliš veliké pojetí o Bohu i o člověku. Ač se modlil růženec, nesnášel ono uspěchané "sfouknutí" všech 15 tajemství za pár minut. Proto nechápal, jak někdo může slavit eucharisticky svátek Krista Krále a hned se hádat: kvůli maličkosti. Tak mu vadila i nesouvislost mezi určitou sakramentalitou a nedostatkem etiky.

ANTONÍN MENDEL

Více jsem jej poznal v Leopoldově, kde jsem žil v jeho blízkosti 4 roky. Byl prostý a průzračný jako sklenice čisté vody, osobně úplně nenáročný, plný pozornosti k druhým. Když někomu něco dával, činil to s rozpaky a studem, jako by se omlouval.

K vězňům se choval důstojně, ale i v nich viděl své bratry, dovedl ocenit jejich dobré vlastnosti a dokonce je i hájil, když měl dojem, že vězňové chyby svých dozorců zveličují. Nespravedlnost jej jítřila, ale nikdy neztratil víru v dobrou jiskru v člověku i v případech lidí obecně považovaných za propadlé. S táborovými představenými jednal neformálně, bez přehnané uctivosti, ale současně tak, že i tito funkcionáři museli mít dojem, že je bere vážně jako lidi. Vzpomínám si, jak jednou při práci se zeptal dozorce tónem jen jemu vlastním: „Helejte se, kam se to kamení má vozit?“ (Jinak se muselo užívat zdvořilého oslovení "pane veliteli".) Dozorce se nad tím nijak nepozastavil, protože Adolfův projev byl prostý a upřímný.

Adolf miloval věci ryzí, nenáviděl nepoctivost a náhražky. Jeho zbožnost byla jako krajíc poctivého chleba, prostá a hluboká. Žil bez neklidu a rád opakoval zvláštním, vřelým tónem: „Všude je zem Páně," k čemuž právě na onom kousku země lemovaném ostnatým drátem bylo zapotřebí kus viry. Jedním z jeho výroků je i tento: „Kdo věří v Krista, nestará se o čísla, Kristus včera i dnes, Kristus na svobodě i ve vězení." Na dotaz, zda se po návratu z vězení bude věnovat redaktorské činnosti jako předtím, odpověděl: „Dostanu-li se ven, rozhlédnu se kolem sebe a budu dělat to, co v tu chvíli bude třeba."

Jeho pohled byl upřen daleko do budoucnosti. V průběhu Vatikánského koncilu jsme si kolikrát připomínali pohledy a názory P. Adolfa na různé problémy.

Z velkých postav křesťanství obdivoval sv. Pavla, v němž viděl svůj vzor. Neměl rád přílišnou klasicistickou uspořádanost. Jemu bylo vlastní podávat strhující formou zářivou vizi Božích skutečností způsobem, který zpravidla postrádal striktní jednotící páteř, ale drahocenné jednotliviny k vytvoření konečného obrazu. Jedna představa vyvolávala druhou, jeden obraz překrýval druhý, a na-

konec v duši poslouchajících jako trvalá hodnota zůstalo vědomí, že Boží svět je plný jiskřivé záře, že to není svět ani nudný ani obyčejný, že je veliký a slavný, i když se odehrává a se promítá do nejprostších a nejobyčejnějších věcí.

Miloval svého otce sv. Ignáce z Loyoly, jehož byl věrným, tvůrčím následovníkem. Ale pak měl jednu lásku skrytou, kterou bylo možno zahlédnout jen v nestřežených chvílích, lásku hlubokou a silně prožívanou, která byla poslední pečeti jeho života, vrcholnou známkou pravosti a velikého předurčení: lásku k svatému Janu Křtiteli. Slyšel jsem mnoho Adolfových promluv, častokrát jsem s ním v kruhu přátel i soukromě hovořoval, ale do smrti nezapomenu na dojem z promluvy, v níž rozebíral slova Jan 3.27-30. Janovi učedníci se mrzí nad tím, že jejich Mistr je zastíněn velikostí nového Příchozího. Jan, tento přísný Jan, ten, který volal kolikeré běda a hrozil sekerou a neuhasitelným ohněm, nyní jhne a s nevýslovnou, hlubokou láskou vysvětluje sebe sama. Vysvětluje se obrazem nabitým poezií. Je to už jen píseň lásky, která se už neostýchá, protože ji nelze v březích udržet: „Kdo má nevěstu, je ženich. Ženichův přítel ... raduje se srdečně ... On musí růsti, já pak se menšit.“ Věříme, otče Adolfe, že Vám nebylo zatěžko odejít od nás z lůžka vězeňské nemocnice v naději, že On poroste.
K.P.

VZPOMÍNKA NA LÁDU

V těchto dnech vzpomínáme 5. výročí úmrtí našeho krajana dipl.ing. Ladislava Husáka, nesmlouvavého a zasloužilého bojovníka za lidská práva a svobodu v Československu, který pro svůj ideál demokracie a spravedlnosti podstoupil dlouholetý pobyt v komunistických kriminálech a koncentračních táborech, kde osvědčil svůj pevný charakter a příkladný vztah ke svým bližním. Také po sovětské okupaci v exilu vyvíjel náš Láďa neúnavné úsilí o prohloubení a uskutečnění křesťanské sociální myšlenky. Jeho politická činnost mimoto trvale směřovala k překonání rozkolu v čs. exilu a k jeho harmonické spolupráci.

Jeho světlá památka budiž nám všem příkladem a povzbuzením k obětavé a tvůrčí činnosti za osvobození naší vlasti z komunistického područí.

Redakční rada, vydavatel a přátelé.

POKUSY KOMUNISTŮ O SPOLUPRÁCI S KATOLÍKY V LETECH 1946-1947

Oficiální projevy KSČ v roce 1945 a její nástup do voleb na jaře 1946 se vyznačovaly — pokud šlo o poměr komunistů k náboženství a k církvím, především k církvi katolické, nejsilnější to náboženské složce u nás, jakousi opatrnou neutralitou. Nebylo zjevných útoků proti náboženství a církvi, zejména nikoliv se strany oficiálních orgánů strany. Naopak mnozí, i z vedoucích komunistů, ostentativně při nejrůznějších příležitostech prohlašovali, že církev a kněží se chovali po dobu okupace nacisty po všech stránkách s hlediska národního vzorně. Tak ministr Václav Kopecký se na mne několikrát v sezeních Národní Fronty obracel s tím, že komunisté mají plnou úctu k chování se církve a kněží u nás v té době, a naznačoval, že by na tomto podkladě bylo možné i v nynějších — rozuměj: tehdejších — politických jednáních a dohodování budovat mezi námi (t.j. mezi komunisty a lidovci) dále. Všichni jsme znali Kopeckého, pozorně jsme mu naslouchali, abychom se mnohde dověděli (byl Kopecký jakási hlásná trouba komunistů, která vždy předem ohlašovala, co se chystá). Ale Kopecký nebyl oficiální mluvčí strany.

Než i Slánský a Gottwald se vyjadřovali při nejrůznějších příležitostech obdobně, a to z jejich vlastního podnětu. Oba však zůstávali jen v rámci jakési obecné sondáže, a očekávali jaká bude naše reakce.

V téže době se v našem Ústředí hromadily zprávy o obdobném navazování komunistů i se zdola, ve velké řadě místních obcí, v některých okresech i krajích. Před volbami v květnu 1946 docházelo namnoze k pokusům komunistů o předvolební i volební dohodu s námi. Po volbách docházela do ústředí řada dotazů, má-li strana jít při ustavování obecních zastupitelstev a obsazování funkcí do dohod s komunisty, kteří — budiž po pravdě konstatováno — nám nabízeli zpravidla dohodu pro nás značně výhodnou. Takovým typickým případem byla Jihlava.

Neuspěl jsem, abych si spolehlivě ověřil, šlo-li tu o spontánní hnutí se zdola na straně komunistů, hnutí té síly, že je nemohlo ani Ústředí komunistů ignorovat, či o hnutí v Ústředí KSČ promyšlené a naplánované, anebo o obojí, v jistém spojení. Zejména ale jsme nevěděli, kdo vlastně čs. komunisté jsou. Jsou to striktní marxisticko-leninští doktrináři, kteří zatím jen opatrně ohledávají půdu, aby si mohli vypracovat plán pro nejsnazší rozložení demokratických sil národa, aby tím lehčeji a rychleji mohli pak nastoupit k integrálnímu přebudování celé struktury naší národní společnosti podle zásad marxistického materialismu — anebo jsou to snad opravdu tací komunisté, jak se nám představovali, kteří — při formálním hlásání marx-leninismu chtějí vytvořit zvláštní druh čs. komunismu, jenž bude sice usilovat o novou strukturu hospodářskou, ale jinak bude plně respektovat zvláštní potřeby našeho národa, a stav, jak jej generace vytvořily. Bylo třeba vědět, lze-li námluvy komunistů brát vůbec vážně.

Nepochybují, že mnozí komunisté dole — v obcích, okresech, to mysleli opravdově. A že také i sami měli vážně na mysli zřízení, které napravit sociální a hospodářské nesrovnalosti a nespravedlnosti, ale jinak na našem čs. životě nic měnit nebude. O názory a přesvědčení těchto prostých komunistů ovšem nešlo.

Ty nebyly rozhodné. A vedoucí komunisté v podstatě mlčeli. Můžete si prolístovat celé Rudé Právo v letech 1945/46 až do voleb 26. května 1946 – nenajdete žádný otevřený, přímý útok na náboženství, na církev. Oficiální předvolební prohlášení KSČ z 12. května 1946, podepsané Gottwaldem a Slánským nemá o církvích a náboženství ani zmínky. Nic nepřívětivého, nebo dokonce nepřátelského. Naopak, krátce před volbami uveřejnilo R.P. 19.V.46 prohlášení nějakého kaplana J.L. ze Šumavského podlesí, a dne 21.V.46 prohlášení faráře Černockého Bohuše ze Slatiny ve Slezsku. Oboje jsou taková naiivnoučká říkání prostých venkovských páterů na téma, že komunisté jsou pro úplnou svobodu náboženského života. – A aby i Slovinci si přišli na své, tak R.P. z 25.V.46 uveřejnilo obdobné prohlášení slovenského kněze Dr. Straky.

Volby byly konány 26.V.1946. A teprve 2. července 46 o 11. hodině noční mohl Gottwald předložit prezidentu republiky listinu navrhované nové vlády. To samo svědčí, jak bylo obtížné – po tak kontroverzním výsledku voleb novou vládou dohodnout.

Vládní program Gottwaldovy vlády z 8. července 46, obsahoval v kapitole I., nazvané "O některých zásadách nové ústavy" – pokud jde o náboženství a církev jen toto stručné a povšechné prohlášení: "Nová ústava zaručí . . ." (vedle jiných) . . . též "svobodu náboženských vyznání." – Ale v kapitole "Zemědělská výroba" vládní program zněl již pro nás ošemetně. Právilo se tam: "Pokud jde o otázku půdy ve vnitrozemí, považuje vláda za nutné předně urychleně zakončit konfiskaci půdy zrádců a kolaborantů podle košického vládního programu a podle dekretu presidenta republiky č. 12/45 Sb., podle nařízení Slovenské nár. rady č. 104/45 Sb.n.S.N.R. a příslušných pozměňovacích norem. Za druhé bude třeba provést revisi všech případů, kdy při první pozemkové reformě zabraná půda byla propuštěna ze záboru, ač podle zákona do záboru náležela.

Vládní program nad to ohlásil nový školský zákon, resp. novou školskou reformu.

Při konfiskaci půdy "zrádců a kolaborantů" v této obecné formulaci bylo těžko co namítat. Záleželo ovšem na tom, co se pod pojem "zrádců a kolaborantů" subsumovalo. V normálních poměrech, za vlády právního řádu, nemusela tato formulace dělat nikomu těžkou hlavu. Ale, jak víme, ministerstvo zemědělství, jemuž v čele byl ministr Ďuriš, za "výtečné" v tom směru spolupráce sekčního šéfa Dr. Ing. Kořátko, nahrazovalo tu zhusta jakékoliv objektivní zjišťování skutkové podstaty pro oprávněnost záboru – "vůli zemědělského lidu". Pod pojem půdy zrádců a kolaborantů zahrnuli tu komunisté také půdu a nemovitosti německých řádů v našem pohraničí, zejména Cisterciáků v Oseku a řádu Německých rytířů. Tyto řády nesporně byly německé. Ale byly také už tím zrádci a kolaboranty? Dále: Oba řády pečovaly zároveň o řadu duchovních správ, byly patrony a vydržovateli řady kostelů. Víme již z první pozemkové reformy, že kostely i jiné instituce, jejichž patroni a vydržovatelé byli pozemkovou reformou dotčeni, byly tu najednou bez ochrany. O jejich osud, o to, kdo nastupuje po záboru v povinnosti patrona se prakticky nikdo nestaral.

Ohlášený nový školský zákon plánoval sestátnění veškerého školství, tedy likvidaci všeho církevního školství, které ve všech již téměř stupních bylo v I. republice značně vybudováno, a na němž katolíkům pochopitelně velmi záleželo.

V poradách širší Národní Fronty, kde byl návrh vládního programu projednáván, snažili jsme se docílit vyloučení církevní půdy z revize záboru, nebo aspoň o vsuvku, podle níž by církevní statky podléhaly novému záboru jen onou částí,

kteřé není nezbytně zapotřebí k plnění jejich zvláštních úkolů církevních, obecně kulturních, atd. Ale nepodařilo se nám to.

Předseda Msgr Dr. Jan Šrámek pak doufal, že podobně jako při prvé pozemkové reformě podaří se mu docílit ujednání ve vládě, podle kterého bude u církevních statků revise provedena podle zvláštních směrnic se sřetelem a respektováním oněch zvláštních úkolů církevních, obecně kulturních, charitativních, atd., jimž výnos těchto statků slouží.

Ve vládě však bylo projednání této otázky přeneseno na přímé jednání předsedy vlády Gottwalda s náměstkem předsedy vlády Msgrm Dr. J. Šrámkem.

Msgr Šrámek sám osobně k vyjednávání s Gottwaldem nešel, ale pověřil mne, abych jeho jménem a jeho zmocněním s Gottwaldem tento problém projednal. K mému zmocnění došlo zřejmě po předchozí dohodě Šrámkově s Gottwaldem, protože Gottwald, když jsem k němu do úřadovny ve Strakově Akademii přišel, a když jsem začal úvodní formalitou o svém zmocnění a úkolu, mne hned přerušil, že o všem ví, a že můžeme hned začít jednat.

A tak začala jeóna z nejzajímavějších – alespoň pro mne – a nejnapiňavějších kapitol mých politických zkušeností let 1946/47, zkušeností, které byly velmi bohaté, protože Šrámek, který choval ke mne velkou důvěru, pověřoval mne provedením řady důvěrných politických jednání, která jinak příslušela jemu.

Je, anebo není možná dohoda, jakýs takýs "modus vivendi" mezi komunistickým zřízením a mezi náboženstvím, nebo lépe církví, nebo ještě přesněji: institucionální náboženskou společností? Tato diference v definici má svou velkou důležitost při řešení tohoto problému.

Nepodám Vám v dalším přesný časový sled těchto jednání, ani přesné vyličení jednotlivých fází a přesné slovní znění ujednání, k nimž došlo. Především proto ne, protože nemám v exilu přesné záznamy, které jsem si o každém jednání, hned po jeho skončení za čerstvé paměti zapisoval. Nicméně, protože jsem byl sám jednatelem za jednu z obou stran, mohu vám podat – třeba ve stručnosti – věrný jejich obraz.

Jednání se protáhla od jara až do sklonku léta 1946, kdy – někdy v září – v této jejich oficiální formě, uvázla v písku. To už pak komunisté v plném rozběhu prováděli nápor jak v úseku zemědělském, tak i v úseku kulturním – s osnovou jednotně státní školy. – Nicméně během i celého roku 1947 mně Slánský i Gottwald při nejrůznějších příležitostech naznačovali, že stále ještě dohovor je možný, třeba za změněných podmínek, ale stále ještě s možným kladným přínosem pro katolíky.

Jednání byla ovšem důvěrná, a důvěrnost byla také dodržena oběma stranami, resp. vyjednávači. Nenajdete o nich zmínky v žádném tisku. Záznamy, které jsme si činili, byly naprosto důvěrné, a jako takové byly také uloženy. – Jestliže dnes poněkud poodhaluji clonu důvěrnosti, tož ji opravdu jen poodhaluji, a to jen natolik, aby nejnovější úsilí o jakousi dohodu mezi katolickou církví a komunismem v dnešním Československu bylo možné nazírat v jeho časovém sledu. Ani tehda, v letech 1946/47, komunistům nešlo jen o nějaký politický pakt s lidovci, nýbrž o celkovou dohodu s katolicismem, nejen tedy politickým, nýbrž především, a to jsem tehda jasně vycíťoval, s církví. Rozebírat důvody, proč k tomu volili cestu politického jednání s lidovci, vedl by nás příliš daleko, a časově bych to jednou přednáškou nespravil.

Jednání se prováděla – na naší straně, to je na straně lidovců tak, že na zcela důvěrně poradě se Šrámkem jsme si probrali celou materii, stanovili maximální

hranici požadavků a nejzazší linii ústupovou, zvážili možnou taktiku komunistů – prostě provedli jsme pečlivou, jinak ale obvyklou přípravu. Mimořádným bylo jen to, že Msgre Šrámek chtěl ovšem v tak závažné věci slyšet mínění oficiálního zástupce Říma. Věděl-li Gottwald oficiálně o této věci, nevím. Ale nepochybuji, že o tom, třebaš neoficiálně věděl, protože, jak jsem tušil, a později si i ověřil, byl každý krok Šrámkův, i v jeho vile, kterou v Bubeneči spolu s kons. radou Hálou obýval, pečlivě sledován.

Gottwald mne hned při první schůzce velmi překvapil jak formou, tak i věcnou – třebaš ovšem povšechnou znalostí problému. Byl na rozdíl od svého vystupování jinde, jako na př. v sezeních Národní Fronty, klidný, věcný, skoro přátelský. Přišel jsem vyjednávat především o církevních statcích. Zahájil jsem jednání tím, že jsem přednesl stručný, ale věcně výstižný úvod, v němž jsem vyjmenoval církevní statky, o něž šlo, jejich výměry, výnosy a výpočet hlavních úkolů: církevních, školských, výchovných, nemocničních a jiných charitativních ústavů a zařízení, jejichž základy šly zcela, nebo z podstatné části na účet výnosu těchto statků. Příprava tohoto přehledu mně nečinila zvláštních potíží, protože s věcí jsem byl obeznámen jednak ze své dlouholeté působnosti v ministerstvu školství a národní osvěty, ale zejména i ze své činnosti generálního tajemníka Katolické Akce, kde jsme svého času tento materiál zpracovávali – tehda ovšem pro jiné účely. Věděl jsem tedy, kde potřebný materiál rychle opatřit. Moje zpráva nezachycovala ovšem poslední stav. Loyálně jsem Gottwaldovi řekl, že doplňky dám k dispozici, jakmile je opatřím. – Gottwalda tento přehled zřejmě značně překvapil. Soudil jsem, že neměl do té doby jasné představy o rozsahu skutečných úkolů, zejména na poli sociálním a charitativním, ale i školském, a v počtu patronátů, které výnos církevních statků zatěžovaly.

Po kratším rozhovoru o tom mně Gottwald najednou řekl, že církevní statky jsou jen jednou z církevně-politických otázek, které v nové situaci budou muset být nově řešeny. Že nemá smyslu vytrhovat ji z tohoto komplexu, a řešit ji odděleně, neboť způsob a rozsah jejího řešení bude nepochybně záviset na způsobu a rozsahu řešení všech otázek souvislých. Všechno bude nepochybně určováno konfigurací mocenských sil politických, jak se vytvořily v posledních volbách. Při uvažování o tom neměli by katolíci zapomenout, že jsou právě v těchto otázkách politicky osamoceni a v citelné menšině.

Komunisté si však plně uvědomují, že církev u nás během nacistické okupace šla s národem a lidem, že se po stránce národní i sociální plně osvědčila, a že komunisté jsou proto ochotni přisvědčit a spolupracovat k takovému uspořádání církevně-politických a náboženských poměrů u nás, které by hovělo oběma: jak novému státnímu a politickému zřízení tak i katolíkům. Předpokladem ovšem je, že se katolíci a církev kladně zapojí do úsilí o budování nového řádu. Že je nad to nejen myslitelné, ale prakticky také nejvyšší žádoucí úzká kooperace katolíků s komunisty ve všech ostatních směrech. Bude-li této docíleno, že mne Gottwald ubezpečuje, že komunisté jsou ochotni k nejkrajnějším kompromisním řešením všech otázek, na nichž katolíkům zvláště záleží.

K jednáním o těchto preliminárních otázkách že však je příslušné Ústředí KSČ, čili že je třeba, abych nyní vstoupil v jednání s generálním tajemníkem Rudolfem Stránským. Gottwald sám že je ochoten se jednání účastnit, kdykoliv průběh jednání ukáže potřebu jednání s předsedou vlády. Ale že i mně musí být jasné, že celá tato jednání si vyžádají hodně studia, vnitřních předporad na obou stranách a času. Gottwald však je pracovně i časově zvláště nyní příliš vyčerpáván

úkoly předsedy vlády, a nemůže proto zároveň ještě plně vykonávat úkoly předsedy strany. Že je mně kdykoliv k dispozici, kdykoliv se toho ukáže potřeba, ale zatím že nemůže jinak, než projednání všech těchto zásadních preliminárních otázek odkázat Slánskému. Ten že má všechny plně moci, bude ostatně stále ve styku s ním – Gottwaldem – takže budeme-li jednat se Slánským, budeme skutečně jednat s oficiálním vedením KSČ.

Bylo jasné, že komunisté se rozhodli použít této příležitosti k pokusu o jednání široké dohody s katolíky ve všech směrech nejen na poli politickém, s tak dalekosáhlým podnětem nemohli přijít Gottwald se Slánským sami, aniž jej dříve projednali v ústředním vedení KSČ.

Odpovědět přímo sám Gottwaldovi na tento podnět jsem nemohl. Tak daleko mě plně moci nešly. Gottwald to také uznal a řekl mně, abych po skončení porad se Šrámkem mu dal hned vědět, jak jsme se rozhodli. V případě naší ochoty jednat, že dá ihned příslušné pokyny Slánskému, aby se mnou jednání navázal.

Samozřejmě, že jsem se snažil před tím ještě Gottwalda přesvědčit, že je třeba jednat o církevních státech odděleně, rozhodli-li se komunisté pro onen velký politický gamble, uspět jsem nemohl, a také jsem neuspěl.

V následujících poradách s Msgre Šrámkem došli jsme k závěru, že máme jednat. Jednání mohlo být ovšem zatím jen sondážní. Měl jsem se pokusit o to, aby Slánský jasně konkretisoval stanovisko komunistického hnutí ve všech církevně-politických a náboženských otázkách, jež se v nové situaci měla nově řešit, a měl jsem se pak pokusit vyšetřit možnosti a podmínky kompromisních řešení, kde se naše stanoviska rozcházel – což ovšem bylo naveskrz, pokud jsme v počátečních diskusích potom prostě konkretisovali naše základní nazírání na jednotlivé problémy.

Hlavním mým úkolem ovšem bylo zjistit, zda a nakolik máme opravdu co činit s vážným pokusem o vytváření zvláštní odrůdy čs. komunismu, který chce brát zřetel na naše zvláštní čs. poměry a potřeby, a jsou-li čs. komunisté zejména také ochotni ve věcech náboženských a církevně politických vycházet z jiných hledisek, než jen z tézí marxisticko-leninské doktriny.

Vyhledávací povaha těchto jednání neměla samozřejmě jinak ani nás, ani komunisty v běžném politickém dění zatím nijak vázat. Nemohla se proto ani nijak dotýkat nějaké loyality vůči druhým demokratickým stranám, mezi nimiž ostatně nějakých úmluv v tomto směru vůbec nebylo. Kdybychom bývali byli došli k možnosti určitých závažných kladných ujednání, stejně bychom byli o tom s představiteli druhých stran jednali.

Tak začala, asi týden po mě schůzce s Gottwaldem řada systematických jednání s generálním tajemníkem Rudolfem Slánským, která, jak jsem už hned s počátkem uvedl, trvala až do září 1946. Během jejich průběhu, pokud jsem se Slánským projednával otázku církevních statků, ukázala se několikrát potřeba, abych jednal s ministrem zemědělství Ďurišem.

Slánský prokazoval velkou znalost projednávaných problémů. Měl sice k ruce různá data a statistiky, a volal si někdy k poradě o některých speciálních otázkách hospodářských Dr. Fishla a Franka, kteří oba byli členy Ústředí KSČ, ale to bylo opravdu jen výjimečně. Jednání se Slánským byla věcná, klidná, přátelská. Zato Ďuriš na mně působil nedobře. Neobešel se bez obecných komunistických fráží, jakoby mluvil do oken. Když jsem trval na konkrétnostech, volal si s.š. Dr. Ing. Kofátko.

Tlačil jsem v jednáních se Slánským pochopitelně především na projednání

otázky církevních statků. Při celém jednání vycházel jsem ostatně vůbec z předpokladu, že právě při projednávání církevně politických otázek se nutně ukáže, nakolik se může rýsovat zásadní možnost jakéhokoliv dorozumívání s komunisty vůbec, t. j. i ve všech ostatních otázkách.

Jednání o církevních statcích si vyžádalo doby hodně dlouhé. Použil jsem totiž každé vhodné příležitosti při tom, abych volně rozvinul problematiku i všech ostatních otázek církevně politických a náboženských vůbec, takže jsem ke sklonku jednání o církevních statcích měl již jasný obraz o celé situaci.

Abych se ale vrátil ke konkrétnostem jednání o církevních statcích: Pokud šlo o pozemky tzv. německých řádů, nemohl jsem věci hnout ve směru našich požadavků. Ale z vážných důvodů nechal jsem věc na ostří hneď při této příležitosti. Odsunuli jsme tedy jednání o tomto bodu na pozdější dobu a přešli jsme brzy k projednávání otázek všech ostatních církevních statků, které měly být revisí I. pozemkové reformy postiženy. Mohl jsem zatím do jednání přinést již úplný seznam všech úkolů náboženských, církevně správních, školských, charitativních atd., které z výnosu těchto statků byly plněny, a to s potřebnými propočty.

Slánský si zřejmě chtěl dokument podrobněji prostudovat a o věci se uradit, proto mne odkázal na jednání s Ďurišem, o němž jsem se již zmínil. Měl jsem si u Ďuriše zjistit, jak dalece ministerstvem zemědělství chystaná osnova o revisi I. pozemkové reformy bude připouštět výjimky, a je-li možné, aby ministerstvo zemědělství již do osnovy pojalo nějaké zvláštní výhodné ustanovení o církevních statcích.

Bylo mně zřejmé, že jednání s Ďurišem nepovedou a nemohou ani vést k ničemu kladnému ve smyslu našich přání. Vždyť Ďuriš konec konců ve výkonu zemědělské politiky nemohl, než se řídit přesně směrnicemi Ústředí KSČ. — Přes to jsem na jednání s Ďurišem šel, protože jsem respektoval Slánského přání — tak jako Slánský plně respektoval moje přání, kdykoliv jsem zase já potřeboval získat čas, abych se poradil, různé věci si ověřil, atd.

Jednání s Ďurišem byla otravná, jak jsem již řekl. Proto jakmile jsem mohl předpokládat, že Slánský se mohl již s novým mu materiálem seznámit a uradit se, řekl jsem mu své mínění o jednání s Ďurišem, a pokračovali jsme pak v jednání zase sami. Probírali jsme postupně jednotlivé úkoly, jimž výnos statků sloužil, a tak jsem mohl již při této příležitosti dosti přesně, třebaš namnoze jen nepřímou, zjišťovat stanovisko komunistů k různým náboženským a církevním aktivitám, a možnou jejich ochotu ku speciálním jednáním o nich. Z výnosu církevních statků se uhrážovaly především náklady velké řady patronátů kostelů, namnoze v chudých krajích. Na jejich účet šly náklady vydržování bohosloveckých učilišť — s výjimkou platů profesorských, pokud šlo o profesory státní; náklady na vydržování seminářů šly všechny na účet výnosu církevních statků. Z jejich výnosu platila se též celá administrativní diecese, pokud se týče opatství řádů, které statky vlastnily, dále náklady různých církevních úředních věstníků, různých obřadních textů, náboženských edic, atd. — neboť soukromá nakladatelství měla pochopitelně zájem jen o edice, které slibovaly slušnější výnos. Na účet výnosu církevních statků šla zhusta pasiva mnohých řádových nemocnic, starobinců, sirotčinců, krátce nejrůznějších církevních ústavů charitativních, stejně ovšem jako přímá charitativní činnost diecesí.

Již tento demonstrativní výčet úkolů, které byly plněny z výnosu církevních statků ukazuje, jak jsem tu mohl při jejich projednávání se Slánským rozvinout celou problematiku a zjišťovat skutečnou ochotu komunistů ke kompromisním

řešením.

Naše jednání probíhala v této části poměrně hladce, i když časově si vyžádala značné doby. Nakonec jsme se shodli přibližně na tomto kompromisním řešení: Církevní statky budou sice také podrobeny revizi I. pozemkové reformy, nebude však u nich použito maximální výměrové hranice 250, resp. 500 ha, nýbrž rozhodnou tu bude potřeba, daná rozsahem nutných úkolů, které na účet výnosu církevních statků byly dosud plněny. – Obsah a rozsah těchto úkolů bude však podroben přezkoumání zvláštní paritní politickou komisí odborníků, která před svým konečným doporučením bude slyšet zástupce církve.

Tato komise neměla totiž sama rozhodovat, nýbrž jen sloužit jako odborný poradní orgán hlavním politickým jednatelům obou stran. Do konečného ujednání nové event. úpravy měl být plně respektován status quo.

Konečné řešení ostatně stejně muselo být schváleno vládou.

Celý tento proces odborného přezkoumání rozsahu úkolů, které měly jít i nadále k tíži výnosu církevních statků, nestanovili jsme tehdy se Slánským definitivně. Byl to jen náčrt možného řešení, o němž jsme měli ještě podrobněji jednat. Podrobné jednání o ostatních církevně politických otázkách, o jejichž nové event. úpravě se mělo mluvit, jako o jmenování biskupů, o úpravě vztahů k Vatikánu, o svobodě vykonávání kultu, o svobodné funkci církevních řádů, atd. atd., jsem odsunoval na pozdější dobu, protože pro nás se stávala čím dál tím nalehavější otázka školská. Agitace za jednotnou státní školu se totiž zatím stále stupňovala, vydržování, administrace, vedení církevních škol se stávalo čím dál nejtěžší, krátce bylo nutné zjednat si tu jasno, co nejdříve.

A zde se nám najednou plně projevila celá problematika vztahu našich komunistů k náboženství vůbec, a k církvi zvláště v celé hloubce a šíři. Musím ovšem říci, že při oněch jednáních se Slánským a Gottwaldem komunisté projevovali zcela nečekaný smysl pro citění a potřeby katolíků, i ochotu jim co možno vycházet vstříc – ovšem za podmínek užší spolupráce i v ostatních směrech, jak jsem již dříve uvedl. Ochota se týkala nejen řešení otázky církevních statků, nýbrž i všech ostatních věcí náboženských a církevních poměrů u nás.

Je sice pravda, že jsem tehda prakticky prověřoval jen stanoviska Gottwalda a Slánského, ale to byli mužové v nejvyšších vedoucích funkcích, jejichž mínění při organizační struktuře a autoritativním režimu komunistického hnutí u nás bylo rozhodné.

Nuže, při projednávání otázky církevních škol a náboženské výuky, stejně ovšem při projednávání celé otázky školské organizace se najednou u Slánského projevil silně váhání. Komunisté by byli zásadně ochotni, řekl mně Slánský, dohovorit se i zde s krajní tolerancí – ale pokud by tu byla záruka, že církev u nás opravdu půjde v duchu skutečných potřeb lidu, v duchu nové lidově demokratické společenské struktury. To byla ovšem obecná fráze, do jejíhož obsahu si mohl vkládat kdo co chtěl. Trval jsem na konkrétní formulaci. A toto téma nám zabralo drahně schůzek a času, neboť konec konců zde bylo jádro celého problému. Na jeho vyřešení záviselo všechno ostatní.

Slánského výklady ve stručné reprodukci zněly takto: Theistická náboženství s jejich nadsmyslem a mysticismem patří minulosti. Prakticky je vyřídil již rozvoj přírodních věd, stejně jako novověká filosofie. Komunismus je jen nahrazuje novým uceleným vědeckým světovým názorem – dialektickým materialismem, kterým dává konečnou odpověď na všechny otázky.

Komunismus nemůže tedy zásadně připustit, aby v nauce, která je vědecky

vyřizena, a která v podstatě byla spjata s třídní společností, byly vyučovány a vychovávány další generace, a aby tato nauka byla i dále šířena. Nejvýše lze dovolit, aby generace, která v této nauce byla vychována a v ní dorostla, v ní ještě dožila.

Nicméně čs. komunisté jsou ochotní jít dále. Plně respektují, že církev u nás, zejména v jejích nižších složkách, v řadách prostých kněží a farářů se nejen plně osvědčila ve směru národním, ale i v ohledu sociálním prakticky pracovala pro dobro prostého člověka a širokých mas drobného lidu. Kdyby se církev u nás v tomto směru propracovala dále, začala ve svém učení i praxi respektovat vědecký materialismus a zbavila se planého mysticismu, nebylo by nejmenší překážky pro její další působení v plném dosavadním rozsahu. Ba Slánský by v tomto případě šel ještě dále. Argumentoval takto: Katol. církev má nejdokonalejší organizaci na světě a je v podstatě vzorem pro organisování komunismu. Kdyby katol. církev byla se věrně přidržela učení Kristova, který přeci hlásal evangelium chudým, resp. především chudým, nebylo by dnes komunismu. Komunismus v podstatě přišel naplnit úkol a dílo, které církev zradila. Katolická církev u nás dobře vystihla vlastní původní poslání církve, a začala je dobře plnit. Jde o to, aby tato cesta byla zabezpečena, promyšlena a dobudována. — Kdyby toho bylo docíleno, pak církev u nás nejen že nebude vůbec omezována, a to v žádném směru, ale bude plně zapojena do celého budovatského díla.

Jak jsem si v diskusi se Slánským ověřil, neměl tu nijak na mysli pokus o vytvoření nějaké nové čs. církve katolické. Myslel v daleko jiných kategoriích. Měl na mysli přebudování celé lidské společnosti, na celém světě, a představoval si, jakou nezměrnou mocí by se stalo komunistické hnutí, kdyby do jeho služeb byla zapojena celá světová organizace církve. Někjaké dočasné zvláštní řešení u nás mu mělo být jen zatímním prvním krokem v tomto směru.

Ve stručnosti, v níž vám podávám jen kostru Slánského vývodů, nemohu Vám reprodukovat celé, do detailu promyšlené důvody, ani tón jeho přednesu, kteréž nad veškeré pochyby prokazovaly, že šlo o velmi vážný projev jeho vlastního hlubokého přesvědčení.

Gottwald proti abstraktně filosofickému promyšlování Slánského byl prostě pragmatik. Měl ovšem k drobným kněžím svůj zvláštní citový vztah, jehož kořeny a důvody byly ve vděčnosti za existenční zachycení o pomoc, jichž se dostalo jeho matce, i jemu v jeho dětství se strany prostých kněží na Moravě. Věděl jsem o tom, a myslím, že jsem mohl — opatrně ovšem — při jednání s ním na tuto jeho citovou stránku zapůsobit.

Nicméně výsledek byl stejně v celku pro katolíky nepřijatelný. Nemohli jsme přeci řešení církevně politických poměrů u nás a všech s tím souvislých otázek udělat závislým na nějaké úpravě náboženského učení katolického podle zásad tak zv. vědeckého materialismu, na přebudování celého církevního organismu podle přání a představ komunistů, na zapojení církve do služeb komunistického hnutí, nehledíc ani k tomu, že řešení těchto otázek je přece vůbec mimo rámec působnosti a možností politického hnutí, a polit. jednání.

Samozřejmě, že jsem musel Slánskému říci, jak daleko jdou a mohou jít kompetence politické strany, i když jde o stranu, v níž jsou organisováni především katolíci. Takticky jsem ovšem jednání nerozbíjel, ale snažil jsem se jednat dále. Především jsem se ovšem snažil Slánskému vysvětlit jeho omyly v nazírání na doktrinu i skutečné působení církve, snažil jsem se mu vysvětlit sociální encykliku Rerum Novarum Lva XIII. a Quadragesimo Anno Pia X., a vyvodil jsem mu, že ono praktické porozumění drobného kněžstva u nás pro sociální potřeby

drobného lidu se nijak nedálo a neděje proti učení a vedení církve, nýbrž právě v duchu tohoto učení. Snažil jsem se prostě jak Slánského, tak i ovšem Gottwalda přimět k tomu, abychom jednali o všech daných problémech v duchu jejich původního kladného nazírání.

Jednali jsme také skutečně dále. Ale již mnohem pozvolněji, a mnohem formalističtěji. Skoro už jen aby se vůbec ještě jednalo. Zatím komunisté již začali nasazovat tempo jak ve věci prosazování revize pozemkové reformy u církevních statků, tak i ve věci jednotné státní školy.

Jak jsem řekl na počátku, celé jednání v podstatě uvázlo na písku ke sklonku léta 1946. Nicméně Slánský i Gottwald se znovu v různých rozmlouvách se mnou i během celého roku 1947 k věci vraceli. Slánský tak učinil zejména při dvou – i jinak velmi zajímavých našich rozhovorech: když mně z části již v roce 1946, ale daleko podrobněji někdy v létě 1947 načrtl ideu praktického převedení veškerého zásadního politického rozhodování ve vládě – na jakousi pevnou instituci společných porad generálních tajemníků, na němž by měly – podle Slánského návrhu – projednávat a politicky rozhodovat veškeré věci dříve, než by přišly k formálnímu rozhodování do vlády. A pak při rozhovorech o Slánského názorech na potřebu přizpůsobování komunistických plánů u nás zvláštním potřebám našeho národa a státu – řekněme o účelnosti jakéhosi Titoismu u nás.

Vylíčil jsem Vám ve stručném náznaku oficiální jednání mezi komunisty a lidovci o možnostech užší spolupráce jednání, k nimž došlo z podnětu komunistů.

Komunisté se snažili vedle toho ovšem navazovat i na některé vyšší církevní hodnostáře – ale jen jaksi sondážně, neoficiálně. Ostatně i po 25. únoru 1948 došlo se strany komunistů ke dvěma vážnějším pokusům o dohodu, resp. o dohodování s církví.

Naše problémy jsme tehda vyřešit nemohli, neboť především doba nebyla ještě zralá a jednající mohli také jednat jenom o politickém aspektu věci, ne o věci samé. K tomu, aby komunisti byli již tehdy začali jednat a to s oficiální církví, byli naši komunisté – ostatně jako komunisté vůbec – stále plni zásadní nedůvěry k centrálnímu světovému vedení církve, a měli i hlubokou nedůvěru k naší čs. hierarchii. Proto jednali v tom směru jen tu a tam pouze s některými jedinci, nikdy ale oficiálně, a vždy jen jaksi náznakově. Což ovšem samozřejmě nemohlo vésti k nějakému výsledku.

Dr. Adolf Klimek byl od r. 1945 až do února 1948 generálním tajemníkem čl. strany lidové a poslancem Národního Shromáždění. V r. 1948 odešel do exilu a žije dnes ve Washingtoně. (Pozn. red.)

**NOVÉ OBZORY
SPOJUJÍ DOMOV S EXILEM
KAŽDOPÁDNĚ TEDY I VÁŠ ČASOPIS**

OBNOVIL JSTE UŽ PŘEDPLATNÉ?

KOLIK MÁ DIVIZÍ ?

(K loňské návštěvě Papeže Jana Pavla II. v USA)

Beneš 20. srpna 2017

Jistě, každý má nějakou povědomost o tomto výroku Josefa Džugašviliho, když byl upozorněn na možnosti římského Papeže. Mnoho bylo v uplynulých dnech těch, kteří by ty divize, přinejmenším ve Spojených státech, pomohli počítat. Kdyby se totiž autorita Papeže dala počítat v divizích, jak tomu byl Pepa Stalinův zvyklý. A jeho velký respekt k Hitlerovi pramenil právě z tohoto odhadu. Baže respekt, úcta.

Stalinovi dědici se mohli přesvědčit, že to není ta nejlepší matematika, a americká TV, skeptizující co do počtu osob, kterým bude stát za to přivítat Papeže během jeho cesty po Spojených státech, přispěchala už týdnů před cestou Jana Pavla II. do USA, přitáhnout před kamery osoby, uvádějící papežskou autoritu v pochybnost a oznamující chystané protesty.

Miliony shromáždily se však, a nemáme za to, že by spěchaly s protesty. V těchto zástupech nebývalých pak ztraceni protestující měrou nebývalou, že by hodlal své názory měnit, vzhledem k tomu, či onomu protestu. Nezdá se rovněž, že by mu to shromážděné miliony měly za zlé.

Papež je hlavou Katolické církve, ba i určitých církví ritu odlišného, – ale především je symbolem určité civilizace, ze kterých vyrostly i církve a náboženské společnosti jeho autoritu uznávající, ba vzniklé v minulosti jako přímý protest proti autoritě jeho předchůdců.

Asi nejlepší název pro to, byl by civilizace. Papež ji představuje, a tento Polský Papež, domníváme se, ze všeho nejlépe. Neboť je symbolem oné Evropy, které historii své civilizace spojené neodvolatelně s Jeho Církví, musila odolávat nájezdům z východu, z nichž ne jeden zdál se stejně zničující jako nájezd, kterému západní civilizace odolává dnes.

Zdá se, že miliony, uvyklé této civilizaci, jsou u vědomí této skutečnosti; řekli bychom, že si toho jsou dokonce zcela vědomi i nikoli miliony, ale doslova hrstka sídlící za zdi Kremlu. Maršál Jaruzelski o tom zjevně rovněž cosi ví, a ideologové, vydávající svou propagandu za vědu, pak marně bádají, kterak tuto skutečnost vtěsnat do formulek pro pravověrné.

Spojili se s civilizační historií ještě osobnost Jana Pavla II. – vzniká oříšek, k jehož řešení jsou povoláni pistolníci. To ovšem ještě nebylo v éře Glasnosti.

Cesta Jana Pavla do USA, respektive jeho poslední cesta, pak jen upozornila na to, že cosi přes 200 let historie Spojených států je zejména 200 let rozkvětu této civilizace za Atlantikem. Papež přijel do Ameriky právě ve dnech, kdy se navíc vzpomínalo dvousté výročí Ústavy. Ústava, stejně jako civilizace, a zjevně i Papež, pak počítají s tím, že lidé jsou lidé, a lidé občas dělají věci, které se neshodují s církevní, civilizační, či ústavní morálkou. Že však morálku kvůli tomu netřeba měnit, protože staré pravdy zůstávají pravdami a není je třeba nahrazovat novými nepravdami. Zvláště jedná-li se o pravdy, na kterých předmětná civilizace vyrostla, a kterými tudíž také trvá. Po prvních dnech Papežovy návštěvy se na nás dokonce přestaly hrnout z obrazovky pochyby o tom, kolik lidí se půjde na Papeže alespoň podívat. Také úvahy o tom, že Papež by se měl modernizovat, a morálku, kterou hlásá změnit. To je dobře.

PŘEDSTAVUJEME NOVÉ AUTORY

ZLATA JUNGE-ZIMMEROVÁ
VYBRANÉ BÁSNĚ ZE SBÍRKY »ZÁŘENÍ«

STARÁ FRANCOUZSKÁ PÍSEŇ

snít o lásku
vidět lásku
zamhouřit oči
prožít lásku
mít trápení v lásce
a opět nalézt ztracenou lásku
a již nehledat
nezemřít - věčně milovat
láska věčná - láska nekonečná

ROK 2000 ?

Šla jsem chmurným lesem znavena,
zlých myšlenek neznavena,
usedla na puklou skálu
a pohlížela na kol spálenou trávu

Byl to krásný jarní den,
nebe modré jako sen,
a přemýšlela o světě i válkách
a o atomových elektrárnách:

Bože-Kriste,
jak dlouho trvalo stvořit tento krásný svět!
Kolik miliard a miliónů vyvíjel se let,
jak kruté je však pomýšlení,
že jen stisk knoflíku na znamení
a v mžiku nezůstane ani kámen na kameni.

Nejsem však programová pacifistka,
směji se skandování strachu,
věřím mrtyčhvstání a v ukřížovaného Krista!

Emil Zimmer nemiloval jen baroko - on žil ve svém baroku.

BAROKO

Baroko prožít

vyvolá ve mně vzpomínka na magické kostely,
při barokní mši se modlím a kadidlo cítím
a nad barokními varhanami slyšet zpívat anděly.

Baroko mi nejvíce oživí

vzpomínka na Malou Stranu Prahy,
jak chtěla bych ji spatřit záhy.
Jejím králem je Svatý Mikuláš,
jeho krása zvenčí nemá obdoby, když v Praze kvetou sady,
ani zevnitř, když stojíš u portálu a modlíš se Otčenáš -
jeho fresky, snad je znáš?
patří k největším stropním malbám Evropy.

Ty barokní Praho,

ty svěfepné tělo a současně něho!
Když myslím na Pražské Loreto,
zdá se mi toto město
navždy zakleto.

Slyším zvonit Loretánské zvony

a vybavím si onu ságu z doby moru -
představím si tu chudou vdovu,
jek její děti jedno po druhém umíraly,
vždy obětovala peníz a pak všechny zvony vyzváněly.

A smutný Vyšehrad -

- v barokní době samostatná pevnost,
i přes jeho chmurnost dávám mu dnes přednost.

Strahovský klášter - Museum národního písemnictví -

přebudován v barokním stylu,
nejhezčí knihovna, má mnoho závisti,
kde jste Otcové premonstráti
Váš odkaz dodal nám sílu.

Apokalyptický obraz země -

- zelená louka, park majestátní -
nad nimi kupí se mraky - vybaví se ve mně -
barokní zámek a kousek dál kostelík v pozadí,
zaznívají varhany - Fuchs, Bach a Monteverdi.
Barokní hudba pompézní a hlučná,
na trávě leží nahá dívka s porcelánovým tělem, je obézní,
avšak zvěčněná mistrovským štětcem - krása nekonečná

Nad českou krajinou kupí se mraky,
ve výklenku padá shora jasný pruh světla
bđící nad těmito parky.

Oheň neznámého baroka plápolá,
do našeho života se dostává,
oheň baroka vzňal se,
dílo je dokonáno,
tak staň se!

Zlata Junge-Zimmerová

je dcera zemřelého akademického malíře Emila Zimmera. Narodila se v Brně a žije nyní ve Vídni. Básně jsou vyňaty z dosud jediné prvotiny "Záření" (Vydal Kruh přátel českého baroka v Mnichově). Autorka je bilingvista, píše česky i německy.

* * *

JAROSLAV DRESLER

GENERACE: skutečnost nebo fikce?

Vážení přátelé české literatury, musím se předem omluvit, budou-li některé mé úvodní poznámky nudné, ba pedantické. Je nutno vědět, z jakých pozic vycházím.

Kloním se k názoru, že jsme trochu víc svobodní než determinováni. Rozdíl se nedá vyjádřit v procentech, je individuální; jak by řekl Havlíček, »nezáleží na okolnostech«. Svoboda a nesvoboda jsou relativní. »Nezvolili« jsme svobodu podle Kravčenka, nežijeme také ve »svobodném světě«, jak se nás snaží přesvědčit dobromyslná propaganda. Buď jak buď jsme se svým odchodem vzepřeli ze svých determinací. Člověk je svobodnější, když překonává danosti.

Mám nedůvěru k velkým slovům. Když Sartre praví, že jsme »odsouzení« k svobodě, označuji tento výrok sám pro sebe dnešním módním výrazem »šiky – miky«. Je to bla bla, v nejlepším případě beletrie. Připomíná mi to též hezký výrok bývalého kancléře Erharda, který po diskusi mezi nim, Karl Schillerem a Otou Šíkem řekl k Šíkovým národohospodářským teoriím: »Oto Šík, viel zu chic.« Držme se reality, byť se některým vzletnějším duchům bude zdát přzemní a opěšalá.

Z mého mírného, nepatetického a zdrženlivého stranění svobodě vypívá druhý předpoklad pro naši diskusi: Zdá se mi, že každý člověk, každý lidský život a každé umělecké dílo jsou do jisté míry jedineční a že buď jak buď v každém konkrétním případě přesahují různé ty modely, jež nám předkládají a vnučují tak zvané společenské vědy, označované dříve jako »duchovědy«. Člověk je víc než Prokrustovo lože různých těch rastrů a škatulek, do nichž ho strká třeba

sociologie, umělecké dílo víc než schemata kunsthistoriků. Člověk a umělecké dílo přesahují formulky. Formulky jsou pomocné.

Z těchto dvou předpokladů, člověk je trochu víc svobodný než determinovaný, a člověk je trochu víc než formulky, vyplývá má nedůvěra k různým těm periodizacím, klasifikacím a škatulkováním, kterými se to jen hemží v dějinách umění, v literární historii a ve všeobecných dějinách. Kolumbus nevěděl, že objevil Ameriku, ani že jako první vstoupil do novověku. Michelangelo se čerta staral, zda patří k renesanci, baroku nebo manýrismu. Božena Němcová by se podivila učeným sporům, zda je víc romantička nebo realistka. Věci se však mají tak, že se tohle škatulkování namnoze dokonce povyšuje nad korektní umělecké dílo. Tím hůř pro sochu nebo obraz, jestliže se nedají nacpat do některé škatulky! V naší moderní literatuře máme dva kritiky-velikány, Šaldu a Černého, kteří vysoko přerostli skoro celou českou literaturu, o které psali. To svědčí k nesprávnému závěru, že kritický soud, literární věda, jsou vlastně víc, než předmět jejich zkoumání, totiž samotná literatura.

Z toho, co jsem dosud řekl úvodem, logicky vyplývá můj třetí výchozí bod dnešního uvažování, a to je krajní a zásadní nedůvěra ke kulatým slovům, k nimž na jedno z předních míst patří **mlhavý, nedefinovatelný a konfuzní termín »generace«**.

Zdá se mi, že toto slovo patří spíš do determinované, než do svobodné části naší lidské skutečnosti. Nikoli náhodou je to výraz z botaniky a zoologie, kde se mluví o »střídání generací«. Jestliže tomu dobře rozumím, tak se na příklad u vodních vši střídají generace, které vznikly sexuálníím a asexuálním množním. (Jistě se najdou autofi, kteří právě generaci odpůrců budou pokládat za asexuální. Vzpomínám si, že tak před čtyřiceti lety bylo pro Pepíka Kainara vrcholem opovržení, když o spisovatelem kolegovi řekl, že je »nedomrdlý«.) Sociologie – jak jinak – rovněž ráda užívá mlhoviny »generací«, »generačních problémů« a tak podobně. Zde se střídání generací děje v rozmezí 20 až 25 let, to znamená, že se počítá doba od narození rodičů do narození jejich dětí. Je zřejmé, že je to dělení umělé a libovolné. U vodních vši je naproti tomu střídání generací immanentní rytmus přírody.

Literární generace jsou námětem, vhodným pro nostalgickou středoevropskou kavárnu. Těžko si dovedu představit, že by se ve Francii pořádaly semináře a symposia o generacích. Francouzi, jak se mi aspoň zdá, mají vážnější starosti.

Rád bych to opět osvětlil anekdotou: Janu Mukafovskému se připisuje výrok, který je jako ušitý na naši problematiku. Na jeho podnět, aby se v semináři probíraly také teoretické práce z oboru filmu, kdosi navrhl, že by rozebral brožurky A.M.Brousila. Mukafovský: »Výborně. To si však necháme, až půjdeme do kavárny.«

Do této kategorie – přirozeně jen podle mého skromného názoru – patří také slovo »generace«. Budu rád, ba budu u vytržení, když tuto mou hypotézu vyvrátíte, anebo aspoň zpochybníte. Teorie, jak známo a jak nás tomu učí Karl Popper, jsou tu k tomu, aby je učení mužové zpochybněovali.

Generace: v době, které se podle přání našich hostitelů, to je pana opata Opaska a pana hraběte Belcrediho máme věnovat, to je v letech 1970 až 1986, se slovo »generace« vztahuje zejména na dvě věci:

je to předně sborník Karla Hvižďaly Generace 35 až 45, a pak

je to jakási nová domácí vina mladší české literatury, o níž píše londýnský univerzitní bohémista v časopisech Bohemia a 150.000 slov. Utkvěla mi v paměti

zejména umělecká klasifikace anglického bohemisty, který způsob psaní těchto mladších českých autorů v Československu označuje jako »hulvátský sloh«. Po mnoha stránkách vynikající a podnětnou studii mohu vřele doporučit našemu ctěnému publiku. Nás však v této chvíli zajímá nejvíc Hvižďalova Generace, a sice už proto, že se tak označili sami tito autoři, nebo alespoň jejich mluvčí.

Nedovedu si představit, že by výraz »čapkovská generace« byl vynalezl Karel Čapek nebo někdo z jeho okruhu. Vlastně to ani generace nebyla, bylo to několik dočasných kamarádů, kteří se posléze rozběhli různými směry. Nebyla to generace ani estetická, ani politická, ani jiná. Byl to tlach, kavárenský výraz. Jestliže se pak ujal i v literární vědě, anebo spíše v tom, co se za vědu vydává, pak běží víc o nedorozumění než o cokoli jiného. Pokusy, vměstnat Čapka, jeho bratra Josefa, Langera, Kodíčka, Peroutku a nemnoho dalších pod nálepky pragmatismu, civilismu a tak podobné věci spíše zamlčují než osvětlují.

Byl Devětsil generací?

*»Já mám sílu, ty máš sílu,
spojíme se v Devětsilu,
a tam ty a já a my
budem dělat programy!«*

Jaký účel mělo toto »spojování«? Když se spojíme, bude víc hluku, než kdyby každý křičel sám pro sebe. Účel: reklama. Ani »čapkovská generace«, ani devětsiláci, kteří následovali, nebyli sami na světě, ani v tom malém českém světě mezi několika kavárnami na Národní třídě. Bylo zde živo jak na pouti, literatura byla – učeně – »pluralitní«. Kdyby byl někdo vydával svou skupinu za generaci – Čapci to nedělali, Devětsil to nedělal – každý by byl řekl, že jsou to **arogantní hlupáci**. Proto vznikaly skupiny, ale každý, kdo by byl pro sebe požadoval monopol, by se byl vystavil posměchu. To teprve pan Šimečka se v izolaci své nezaviněné – zaviněné provinčnosti osmělil k nehoráznému tvrzení, že prý za první republiky celá kultura, která za něco stála, patřila k levici. Dokonce ani Levá fronta, což bylo vlastně první české seskupení stalinistů, si netroufla požadovat pro sebe monopol.

Proč vlastně tedy vznikají skupiny, svazy, fronty, generace? Před Hvižďalovou Generací tu byl už časopis Generace, jehož několik čísel vyšlo po válce pod patronací Mladé fronty a svazu mládeže. Dělali to, namátkou – Grossmann, Morák, Fleischmann, Listopad, Kárnet a několik dalších začínajících teoretiků a začínajících poetů z okruhu tehdejší Mladé fronty. Hledali program vně tak zvaného socialistického realismu. Únor 1948 tomu udělal konec. Grossmann pak dělal divadlo, Morák všeho nechal, Fleischmann se stal salonním stalinistou (nezapomenutelný je jeho popis večeře, kterou dával v Černinském paláci pro Aragona a Elsu), Listopad skončil jako portugalský spisovatel, divadelník a umělecký pedagog, Kárnet psal z Ameriky pro Svobodnou Evropu. Generace se nekonal. Mohli bychom se také letmo podívat na Skupinu 42. Ivan Blatný se v dubnu 1948 zbláznil v bytě Jožky Lederera v Londýně, Josef Kainar se stal udavačem a stalinistou a z hoře se upil, Jirí Kolář uhnul do výtvarného umění, ale posléze přece jen musel do emigrace; a tak bychom mohli pokračovat. Také doba nebyla a není příznivá vzniku a trvání takových seskupení.

Zde v Německu měla v posledním půlstoletí větší význam jen Die Gruppe 47. I ta se však rychle přežila a rozpadla. Nakonec se poslední zasedání – spíše jen v rámci ožívování legend – konalo před nemnoha lety v germanistickém semináři jedné americké university. Byla to opět víc nostalgie než pohled vpřed. Doba,

opakuji, nechce skupiny a generace.

Němci mají ovšem také svůj svaz spisovatelů, nebo dokonce je jich víc, nejmiň dva větší a několik menších, regionálních. Tady však jde víc o věci odborové povahy.

Němci říkají, že spisovatelé jsou »Einzelgänger«. Stoprocentně souhlasím. Neodvažují se však přeložit jedním slovem do češtiny. Slovník mě totiž poučuje, že Einzelgänger je česky »divoký kanec, žijící osaměle«.

Možná, že Hvízdala a spol. nechtěli patřit k této čeledi a proto si založili generaci, dokonce s velkým začátečním písmenem. Spojili své síly, ale nedělají programy. Konec konců by nebylo jednoduché udělat společný program pro esotrickou Sylvii Richterovou a robustního pořizka Karla Kryla.

Vážení přátelé české literatury, nebudu vás již dlouho obtěžovat svým soukromým protigeneračním manifestem. Na konec jsem si však schoval malou hrozinku, kterou vám předkládám poprvé. Kdysi jsem se dost intenzivně zabýval postavou Mileny Jesenské a zároveň také kulturní politikou komunistické strany v první republice. Na první téma vyšlo už několik knih, na druhé téma uveřejnil nedávno výbornou studii Ivan Pfaff ve Svědectví číslo 81.

V době, kdy jsem se těmito dvěma náměty zabýval – je tomu asi třicet let – jsem si zapisoval rozhovory s lidmi a vedl rozsáhlou korespondenci. Jedním z těch, které jsem se pokoušel v dopisech vyzpovídat, byl dr Bohuslav Brouk, člen Teigovy pražské surrealistické skupiny v třicátých letech.

Cítát z dopisu, který nyní uvedu, jde – podle mého názoru – k jádru naší problematiky, k čemu jsou vlastně skupiny a generace.

V dopise, datovaném v Londýně 10. dubna 1959, Brouk na mé dotazy odpovídá:

»Když jsem Milenu poznal, byla komunistkou, ale sotva kdy byla asi v KSČ organizovaná. Vždyť ani členové Surrealistické skupiny, kteří podepsali věrnost KSČ, jejími členy nebyli, až na jednu výjimku: Kostu Biebla. Ani Halas nebyl členem strany. Jím se stal ilegálně a bez svého vědomí až za války. . . Loyálnost československé surrealistické skupiny partaji byla Bretonovou podmínkou k jejímu založení. Založení skupiny byla pak byznisovou záležitostí. Už když jsem se seznámil roku 1930 s Nezvalem a Teigem, chtěli znovuoživit rozpadnuvší se Devětsíl, neboť kolektivy a –ismy měly lepší ohlas než pouzí jednotlivci, a pak zejména Teige, jehož metier bylo být vůdcem avantgardy, bez spolku neměl co na práci. Jenže Teige byl pohádán se Štýrským, Nezval se mohl protloukat na vlastní pěst a obnova Devětsílu se nezdála výhodným tahákem. Na založení Surrealistické skupiny připadl sám Nezval po několika letech, když už sám cítil, že bez nějaké senzace vlastním dílem moc senzace nenadělá. O svém úmyslu pověděl jen Honzlovi, kterého potřeboval na cestu za Bretonem jako tlumočníka. Když se vrátil s povolením založení skupiny, sdělil to nejprve Teigemu. Teige se bránil, že vždy psal proti surrealismu, že se vůbec necítí být surrealistou a že se Štýrským nechce mít nic společného. Nakonec se však dal umluvit pro větší slávu a Štýrský a Toyen, kteří jediní měli k surrealismu blízko a kteří se pak stali surrealisty v pravém slova smyslu, byli návrhem nadšeni. Kostá Biebl se stal členem, poněvadž nic netvořil a jen s takovými básníky byl Nezval s to být přátelský. Honzl pak hledal v surrealismu nové podněty pro své režirování a hlavně možnost se vůbec jako režizér nějak uplatnit. Já byl pojat do skupiny jako psychoanalytik, ale nic surrealistického jsem nikdy nezplodil a nehodlal zplodit. Proti Bieblovi jsem byl sice činný, ale svými pracemi jsem nekonkuroval ani Nezva-

lovi, ani Štýrskému a Toyen, kteří jedini měli opravdu zájem na utvoření skupiny. Vstoupil jsem do skupiny hlavně pro přátelství ke Štýrskému a Toyen a jen na jejich naléhání jsem podepsal projev loyality ke KSČ, který koncipoval Nezval s Kopeckým. Kopecký měl totiž výhrady proti mé a Štýrského účasti ve skupině. Nejdřív chtěl, abych já podepsal zvláštní přepis KSČ, kde bych odvolal své nemarxistické myšlenky, ale pak se spokojil, aby se to obešlo formulací neosobní v společném prohlášení celé skupiny. Až na práce Štýrského a Toyen byl surrealismus v ČSR jen reklamní záležitostí. . .«

Potud Bohuslav Brouk, který se v dalších částech tohoto dopisu obšírně rozepisuje o rozpadu surrealistické skupiny, o trockismu v Československu a hlavně o Mileně Jesenské. To bychom však už zabíhali příliš daleko.

EVŽEN HOFFMANN

REPRISA „SOCIALISMU S LIDSKOU TVÁŘÍ“

*Motto: »Hladovej pes na řetězu
v rukou bandy hrdlořezů
bez zubů a bez náhubku
smutně leží stočen v klubku.
Žádný štěkot, už jen vytí,
To znamená méně bití,
haf, haf – vzdoru zárodek
znamená zas bič a náhubek.«*

Pamětníkům t.zv. »osvobození« na konci II. světové války s tehdy monumentálním návratem prokomunistické části čs. emigrace do vlasti pod praporem Národní fronty a současníkům v exilu, žijícím ve svobodném světě ve společnosti bývalých únorových pučistů a jejich věrných politických epigonů, mně přicházejí na mysl otřesné analogie, nabádající k »bdělosti a ostražitosti« do budoucna.

Jubilejní rok 1988 je totiž předznamenán nejen čtyřicátým výročím únorového komunistického puče, dvacátým výročím sovětské okupace a sedmdesátým výročím založení samostatné Československé republiky, ale také dvacátým výročím vzniku a násilného zániku toho, čemu se běžně říká »Pražské jaro«, t.j. několikaměsíční episodě plně naděje, že po dvaceti letech socialismu s tvářmi bestiální konečně nadchází období s tvářmi lidskou, které nakonec nutně vyústí v normální a zcela přirozenou parlamentní demokracii, -- ve srovnání s předešlými převlastky, -- andělskou.

Dvacetiletá éra násilí, podvodů, lží a totálního bezpráví vládnoucí mravní cháprou způsobila, že menší zlo bylo svobodnomilovnými národy Československa přijato se spontánním nadšením, ovšem v nadějně předstávě již nezadržitelného procesu další demokratisace až po plnou garanci všech lidských práv a národního sebeurčení.

Politický šok z náhlého uvolnění nelidského režimu »jako řemen« po dvaceti letech způsobil však to, že málokdo v tom nadšeném opojení dokázal rozeznat, že nejde o naději reálnou, nýbrž slepou. Bezvýchodná situace byla ovšem tehdy dána nejen našim vasalským područím vůči »velkému bratru«, ale rovněž, a to

především tím, že iniciátory této přechodné politické idyly byli zase jen komunisté, dokonce bývalí stalinisté a strůjci únorového puče, kteří dnes s námi sdílejí politický asyl ve svobodném světě. A na tento podstatný aspekt dilematu Pražského jara se dnes rádo zapomíná. Absurdnost důsledné demokracie politického života v Československé republice byla už předem dána politickou a mravní kvalitou jejich iniciátorů dávno před okupací vojsk Varšavského paktu. Ani tehdejší obrodný proces v KSČ bez pochopitelně silného emociálního vznětu nikdy nemohl vzbudit přesvědčení, že reformní komunisté budou vůbec kdy ochotni se zříci monopolu politické moci v zemi. Oni sami tuto svoji neochotu mnohokrát ústy svých vůdčích představitelů veřejně zdůraznili.

Ačkoli tragický konec tohoto krátkého, nicméně historicky významného období Pražského jara všichni dobře známe, přesto politická iluze »socialismu s lidskou tváří« dosud žije, a sice v hlavách těch, kteří ani po tolika smutných zkušenostech s nelidským režimem se nedokázali rozejít s totalitní ideologií a ani v exilu s odstupem padesáti let od smrti T.G.Masaryka nedorostli jeho humanitním ideálům, t.j. demokracii bez jakýchkoli přívlastků.

Iluze žije a je varovným znamením všem poctivým demokratům doma i v exilu. Už dávno by bylo po ilusi, už dávno by bylo po kalení vody v demokratickém exilu, kdyby »bratrské« armády Varšavského paktu neudusily něco, co by se stejně brzy zalilo samo v sobě bez cizího přispění, totiž ideu »demokratického socialismu«. Nedotknutelnost společenského monopolního postavení reformované komunistické strany Československa byla přímo fyzikální bariérou dalšího demokratického rozvoje společnosti. Absurdnost a sterilita myšlenky »demokratického socialismu« musela v praxi zaznamenat stejné fiasko jako absolutismus stalinského ražení, i když snad za poněkud snesitelnějších, ale stejně ponižujících podmínek. Ta podmíněná snesitelnost by pak musela být vykoupena dalšími přinejmenším dvěma ztročenými generacemi.

V této souvislosti se vtráá otázka, zda si národy Československa v srdci Evropy, národy západní výspy Slovanstva, zaslouží po více než tisíciletém kulturním a politickém soužití s národy západní Evropy s pečeti křesťanského pojetí lidské důstojnosti a osobní svobody režim, který by byl analogií komunistického stranického monopolu na př. v Jugoslavii? – A to navždy, na věky, až do totální ztráty své vlastní národní identity. Chceme se dobrovolně vzdát svého oprávněného podílu na tvůrčím procesu budování demokratického celoevropského společenství svobodných národů?

Jaké poučení nám skýtá analogie »socialismu s lidskou tváří« po čtyřiceti letech?

Jestlipak si ještě vzpomínáte, milí čtenáři, na předvolební plakáty gottwaldovské komunistické strany z r. 1946 a na obsah projevů tehdejší komunistické prominence až do úderu hodiny pravdy a mnohého vystřízlivění v únoru 1948? – Byly to např. k přísaze zdvižené dva prsty k nebesům, které zvěstovaly posvátný závazek komunistů přivést národ k šťastným zítřkům pod vedením KSČ. Byli to příslušníci stranické elity, kteří na tribunách veřejných shromáždění a v hromadných sdělovacích prostředcích do omrzení a s patřičným pathosem mluvili o míru, sociální spravedlnosti, blahobytu, svobodě a demokracii, a to demokracii dokonalejší, té lidové, demokracii hodné historicky vyššího společenského řádu, která přivede celý národ k novému rozkvětu a netušeným obzorům. Vida, už tenkrát socialismus s tváří lidskou! Nějakým nedopatřením se však národ nalézá už po dobu čtyřiceti let v podobě hladového psa na řetězu. – O třídní nenávisti,

o diktatuře »proletariátu« a světové revoluci se tehdy s výjimkou zasvěcených kruhů moc nemluvilo

Dnes však v exilu po těch zmíněných čtyřiceti letech zákazonosně politické praxe KSČ slyšíme totéž, co jsme slyšali v letech zmrzačené demokracie Národní fronty v letech 1945-1948. A není divu. Nadšení trubaduři tehdejšího komunistického znásilnění národa jsou totiž s námi dnes v exilu a patrně dosud nezapomněli na účinky své prohané propagandy před násilným uchopením moci. Opět se mluví o demokracii, té dokonalejší, té spravedlivější, která vyplývá z jejich jediné správné interpretace »učení všech učení«. A ta demokracie reformních komunistů bude už tak dokonalá, že už vlastně vůbec nebude demokracií, ale »demokratickým socialismem«. Ten »nacionální« se už přežil, je nutno hledat nové přívlastky! Záměrné matení zmatených pojmů bylo, je a bude výsadní doménou komunistického hnutí kdekoli na světě. O tom, co v ústech komunistů znamenají slova »demokracie« a »socialismus«, je každý z nás dnes už dostatečně poučen.

Přesto jsou nebezpeční, protože z tehdejší prominentní posice ve vlasti přešli do prominentní politické posice v exilu, ani ne tak pro svůj tvůrčí myšlenkový přínos pro svobodný svět, ale spíše pro zásluhy při budování perversního režimu v Československu, jimiž se stali jeho čelnými představiteli. Odtud ten věhlas u oficiálních míst na Západě, hlavně v prostředí západních hromadných sdělovacích prostředků, jehož jsou schopni pro šíření nepravd a demagogického ovlivňování naivní západní veřejnosti dokonale využít. K tomu přistupuje silná oportunní sympatie a harmonická kolaborace některých zprofanovaných osobností ze »slavné« éry poválečné Národní fronty v roli »representantů čs. exilu« se zmíněnou bývalou komunistickou prominencí. A tato nově připravovaná Národní fronta pod vedením nově, obrozené KSČ je hlavní příčinou dlouholetého rozkolu čs. emigrace, který se stále prohlubuje. Neprominentní většina československých uprchlíků ve svobodném světě je totiž historickou zkušeností posledních čtyřiceti let dostatečně poučena, právě tak, jako naše národy doma. Kdo se však nepoučil, nemá v politice čs. exilu jednou provždy co dělat.

Právě v tomto jubilejním roce bychom měli mít na mysli všechna rizika, která budeme muset podstoupit, nezaumíme-li čs. demokratický exil v hodině dvanácté jednoznačně stanovisko ve prospěch demokracie s postulátem sociální spravedlnosti na základě vyspělého sociálního zákonodárství proti nějakému »demokratickému socialismu«, který nelze označit jinak, než jako protiklad dvou vzájemně se vylučujících pojmů. Co nás čeká, co nás v tom jubilejním roce nemine? – Bude to poslech západních rozhlasových stanic a pohled na západní televizní vysílání, hemžící se nám všem dobře známými frázemi a visážemi bývalých věhlasných, dnes v »kapitalismu« výborně biologicky vegetujících bařtipánů, proletářských šosáků, stalinistů a únorových aktérů, kteří budou za asistence přihlouplých západních žurnalistů bezostyšně a suverénně referovat, radit, nabádat, poučovat, posuzovat, odsuzovat, věštit a občas něco zamlčovat. Jakkoli důmyslný je recept »socialismu s lidskou tváří« na přežití tohoto spolku alibistů s máslem na hlavě, aby se vlk nažral a koza zůstala celá, přesto zůstane jeho propagandistický akční radius omezen na znužďenou a politicky zcela oportunní část západní veřejnosti a na ni adaptovanou skupinu československých konsumních uprchlíků, nepřející si nic jiného, než nerušený proces dobrého trávení v nadbytku a trvalém míru na úkor ztotočených národů východní Evropy. Jaká to analogie mnichovské zrady před padesáti lety. Naše národy doma a s nimi ta skuteč-

ná politická emigrace ve svobodném světě, usilující o návrat svobody a demokracie do vlasti, se však staly vůči všem komunistickým metodám umývání mozků zcela imunní. Čtyřicet let o hladu na řetězu představuje dokonalou lekci politické moudrosti. A jako by neuspěl fašismus »s lidskou tváří«, neuspěje s ní ani socialismus, protože tyto vzájemně příbuzné systémy jsou už po desetiletí předznamenány totální zkázou a nekonečným utrpením, vyplývajícím z naprostého despektu k lidské důstojnosti.

Nebezpečí ze strany soudruhů v exilu, jehož si musíme být vědomi, netkví tedy v oblasti ideové; ideál hladového psa na řetězu dnes bez náhubku, zítra s náhubkem, jak se to hodí, dnes už netáhne. Jejich hrozba spočívá v mocenském monopolu ve spojení s emigrantskými spolky, zatíženými národně-frontovským komplexem chronického přísluhování »velké straně«, ve spojení se spřízněnými západoevropskými stranami a v neposlední řadě ve spojení s polooficiální a převážně marxisticky orientovanou t.zv. opozicí v Československu pod titulem »Charty 77«.

Vidina nového násilného uchopení moci ve státě lidmi, pro něž svobodný parlament není ničím jiným, než »demokratickou žvanírnou« a demokracie vůbec jen přežitým zřízením odumírající buržoasie minulé historické epochy, taková vidina je jistě dostatečně silným motivem k mobilisaci všech poctivých demokratů ve svobodném světě, kteří dosud mlčky přihlíželi a stáli opodál, ale jimž budoucí osud staré vlasti není dosud zcela lhostejný, aby se bez ohledu na osobní oběti v rámci svých možností aktivně účastnili politické činnosti demokratického exilu ve prospěch nezadatelných lidských práv a práva sebeurčení našich národů.

Tak si, přátelé, vyhrňme rukávy a učinme konečně už jednou přítrž všem těm novým diktátorům, tyranům, otrokařům a politickým vrtichvostům ve jménu těch, kteří navzdory čtyřicetiletému nevolnictví zůstali doma svobodnými lidmi s jedinou útěchou dokonale vnitřní emigrace.

* * *

JAN BENEŠ

PARALELNÍ SITUACE ?

Věci nebyvalé se dějí. Věci nebyvalé se dovídáme. Jazz už se v zemi Sovětů smí, neboť máme glasnost, a tudíž jasejme. Krymští Tataři, jedna z obětí bolševické genocidy, ale dosud nesmí zpátky do svých domovů na Krymu, pokud se jim podařilo přežít komunistickou družbu národů, ale takovýto detail na tváři glasnosti nechť prý nás vlastně neznepokojuje.

Jaké jsou šeskoslovenské aspekty glasnosti a perestrojky, po které prý, ach proč se jich bát, nebude následovat *perestrelka*? Charta 77, která se po deseti letech, věnujeme-li stejnou pozornost zápiskům pana Vaculíka, jako dokumentaci pana Prečana, změnila spíše v cosi jako obecný incest, co výraz protestu, anebo výraz stavu vyhnití, kam komunismus přivedl duši národa. Přes to, jest se nám prý obdivovati se, a kdo se neobdivuje, zaspal dobu. Neboť stav vyhnití u těch, kteří neupadli v nemilost, ale naopak byli po roce 1969 povzneseni, jak v historických zemích, tak na Slovensku, dosáhl už takové úrovně nejistoty, že

zatím co profesor Janouch, představitel Charty 77 ve Stockholmu, cestuje k poradám do Moskvy, exstalinista Dr. Hájek, autor osnovy zákona 231, cestuje s požehnáním operativy StB do Vídně, by se radil s chartisty vyexilovanými tamto i onde. Tichá řeč, se vede, a ministerská, i jiná křesla rozdělována, neboť také v Československu, prý nutno odstranit Brežněvovu garnituru vládců, a kdo se včas přichytí správného proudu, popluje vítězně kupředu.

Nuže, roku 1968 stal se lid v Československu obětí spiknutí, a nutno zde vzpomenout vášnivě obhajoby Dubčekovy, po Bilakově interview na západě, že není pravda, že by si Dubček nevěděl rady s »pravicovými silami«, ach ano, chystali se s nimi zatočit velmi rázně, Dubček i Pelikán, Mlynář i Císař, Hájek i ostatní tohoto lidského druhu, leč *sovětská invaze jim v tom zabránila*, ačkoliv opatření proti těmto silám už byla připravena. Tudíž čtème to, jako pláč pasluhy, který byl přes věrné služby kremelským kostelníkům odmítnut pro službu další, a neví si tudíž rady se svým bytím, neboť uvyklý byl sloužit, a za službu být odměňován hřivnou přiměřenou. Jak zfrustrovaný Mlynář prozradil na kolegu lidskou tvář Císaře Čestmíra, měl starost, když ho z ÚV vykopli: Starost o národ? O osud lidké důstojnosti v nových poměrech? Inu ne, jak pan Mlynář píše, představitel svrchovaného lidu, navrhovaný dokonce v březnu 1968 na úřad hlavy státu, měl starosti vyjádřené slovy: »Přece nepůjdu pod 10.000 měsíčně!« A to bylo jen pár neděl po smrti Jana Palacha, a Jana Zajíce, kteří zemřeli, protože neměli nadějí, včetně nadějí, vkládaných do Čestmíra Císaře, když ve studentském průvodu, onoho sladcevpominaného roku 1968, táhli ku Hradu českých králů se sloganem: – Císaře na Hrad! –

Odmíchl se soudruh Císař, od dubna 1969, až letos z jara, když už bylo jasné, že se za tohle zavírat nebude, dal se zase slyšet, na stránkách socialistické opozice z Říma. I když tedy hovoří spíše rozšafně, a nikoli na thema svých deseti tisíc měsíčně.

Pamatuje ještě někdo aféru pana Hodice? Tohoto doktora komunistických věd, který se za vítězných fanfár Rudého Práva vrátil »z exilu« do Československa, aby vyložil, že Charta je veliké spiknutí. Hádejte, kdo posílal rakouskému kancléři přimluvné dopisy za tohoto muže, by rakouský kancléř té doby, Kreisry, nalezl v Rakousku nějaký způsob jak tohoto muže živit, aniž by se při tom dotýčný předřel. Přimluvné dopisy psal Mlynář, Pelikán, Hejzlara, Muehler Adolf, leč psal také Mitterand, Olaf Palme, Helmuth Schmidt. Neboť je už jaksí mezi snahami těch, kdož se hali v háv socialismu, rozdávatí prebendy z peněz na které potu nevynaložili. Zasluky pana Hejzlara pak jsou zajisté, pokud jde o socialismus, ty největší, neboť v onom ÚV KSČ zasedal, který rozsudek nad Horákovou odklepl, stejně jako mnoho nových rozsudků, tento patron tankových jednotek ministra Čepičky, který si tak potrpěl na fecké brance, – z dětí unesených do Československa komunisty roku 1949.

Ano, bralo se u nich v úvahu, že upadli v určitou nemilost, a byli sežvýkáni dobou. I ministr Hájek, i když tohoto žvýkáni se jim dostalo v míře značně menší, než které druhdy sami rozdělili. Brežněvova moc je odstavila, leč, podobně jako Dubček, hlásí se o svou spravedlnost, o svou možnost sloužití novému pánu nad Československem, – nikoli věci československé, nikoli věci lidu té země, a jakémukoli morálnímu principu, s výjimkou práva na mravní incest na duši národa, na právo vykořisťovat tuto zemi, znásilňovat její civilizační tradici, a jak v životě osobním ukazují, pracovat ku její zkáze obecné. A ovšem, mít svou možnost s pravicovými silami zatočiti rázně.

Nuže, nevíme, zda do toho bude mít občan a občanka českoslovenští co mluvit. Zajisté, že velice rádi by, ti ve Vídni, i ti v Praze dosud vládnoucí, aby se to pokud možno odbylo bez lidu. Bez těch, kteří vládu socialismu odnesli nejhůře. Úvahy moudré, čteme v samizdatových periodických, že pro reformy by kolega Štrougal byl akceptovatelný, ale kolega Bilak tedy ne. Žasneme nad touto persifláží. Doufáme, že československý člověk nebude ochoten nabodnout své naděje na civilizovanější existenci v civilizovanější zemi, ochoten ještě jednou zavěsit tuto návnadu, až po vzpomnutí T.G.Masaryka, kterého se mu vloni v září opět dostalo na stránkách RP, vypraví se Bilak se Štrougačem příštího března do Lán, a přizvou ku svému řemeslu vrchních vykořisťovatelů a ničitelů československé země a československého lidu, pár vyvolenců, kteří svou incestní existencí budou věnčiti rámec jejich vlády aureolou návratu vyvržených, a ústa svá naplní ozdobou rétorických polopravd a rétorických lží sladkých tvarů.

ZAŠKRTLÍ JSME

Ve všech dobách se svět právem vysmíval náboženskému farizejství. Ale v naší době svět hrozně trpí čímsi, co lze snad jediné nazvat zesvětštělým farizejstvím. Nejde jen o světskost, ale o zesvětštělost. Ta podle přesně stanovené teorie hlásá, že v národních a mezinárodních záležitostech se naprosto nemá počítat s vlivy náboženskými, ba že se nemají ani uvádět.

* * *

Politika a žurnalismus jsou ovšem, jak už to bývá, nemálo vulgární. Ale jejich vulgárnost není na nich to nejhorší. Politika a žurnalismus jsou na tom tak zle, že vulgárnost je na nich v dané chvíli to nejlepší.

* * *

Američané si opravdu váží práce, na rozdíl od Evropanů, kteří si váží války. Vyzařuje z toho jakýsi heroismus; a kdo se toho bojí, nemá dost mužnosti.

* * *

Studovali jsme mohamedány, ale ne dost. Celý tak zvaný problém Blízkého východu a třičtvrtiny válek moderního světa vyplynuly z toho, že jsme je dost nestudovali.

* * *

Je přirozené věřit v nadpřirozené. Nikdy se nezdá přirozené spokojit se pouze věcmi přirozenými.

* * *

Starci a komety byli uctíváni z těže příčiny: kvůli dlouhým vousům a údajné schopnosti předpovídat budoucnost.

* * *

Kdyby knihtisk ještě neexistoval, nebylo by nutno jej vynalézat.

* * *

Přesně ode dne, kdy shromáždění lidu vynutilo na Pilátovi odsouzení Krista, uvědomila si Cirkev, že vláda většiny může vést k jakémukoli zločinu.

* * *

Z různých děl různých autorů (Jacques-Bénigne Bossuet, Jonathan Swift, Honoré de Balzac, Erwin Chargaff) vybral a přeložil Rio Preissner.

* * * * *

Pražské květnové povstání 1945

Naše stanoviště na Smíchově 6. května 1945. Bojovali jsme za svobodu a ne za komunistické jho.

SOUHRN KOLEKTIVNÍ MOUDROSTI (Výroky, které nelze zapomenout)

Jiří PELIKÁN
Předvoj 13.3.1948:

»Cítíme plnou zodpovědnost za dílo očisty i za nápravu případných přehmatů...«
Co bylo kdy napraveno? (Pozn. redakce)

»Jsme uvědoměle tvrdí, i když velmi dobře víme, že několik jednotlivců zbavujeme dosavadního pohodlného způsobu života...«

Nešlo o jednotlivce, nýbrž o tisíce!

A jaký způsob života vedl od r. 1948 až podnes pan Pelikán? (Pozn. redakce)

»Máme zkušenosti, o které opíráme svůj postoj.«

Byly to ty, které byly sbírány během tak zvaných »studijních prázdnin« v SSSR? Víme dobře, oč se tehdy jednalo. (Pozn. redakce)

»Po květnové revoluci jsme byli velmi blahosklonní k těm, kteří neměli čisté svědomí z doby okupace...«

Ponejvíce hlavně k těm ve vlastních řadách, od ústředního sekretariátu strany přes ÚRO a ROH až k některým soudruhům ministrům. Pravda? (Pozn. redakce)

Tentýž Jiří Pelikán o necelých 30 let později, v r. 1976, už v exilu

„Ein Frühling, der nie zu Ende geht“ (Verlag S. Fischer):

»Prohlásili jsme též naši vůli vyčistit univerzitu od fašistů a reakčních živlů a od kolaborantů.«

To byli všichni, kdož neměli legitimaci KSČ nebo se před komunisty neshrbili. (Pozn. redakce)

»Myslím, že náš cíl byl vcelku správný. Chtěli jsme dosáhnout demokratizace univerzity, která dosud pokulhávala za vývojem země a přijímala pouze 6% studentů z dělnických rodin.«

To je jasná nepravda. Dle statistiky první republiky tvořili posluchači z dělnických a rolnických rodin na čsl. vysokých školách před válkou 30%! V roce 1957, kdy vyšla první statistická ročenka po puči, tvořili studenti dělnického původu 30,3%, v českých zemích dokonce jen 29%.

Velké cíle, velká očekávání. Skutek utek'. (Pozn. redakce)

»Často se ptám sám sebe, jak velká byla má vlastní zodpovědnost za to, co se událo před a po únoru 1948...

Když jsme v roce 1968 zahájili o tom velkou diskusi v duchu národního smíru, ptali se nás, jak hodláme napravit námi způsobeně nepravosti. **Domnívám se i dnes, že náš tehdejší boj o moc byl politicky oprávněný a legitimní...«**

K tomu už rozhodně není třeba nějakého dalšího vysvětlování a rozborů. Prostě zavilý gottwaldovec, nepolepšitelný provinilec. Ostuda evropského parlamentu.

(Pozn. redakce)

* * * * *

Studenti nedělitelnou součástí pokrokové mládeže

(Pokračování ze str. 1.)

bratra Hejzlaru mezi pokrokovými studenty, kteří se ujali vedení vysokoškolských organizací. Svědčilo o tom, že nastává nové období co nejužší a šťastné spolupráce studentů a pracujících mládeže v jednotném SCM.

Pravicový funkcionář si zajišťoval studentské peníze

Akční výbory na všech fakultách již přejaly sekretariáty spolků. Stalo se tak již také na Všehrdu, dosavadní největší baštitel novofašistických předáků a na medicíně, kde ve stolo dosavadního předsedy, spolku mediků Felixe Uhla bylo nalezeno m. j. také potvrzení na vybírání vázaných vkladů, nevyplněné ani jménem, ani částkou, ale za to již podepsané předem bývalým nár. soc. sociálním referentem ze SVS Hůrkou. Ve stolo byly nalezeny

i jiné papíry, předem opatřené úředními podpisy, které by umožnily jejich držitelům vybírat si stipendia a různé podpory ze studentských peněz.

Pokrokoví studenti v ústředním i pražském svazu studentstva

Akční výbor na pražských vysokých školách odvolal ty funkcionáře, kteří se stali a organizovali akce proti Gottwaldově vládě NF a pověřil vedením studentských věcí v ústředním i pražském svazu pracovníky oddané vládě a pracujícímu lidu. V akčním výboru jsou zastoupeni komunističtí, soc. demokratičtí i pokrokoví nár. soc. a lidovečtí studenti, profesori, asistenti a zaměstnanci fakult. Vstupem akčních výborů do studentského života se vrací našim vysokým školám pokrokový duch, navazující na nejlepší tradice staroslavné pražské Karlovy university.

K tomu poznámka Dr. Felixe Uhla:

Moje babička říkávala: »Co komunista — to lhář.« Pan Hejzlar svým projevem tuto pravdu jen potvrdil. Představte si, jak šťastná by bývala byla StB, kdyby bývala mohla ze mně udělat v r. 1948 kriminelní případ! V době, kdy jsem už seděl na »Čtrce« a oni proti mě nic neměli a nevěděli, co mně pověsít na krk, aby z toho mohl být pořádný »monstrák«! Podvodník, podfukář, to by bylo znelo a kompromitovalo daleko lépe než pouhá vojenská zrada, kterou nakonec sesmoloili. Ale o tom, co tvrdil ve své zaslepenosti a nevalné inteligenci pan Hejzlar, nepadlo ani slovíčko. Ani při nesčetných výsleších na StB, ani u soudu, ani v samém »rozsudku«. Prostě a jednoduše: Hejzlarův sen noci únorové.

ANTIAMERIKANISMUS I

A. J. LIEHM

v Literárních novinách 6.12.1952 k procesu s Rudolfem Slánským a Dr. Vladou Clementisem:

Zločince Blánakého chtěl (zcela v rámci své celkové činnosti) pomáhat zachránit před spravedlivým trestem mnichovský vysílač „Svobodná Evropa“. Kdo by neznal tuto smutnou instituci, která se zrodila z dolarů a ze lži, z dolarů a ze lži živoří a také se dnes všelijak snaží vykroutit, když byla zase jednou usvědčena. Nestojí opravdu za to a ní polemizovat nebo s ní jinak ztrácet čas. Ale posíláme alespoň, co o ní napsal pan John Crosby v „New York Herald Tribune“ 16. dubna 1951: „... byla vymyšlena Američany, Američané ji vybudovali a Američané ji financují... Svoje informace uzavírá obvykle náznakem na nějakou překrásnou možnou nehodu, která by se mohla za temné noci přihodit některému komunistickému funkcionáři... Vyvalač »Svobodná Evropa« je surově realistický v každém smyslu, na příklad v tom, že udílí rady, jak provádět sabotáže v komunistickém průmyslu.“

A tento Liehm byl vybrán, aby v prosinci 1987 hodnotil na zvláštní konferenci politickou úroveň vysílání Radia Svobodná Evropa!!!

Po naší poznámce v minulém čísle NO (str. 49-50) se právem ptají býv. čsl. političti vězňové ze Švýcarska a dva naši čtenáři z Československa: Kdo ho vybral? Kdo ho navrhl? Je o tom informována centrála Free Europe v USA a příslušné politické instituce ve Washingtoně? (Pozn. redakce)

* * *

ANTIAMERIKANISMUS II

Kamil WINTER

v Rudém právu 9.11.1950:

Hlásné trouby Wall Streetu a londýnské City vedou již měsíce bezostyšně kampaň na rehabilitaci nacistických válečných zločinců a vysvětlují »nutnost« obnovení německé fašistické armády.

Je přirozené, že toto hanelné verbování anglo-amerických osnovatelů války o přízeň hitlerovských zločinců způsobilo převrat v jejich původních plánech. Američtí monopolisté uobíráví, proč se vyplácí vyplnit tato skromná přání západoněmeckých

fašistů. Dodávky zbraní, lodí, munice a plynů je výnosnějším obchodem než žvýkačka, guma, cigarety a konzervy, dodávané v rámci »Marshallovy pomoci«.

Opět se scházejí ve své slepé nenávisti proti svobodě a míru zločinci z amerických, britských a německých monopolů se svými fašistickými služebníky, z anglo-americko-německých generálních štábů, stará jména a staré plány, jen s novým znakem ve štítu. Hřákovy kříže nahradili dolarem!

Také autor těchto vět, který žije v USA, byl požádán před několika měsíci, aby podal písemný posudek o politické náplni Radia Svobodná Evropa. Za »hlásnou troubu Wall Streetu« považoval tehdy Hlas Ameriky. Ptáme se pánů ředitelů mnichovského RFE a Voice of America: Quo usque tandem...? Musíme se nakonec obrátit přímo na Bílý dům? (Pozn. redakce)

ANTIAMERIKANISMUS III

Milan SCHULZ

v Literárních novinách 27.10.1962, (!) (jako součást »Prohlášení Svazu čsl. spisovatelů):

ĎASE, SPER TY KENNEDSKÉ ŽERTY!

*Festina lente,
pane presidente!
Yankee si plete zeměkouli s rančem,
kde dobytečku rány nadílí.
Anebo s kalifornským pomerančem,
který si po obědě láme na díly.
Festina lente,
pane presidente!
Kdo za pitomce všechny pokládá,
ten k vlastní záhubě si předpokládá
To starodávné slovo »blokáda«
má aktuální echo: Áda, Áda!
Festina lente,
pane presidente!
Nebo se rakety v domnění,
že odzvoněno bylo jejich službě lidské
ve zlomku vteřiny promění
ve střely kanibalistické.
Festina lente,
pane presidente!
Zadržte dech a počítejte do sta!
Pak pro Armstronga pošlete si vůz.
Zhoupněte se v židli, uvítejte hosta
a poslouchajte tiše Saint-Louis-Blues.*

Krátce po odsouzení českých spisovatelů a vědců (Knap, Palivec, Zahradniček, prof. Peška, Černý a další) vydal stalinčík Schulz knižně chvalozpěvy na Nezvalovy verše oslavující Stalina, SSSR atd. Na českého stalinistu však nedorostl, což přesvědčivě dokazuje uvedené blábolení. Podobných existuje ještě více. Spisovatel Jan Beneš poukázal již v roce 1982 v Národní politice (č. 12) na Schulzovy a Liehmovy stalinistické tendence v Radiu Svobodná Evropa a právem žádal, že by tato „rozhlasová stanice neměla být obsazována osobami, jejichž minulost vyvolává v Praze záchvaty veselosti“.

Aby nedošlo k omylu: mluvím o Milanu Schulzovi a nikoliv o Martinovi, jehož písniček a pořadů si lidé doma váží a rádi je poslouchají. (Pozn. redakce)

* * *

NOVÉ OBZORY

ČASOPIS PRO ČESKOU NÁRODNÍ A DUCHOVNÍ OBNOVU

Vydává a řídí redakční kruh za vedení Mikuláše Lobkowicze.

Na přípravě tohoto čísla se podíleli všichni členové redakční rady

Odpovědný vydavatel: Felix Uhl

Redakce a administrace: Nové obzory, Postfach 135, CH-9016 ST. GALLEN

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Redakce si vyhrazuje právo zkracovat a upravovat texty.

Podpsané články nevyjadřují nezbytně názor a postoj redakce.

Předplatné na 4 čísla i s poštovným: 45,- sfr. mezinárodní pošt. poukázkou na:

ST.-GALLISCHE KANTONALBANK, SG – NEUDORF

Konto Nr. 55/003.100-09

nebo na adresu administrace.

Čtenáři v Československu dostávají časopis zdarma.

EXIL SOBĚ: NEČTĚTE NA DLUH!

DOKÁŽEME SI UDRŽET TENTO ČASOPIS BEZ CIZÍCH VLIVŮ ?

ANO, JESTLIŽE I VY PŘÍSPĚJETE NA TISKOVÝ FOND
A POMŮŽETE NOVÉ OBZORY ROZŠÍŘOVAT

JEN NEZÁVISLÝ ČASOPIS MŮŽE ŘÍKAT PLNOU PRAVDU

NEZAPOMEŇTE VČAS OBNOVIT SVÉ PŘEDPLATNÉ !

NOUVEAUX HORIZONS

REVUE POUR LE RENOUVEAU NATIONAL ET SPIRITUEL TCHÈQUE

ANNÉE 1988 – EDITION SPÉCIALE

Publié par le Comité de Rédaction

Éditeur: Dr Felix Uhl

Rédaction et Administration: BP 135, CH-9016 ST. GALLEN, Suisse

NEW HORIZONS

REVIEW FOR THE CZECH NATIONAL AND SPIRITUAL RENEVAL

YEAR 1988 – SPECIAL EDITION

Published by Editorial Bord

Responsible Editor: Dr. Felix Uhl

Redaction and Administration: BP 135, CH-9016 ST. GALLEN, Switzerland

NEUE HORIZONTE

ZEITSCHRIFT FÜR TSCHJECHISCHE NATIONALE UND GEISTIGE ERNEUERUNG

JAHRGANG 1988 – SONDERAUSGABE

Herausgegeben vom Redaktionskreis

Verantwortlicher Herausgeber: Dr. Felix Uhl

Redaktion und Administration: Postfach 135, CH-9016 ST. GALLEN, Schweiz